

Lev Nikolaevich Tolstoy

Bolalik

I bob. O'QITUVCHI KARL IVANYCH

12-avgust, 18-chi ..., mening tug'ilgan kunimdan keyingi uchinchi kuni, men o'n yoshda edim va bunday ajoyib sovg'alarni oldim, ertalab soat yettida - Karl Ivanovich meni urib uyg'otdi otashin bilan bosh - tayocqhadagi shakar qog'ozidan qilingan - chivin. U buni shunchalik noqulaylik bilan qildiki, u mening farishtamning eman boshida osilgan belgisiga tegdi va o'ldirilgan chivin mening boshimga tushdi. Men adyol ostidan burnimni chiqarib, chayqalishda davom etayotgan kichkina ikonani qo'lim bilan to'xtatdim, o'lik pashshani erga uloqtirdim va uxlab yotgan bo'lsa ham, g'azablangan holda Karl Ivanichga qaradim. U xuddi shu materialdan yasalgan belbog 'bilan belbog'li, paxtali xalat kiyib olgan, qizil trikotaj yarmulkada va yumshoq echki botinkasida, devorlarni aylanib o'tib, qarsak chalishda davom etdi.

"Faraz qiling," deb o'yladim, "men kichkina, lekin nega u meni bezovta qilmoqda? Nega u Volodya karavotining yonidagi chivinlarni urmaydi? Ularning soni shuncha ko'p! Yo'q, Volodya mendan yoshi kattaroq; men esa eng kichigi: shuning uchun u meni qiynaydi. Faqat shu haqida u butun umri shunday deb o'ylaydi, "men shivirladim", qanday qilib men muammolarga duch kelishim mumkin, u meni uyg'otib, qo'rqitganini juda yaxshi ko'radi, lekin u o'zini go'yo ko'rsatmoqda u ... jirkanch odamni payqamaydi! Va xalat, shlyapa va ro'mol - qanday yomon! "

В то время как я таким образом мысленно выражал свою досаду на Карла Ивановича, он подошел к своей кровати, взглянул на часы, которые висели над нею в шитом бисерном башмачке, повесил хлопучку на гвоздик и, как заметно было, в самом приятном расположении духа повернулся biznikiga.

- Auf, Kinder, auf! .. s'ist Zeit. Die Mutter ust schon im Saal * [O'rningdan tur, bolalar, turinglar! .. vaqti keldi. Onam allaqachon zalda], - u nemisning mehribon ovozi bilan baqirdi va keyin yonimga kelib, mening oyoqlarimga o'tirdi va cho'ntagidan snuff qutisini chiqardi. O'zimni uxlab yotgandek tutdim. Karl Ivanich avval hidladi, burnini artidi, barmoqlarini qoqdi va keyin faqat menga qarab boshladi. U kulib yubordi va tovonimni qitira boshladi. - Rahmatulloh, rohiba, Folenzer! * [Xo'sh, yaxshi, yalqov!] - dedi u.

Men qitiqlashdan qanchalik qo'rqqan bo'lsam ham, to'shagimdan sakrab tushmadim va unga javob bermadim, faqat boshimni yostiq ostiga chuqurroq yashirib, bor kuchim bilan oyoqlarimni tepdim va kulishdan saqlanishga harakat qildim.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

"U qanday mehribon va bizni qanday sevadi, men u haqida yomon o'ylashim mumkin edi!"

O'zimni ham, Karl Ivanovichni ham bezovta qildim, kulгим keldi va yig'lagim keldi: asabim bezovta bo'ldi.

- Ach, lassen sie * [Ah, keting], Karl Ivanovich! - Yostiqlar ostidan boshimni chiqarib, ko'z yoshlarim bilan yig'ladim.

Karl Ivanich hayron bo'lib, tagimni yolg'iz tashlab, tashvish bilan mendan so'ray boshladi: men nima haqida gapiryapman? tushimda yomon narsa ko'rmadimmi? .. Uning mehribon nemis chehrasi, mening ko'z yoshlarimning sababini taxmin qilmoqchi bo'lgan hamdardligi ularni yanada to'kib yubordi: men uyaldim va qanday qilib bir daqiqani tushunmadim oldin men Karl Ivanichni sevolmay, uning xalati, shlyapasi va to'dasini jirkanch deb bilardim; endi, aksincha, hammasi menga nihoyatda shirin bo'lib tuyuldi, hatto püskül ham uning mehr-oqibatining yaqqol isboti bo'lib tuyuldi. Men unga maman vafot etgani kabi, uni ko'mish uchun ko'tarib yurganim kabi, tushimni yomon ko'rganim uchun yig'layotganimni aytdim. Men bularning barchasini ixtiro qildim, chunki o'sha kecha nimani orzu qilganimni mutlaqo eslamagan edim; lekin mening hikoyamga tegib ketgan Karl Ivanovich meni yupatib, tinchlantira boshlagach, men bu dahshatli tushni albatta ko'rganday tuyuldim va ko'z yoshlar boshqa sababdan oqib chiqdi.

Karl Ivanich meni tark etganida va men o'zimni karavotga ko'tarib, kichkina oyoqlarimga paypoq tortishni boshlaganimda, ko'z yoshlar bir oz pasayib ketdi, ammo ixtiro qilingan orzu haqidagi g'amgin fikrlar meni tark etmadi. Nikolay amaki kirib keldi - kichkina, pokiza odam, har doim jiddiy, pokiza, hurmatli va Karl Ivanichning yaxshi do'sti. U bizning ko'ylaklarimiz va poyabzallarimizni ko'tarib chiqdi. Volodya etiklari, menda esa hali ham kamon bilan chidab bo'lmas botinkalar bor. Uning huzurida men yig'lashdan uyalgan bo'lardim; Bundan tashqari, ertalab quyosh derazadan quvnoq nur sochdi va Volodya, Marya Ivanovnaga (singlisining gubernatori) taqlid qilib, yuvinish xonasi ustida turganicha, shunchalik quvnoq va shov-shuv bilan kuldi, hatto jiddiy Nikolay ham yelkasida sochiq bilan, sovun bilan bir qo'li bilan, boshqa qo'lida yuvinish bilan jilmayib dedi:

- Xohlaysizmi, Vladimir Petrovich, agar iltimos yuvsangiz.

Men butunlay xursand bo'ldim.

- Sind sie kald fertig? * [Tez orada tayyor bo'lasizmi?] - sinfdan Karl Ivanichning ovozi eshitildi.

Uning ovozi qattiq edi va endi meni yig'lab yuboradigan bunday muloyimlik ifodasi yo'q edi. Sinfdan Karl Ivanovich butunlay boshqacha odam edi: u murabbiy edi. Men tez kiyinib, yuzimni yuvdim va hanuzgacha ho'l sochlarimni qo'limdagi cho'tka bilan silliq qilib, uning chaqirig'iga keldim.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Burunga ko'zoynak va qo'lida kitob bilan Karl Ivanich odatdagi joyida, eshik va deraza o'rtasida o'tirardi. Bizning bolalar uchun bir, Karl Ivanych, boshqa: eshikning chap ikki Tokchalar bor edi, o'z. Bizda har xil kitoblar bor edi - ma'rifiy va ma'rifiy bo'lmagan: ba'zilari tik turgan, boshqalari yolg'on gapirgan. "Histoire des voyages" ning faqat ikkita katta jildi [Sayohat tarixi], qizil tusda, devorga tantanali ravishda turdi; va keyin uzun, qalin, katta va kichik kitoblar paydo bo'ldi - kitoblarsiz qobiqlar va qobiqsiz kitoblar; dam olishdan oldin kutubxonani tartibga keltirishga buyruq berganlarida siz u erda hamma narsani bosar edingiz va uni yopishtirar edingiz, chunki Karl Ivanovich baland ovoz bilan ushbu tokchani chaqirdi. Kitoblarning yig'ish o'z, agar bizning kuni sifatida keng, yana ham turli edi. Men ulardan uchtasini eslayman: karam go'ngi bo'yicha nemischa risola - cheklanmagan, etti yillik urush tarixining bir jildi - bir burchakdan yondirilgan pergamentda va to'liq gidrostatik kurs. Karl Ivanovich ko'p vaqtini o'qish bilan o'tkazgan, hattoki bu bilan uning ko'zini buzgan; ammo bu kitoblardan va "Shimoliy ari" dan tashqari u hech narsa o'qimagan.

Karl Ivanichning javonida yotgan buyumlar orasida, eng muhimi, uni eslatib turadigan narsa bor edi. Bu yog'ochdan yasalgan oyoqqa kiritilgan kartondan yasalgan doira bo'lib, unda bu aylana pinalar yordamida siljirilgan. Kupaga biron bir xonim va sartaroshning karikaturalarini aks ettiruvchi rasm yopishtirilgan. Karl Ivanovich juda yaxshi yopishtirar edi va u zaif ko'zlarini yorqin nurdan himoya qilish uchun bu doirani o'zi ixtiro qildi va yasadi.

Hozir oldimda paxtali xalat va qizil qalpoq kiygan uzun figurani ko'rayapman, uning ostidan siyrak kulrang sochlar ko'rinadi. U stol yonida o'tiradi, uning atrofida sartaroshning yuziga soya tashlagan doira turibdi; bir qo'lida u kitob tutadi, ikkinchisi kreslo qo'ltig'ida turadi; uning yonida kadrda bo'yalgan o'yin qo'riqchisi bo'lgan soat, katakli sharf, qora dumaloq snuffbox, yashil ko'zoynaklar va tovoqlar laganga yotardi. Bularning barchasi shu qadar chiroyli, o'z joyida, shunchaki shu buyruqdan xulosa qilish mumkinki, Karl Ivanovich toza vijdon va xotirjam ruhga ega.

Oldinlari siz to'yib-to'yib koridorda, oyoq uchi bilan tepaga qarab, sinfga qarab, qarab turdingiz - Karl Ivanich yolg'iz o'zi kreslosida o'tirar va xotirjam muloyim ifoda bilan ba'zi sevimli kitoblarini o'qiydi. Ba'zan men uni o'qimagan paytlarda ham topardim: ko'zoynaklar katta akvilin burniga tushdi, ko'k yarim yopilgan ko'zlar o'ziga xos ifoda bilan qaradi va lablari afsus bilan jilmayib qo'ydi. Xona tinch; faqat uning bir hil nafas olishi va soatni gumbazchi bilan urishi eshitaladi.

Ba'zan u meni payqamasdi, lekin men eshik oldida turib o'yladim: "Bechora, bechora chol! Biz ko'pmiz, o'ynaymiz, zavqlanamiz, lekin u yolg'iz, va uni hech kim erkalamaydi. Haqiqat u o'zini etim deb aytadi. Va uning hayoti juda dahshatli voqea! Men buni Nikolayga qanday aytganini eslayman - uning o'rnida bo'lish dahshatli! " Va siz uning oldiga borganingizdan afsuslanasiz, qo'lini ushlab: "Lieber * [Hurmatli] Karl Ivanovich!" Men unga aytganimda, u buni yaxshi ko'rardi; har doim erkalaydi va uning qo'zg'alishi aniq.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Boshqa devorga deyarli xaroba bo'lgan, ammo Karl Ivanichning qo'li bilan mohirlik bilan to'qilgan er xaritalari osilgan edi. Uchinchi devorda, o'rtada pastga qarab eshik bor edi, bir tomonda ikkita hukmdor osilgan edi: biri kesilgan, bizniki, ikkinchisi - butunlay yangi, o'zi uchun, u to'kish uchun emas, balki rag'batlantirish uchun ko'proq foydalangan; ikkinchisida qora taxta, unda bizning katta huquqbuzarliklarimiz doiralari va kichik xochlar bilan belgilangan edi. Taxtaning chap tomonida biz tiz cho'kkan burchak bor edi.

Ushbu burchakni qanday eslayman! Tandirdagi damperni, bu damperdagi shamollatgichni va uni burish paytida paydo bo'lgan shovqinni eslayman. Ba'zan, siz turdingiz, burchakda turdingiz, shunda tizzalaringiz va orqangiz og'riyapti va shunday deb o'ylardingiz: "Karl Ivanovich meni unutib qo'ydi: unga oson stulda o'tirish va uning gidrostatikasini o'qish oson bo'lishi kerak - ammo nima menga o'xshaydimi?" - va o'zingizni eslatishni boshlang, panjurni asta-sekin oching va yoping yoki devordan gipsni oling; agar to'satdan juda katta bo'lak erga shovqin bilan tushib qolsa - haqiqatan ham qo'rquv har qanday jazodan ham battarroqdir. Agar Karl Ivanichga qarasangiz, u u erda hech narsa sezmaganday, qo'lida kitob bilan o'tirgan.

Xonaning o'rtasida yirtilgan qora moyli mato bilan qoplangan stol bor edi, uning ostidan ko'p joylarda pensiya pichoqlari bilan kesilgan qirralari ko'rinib turardi. Stol atrofida bir nechta bo'yalgan, ammo laklangan najasni uzoq vaqt ishlatishdan. Oxirgi devor uchta derazadan iborat edi. Ko'rinish shunday edi: deraza ostidagi yo'l - har bir chuqur, har bir tosh, har bir iz menga qadimdan tanish va qadrdon bo'lgan yo'l; yo'l ortida qirrilgan jo'ka xiyoboni bor, uning orqasidan bu erda va u erda bo'ylangan palisade ko'rinadi; xiyobondan o'tloq ko'rinib turibdi, uning bir tomonida xirmon va o'rmonning qarshisida joylashgan; uzoq o'rmonda - qo'riqchining kulbasi. Derazadan o'ng tomonda siz terasning bir qismini ko'rishingiz mumkin, unda kattalar odatda kechki ovqatgacha o'tirishardi. Ilgari Karl Ivanich varaqni diktant bilan tuzatayotganda, siz o'sha tomonga qaradingiz, onaning qora boshini, birovning orqasini ko'rdingiz va u erdan suhbat va kulgini xira eshitdim; Bu shunchalik g'azablanadiki, siz u erda bo'la olmaysiz va shunday deb o'ylaysiz: "Men qachon katta bo'laman, o'qishni to'xtataman va har doim dialoglarda emas, balki sevganlarim bilan o'tiraman?" Bezovtalik xafagarchilikka aylanadi va Xudo nima uchun va nimani bilishini biladi, siz shunchalik chuqur o'ylaysizki, hatto Karl Ivanovichning xatolaridan g'azablanganini eshitmaysiz.

Karl Ivanich xalatini echib, baland bo'yli ko'k palto kiyib, yelkasiga yig'ilib, galstukini oyna oldida to'g'rilab, bizni pastga tushirib, onaga salom berdi.

II bob. MAMAN

Onam mehmonlar zalida o'tirgan va choy quyayotgan edi; bir qo'li bilan u choynakni ushlab turdi, ikkinchisi bilan samovarning tapasini ushlab turdi, undan suv choynakning

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

tepasidan trayga oqib tushdi. Ammo u diqqat bilan qarasa ham, u buni sezmedi va biz kirib kelganimizni sezmedi.

O'zingizning sevimli jonzotingizning xususiyatlarini xayolingizda jonlantirishga harakat qilsangiz, o'tmish haqida juda ko'p xotiralar paydo bo'ladi, bu xotiralar orqali, xuddi ko'z yoshlar bilan ularni xira ko'rasiz. Bu hayol ko'z yoshlari. Onamni o'sha paytdagi kabi eslashga harakat qilsam, faqat uning jigarrang ko'zlari, doim bir xil mehr va muhabbatni ifoda etayotganini, bo'ynidagi molni, mayda tuklar burishadigan joydan biroz pastroq, kashta va oppoq yoqani tasavvur qilaman. , meni tez-tez erkalagan va men tez-tez o'padigan yumshoq quruq qo'l; lekin umumiy ifoda meni chetlab o'tmoqda.

Divanning chap tomonida eski ingliz pianino bor edi; pianino oldida chernomazenkaya o'tirgan singlim Lyuba va qizg'ish, sovuq suvda yangi yuvilgan, sezilarli voltaj barmoqlari bilan Klementi etyudlarini chalayotgan edi. U o'n bir yoshda edi; u kalta gingham ko'ylak kiygan, oq to'r bilan ishlangan pantolonlar va oktavalalar faqat arpejoni [arpejio - akkord tovushlari birin-кетин] olishi mumkin edi. Uning yonida yarim o'girilib, Mariya Ivanovna pushti lentali kepkada, ko'k katsaveikada va Karl Ivanovich kirishi bilan yanada qattiqroq ifoda etadigan qizil, g'azablangan yuz bilan o'tirdi. U unga tahdid bilan qaradi va kamoniga javob bermay, oyog'ini bosishda davom etdi: "Un, deux, trois, un, deux, trois" * [Bir, ikki, uch, bir, ikki, uch], - yanada balandroq. va oldingisiga qaraganda ancha muhim.

Bunga mutlaqo ahamiyat bermagan Karl Ivanich, odatdagidek, nemis salomi bilan onasining qo'liga to'g'ri keldi. U o'ziga kelib, xuddi shu harakat bilan g'amgin fikrlarni haydashni xohlaganday, boshini chayqadi, Karl Ivanichga qo'lini uzatdi va uning ajin bosgan ma'badini o'pdi, u esa uning qo'lidan o'pdi.

- Ich danke, yolg'onchi * [Rahmat, azizim] Karl Ivanovich, - va nemis tilida gaplashishda davom etib, u so'radi: - Bolalar yaxshi uxladimi?

Karl Ivanichning bir qulog'i kar edi, endi u pianino shovqinidan umuman hech narsa eshitmadi. U divanga yaqinroq egilib, bir oyog'ida turgan holda bir qo'lini stolga suyab qo'ydi va menga nafislik balandligi tuyulgan tabassum bilan boshini shlyapasini ko'tarib dedi:

- Kechirasizmi, Natalya Nikolaevna? Karl Ivanovich, yalang'och boshiga sovuq tushmasligi uchun, hech qachon qizil qalpog'ini echmasdi, lekin har safar yashash xonasiga kirganda, bunga ruxsat so'raydi.

- Buni kiying, Karl Ivanich ... Sizdan so'rayman, bolalar yaxshi uxladimi? - dedi maman unga qarab va juda baland ovoz bilan.

Ammo u yana hech narsa eshitmadi, qizil qalpoqcha bilan taqir joyini yopdi va yanada maftunkor jilmayib qo'ydi.

- Bir daqiqa kutib turing, Mimi, - dedi maman Mariya Ivanovnaga tabassum bilan, - siz hech narsa eshitmaysiz.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Ona jilmayganda, uning yuzi qanchalik yaxshi bo'lmasin, u beqiyos darajada yaxshilandi va atrofdagi hamma narsa quvnoq bo'lib tuyuldi. Agar hayotimdagi qiyin damlarda bu tabassumni ko'rsam ham, qayg'u nimaligini bilmas edim. Nazarimda, bitta tabassumda yuzning go'zalligi deyiladi: agar tabassum yuzga joziba qo'shsa, demak, yuz go'zaldir; agar u buni o'zgartirmasa, demak bu odatiy; agar uni buzsa, demak bu yomon.

Men bilan salomlashib, maman ikki qo'li bilan boshimni oldi va orqaga tashladi, keyin menga diqqat bilan qarab:

- Bugun yig'ladingizmi?

Men javob bermadim. U mening ko'zlarimni o'pdi va nemis tilida so'radi:

- Nimaga yig'ladingiz?

U biz bilan do'stona suhbatlashganda, u doimo o'zi yaxshi biladigan tilning atomini gapirardi.

"Men tushimda yig'lagan edim, maman," dedim va barcha tafsilotlar bilan xayoliy tushni esladim va bu fikrdan beixtiyor titrab qoldim.

Karl Ivanovich mening so'zlarimni tasdiqladi, lekin tush haqida jim qoldi. Ob-havo haqida ko'proq gaplashgandan so'ng - Mimi ham ishtirok etgan suhbat - maman ba'zi bir hurmatli xizmatchilar uchun laganda ustiga olti dona shakar qo'ydi, o'rnidan turdi va deraza yonida turgan kashtachilik ramkasiga bordi.

- Xo'sh, endi bolalar, papa oldiga boringlar va unga xirmonga borguncha, menga huzurimga kelishini ayting.

Musiqqa, sanoq va tahlikali qarashlar yana boshlandi va biz papaga bordik. Bobom davridan beri *ofitsiantning* ismini saqlab qolgan xonadan o'tib, biz ofisga kirdik.

III bob. OTA

U yozuv stoli yonida turdi va bir nechta konvertlarni, qog'ozlarni va uyumlarni ko'rsatib, hayajonlandi va ishtiyok bilan kotib Yakov Mixaylovga nimanidir tushuntirdi, u odatdagi joyida, eshik va barometr o'rtasida turib, uning qo'llari juda tez va turli yo'nalishlarda barmoqlarini silkitardi.

Papa qanchalik hayajonlangan bo'lsa, uning barmoqlari shunchalik tezroq harakatlanar edi va aksincha, papa jim bo'lib, barmoqlar to'xtaganda; Ammo Yakovning o'zi gapira boshlagach, uning barmoqlari juda bezovtalanib, umidsiz ravishda turli yo'nalishlarga sakrab tushdi. Ularning harakatlaridan, menimcha, Yoqubning yashirin fikrlarini taxmin qilish mumkin edi; Uning yuzi doimo xotirjam edi - bu uning qadr-qimmatini va shu bilan birga bo'ysunish ongini ifoda etdi, ya'ni: Men haqman, lekin aytmoqchi, sizning xohishingiz!

Dadam bizni ko'rib:

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- Kuting, hozir.

Va u eshikni boshimiz bilan ko'rsatdi, shunda birimiz uni yopamiz.

- Oh, azizim Xudoyim! bugun senga nima bo'ldi, Yoqub? u yelkasini qisib sud ijrochisining oldiga bordi (u bunday odatga ega edi). - Sakkiz yuz so'mlik qo'shimchali ushbu konvert ...

Yakov hisobni siljitdi, sakkiz yuzga tashladi va keyin nima bo'lishini kutib, nigohini noaniq nuqtaga tikdi.

- ... yo'qligimda xarajatlarni tejash uchun. Tushudingizmi? Tegirmon uchun siz ming rubl olishingiz kerak ... to'g'rimi yoki yo'qmi? Siz xazinadan sakkiz ming garovni qaytarib olishingiz kerak; o'zingizning hisob-kitobingizga ko'ra, etti ming pud sotilishi mumkin bo'lgan pichan uchun, - men qirq besh kopek qo'ydim, - siz uch ming olasiz; shuning uchun sizda qancha pul bo'ladi? O'n ikki ming ... to'g'rimi yoki yo'qmi?

- To'g'ri, ser, - dedi Yakov.

Ammo uning barmoqlari harakatining tezligidan men uning e'tiroz bildirmoqchi ekanligini payqadim; dada uning so'zini to'xtatdi:

- Xo'sh, bu puldan siz Petrovskoe uchun Kengashga o'n ming pul yuborasiz. Endi, ishxonadagi pullar, - deb davom etdi dada (Yakov avvalgi o'n ikki mingni aralashtirib, yigirma bir mingni tashladi), - siz meni olib kelib, hozirgi miqdorida ko'rsatasiz. (Yoqub veksellarni aralashtirib, ularni ag'darib yubordi, ehtimol yigirma bir ming pul ham xuddi shu tarzda yo'qolishini ko'rsatdi.) Siz xuddi shu konvertni mendan manzilga beryapsiz.

Stolga yaqin turdim va yozuvga qaradim. Yozilgan edi: "Karl Ivanovich Mauer".

U men bilmagan narsamni o'qiganimni payqagan bo'lishi kerak, shunda dadam qo'lini yelkamga qo'ydi va ozgina harakat bilan stoldan uzoq tomonga ishora qildi. Yelkamda yotgan katta taroqsimon qo'lni o'pganim uchungina, bu erkalashmi yoki eslatmadimi, tushunmadim.

- Ha, ser, - dedi Yakov. - Xabarovsk pullari haqida qanday tartib bo'ladi? Xabarovka maman qishlog'i edi.

- Uni ofisda qoldiring va mening buyrug'imsiz biron bir joyda ishlatmang.

Yakov bir necha soniya jim qoldi; keyin to'satdan uning barmoqlari kattalashgan tezlikda dumalab ketdi va u xo'jayinning buyruqlarini tinglagan itoatkor ahmoqlik ifodasini, hiylanayrangning o'ziga xos ifodasini o'zgartirib, ballarni o'ziga qaratdi va shunday deya boshladi:

«Pyotr Aleksandritch, sizga xabar berishimga ijozat bering, xohlaganingizcha, Kengashga o'z vaqtida to'lay olmaysiz. Siz pulni garovdan, tegirmondan va pichandan olish kerak, deb aytishni ma'qullaysiz. (Ushbu maqolalarni hisoblash paytida u ularni suyaklarga uloqtirdi.) Shuning uchun men hisob-kitoblarda xato qilmasligimizdan qo'rqaman, - dedi u biroq to'xtab turgach va dadaga mulohaza bilan qarab qo'yib.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- Nimadan?

- Ammo agar iltimos ko'rsangiz: tegirmon haqida, demak, tegirmon menga ikki marta tanaffus so'rash uchun kelgan va Masih Xudo bilan u pulim yo'q deb qasam ichgan ... lekin u hozir ham shu erda: xohlaysizmi u bilan o'zingiz gaplashishni yoqtirasizmi?

- U nima deydi? - deb so'radi ota, tegirmonchi bilan gaplashishni istamasligi haqida boshi bilan belgi qilib.

- Ha, ma'lumki, u hech qanday silliqlash bo'lmaganligini, qanday pul bo'lganligini aytadi, shuning uchun u hamma narsani to'g'onga qo'ydi. Xo'sh, agar biz uni olib tashlasak, *janob*, yana bu erda hisob-kitobni topa olamizmi? Garovga kelsak, siz gaplashishdan mamnun edingiz, shuning uchun men sizga, bizning pulimiz o'sha erda o'tirganligi va tez orada olinishi shart emasligi haqida xabar berganman. Kuni kecha men shaharga Ivan Afanasyevichga bitta arava un va bu haqda yozuv yozib yubordim: shuning uchun ular yana Pyotr Aleksandritchga urinib ko'rishdan xursand bo'lishlarini aytdilar, ammo bu mening qo'limda emas, lekin ko'rinadi, ehtimol bu juda kam va ikki oy ichida sizning kvitansangiz chiqadi. Pichanga kelsak, ular uch mingga sotiladi deb taxmin qilaylik ...

U uch mingtasini abakka uloqtirdi va bir daqiqa jim bo'lib, avval abakusga, keyin dadasining ko'ziga quyidagi iborani tikib qo'ydi: "O'zingiz ko'rasizmi, bu qancha oz! Va biz yana pichan bilan savdo qilamiz, agar biz hozir sotamiz, o'zing bilasan ... "

Uning hanuzgacha katta miqdordagi tortishuvlar borligi aniq edi; shuning uchun dadam uning gapini to'xtatdi.

"Men buyurtmalarimni o'zgartirmayman, - dedi u, - ammo agar haqiqatan ham bu pulni olishda kechikish bo'lsa, unda hech qanday ish yo'q, siz Xabarovskniklaridan kerakli darajada olasiz.

- Ha janob.

Yakovning yuzi va barmoqlaridagi ifodadan ko'rinib turibdiki, oxirgi buyruq unga katta zavq bag'ishladi.

Yakov bir serf, juda g'ayratli va sadoqatli odam edi; u, barcha yaxshi xizmatchilar singari, xo'jayini bilan juda ziqna edi va xo'jayinning foydalari haqida g'alati tushunchalarga ega edi. U har doim xo'jayinining mol-mulki hisobidan xo'jayinining mol-mulki ko'payishi haqida g'amxo'rlik qilib, uning mulklaridan Petrovskoye (biz yashagan qishloq) ga tushadigan barcha daromadlarni sarflash zarurligini isbotlashga urindi. Hozirgi vaqtda u g'alaba qozondi, chunki u bunga to'liq erishgan edi.

Salom-alikdan keyin dadam qishloqda bosh barmoqlarimizni tepishini, endi kichkina emasligimizni va jiddiy o'qish vaqti kelganini aytdi.

"Siz allaqachon bilasizmi, men bu kecha men Moskvaga boraman va sizni olib ketaman deb o'ylayman", dedi u. - Siz buvisingiz bilan yashaysiz, va maman va qizlar bu erda

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

qoladilar. Va shuni bilishingiz kerakki, u uchun bir narsa tasalli beradi - yaxshi o'qiganingizni va mamnunligingizni eshitish.

Garchi biz bir necha kun ichida sezilarli bo'lgan tayyorgarlikdan g'ayrioddiy narsani kutgan bo'lsak-da, bu yangilik bizni dahshatga soldi. Volodya qizarib ketdi va titroq ovozda onasining buyrug'ini etkazdi.

"Demak, bu mening tushim men uchun nimani oldindan belgilab qo'ygan! - deb o'yladim. - Xudo saqlasin, bundan ham yomonroq narsa yo'q edi."

Men onamga juda qattiq achindim va shu bilan birga biz katta bo'lib qoldik degan fikr meni xursand qildi.

"Agar biz bugun boradigan bo'lsak, unda albatta darslar bo'lmaydi, bu ajoyib!" - deb o'yladim men, - lekin Karl Ivanich uchun afsusdaman, ular uni qo'yib yuborishadi, chunki aks holda ular konvert tayyorlamagan bo'lardi. uning uchun ... Bir asr o'qish yaxshiroq bo'lar edi, lekin ketmaslik, onasidan ajralmaslik va bechora Karl Ivanovichni xafa qilmaslik. U baribir juda baxtsiz! "

Bu xayollar boshimdan o'tib ketdi; Men joyimdan turmadim va oyoq kiyimimning qora kamonlariga diqqat bilan boqdim.

Barlometrni tushirish va Yakovga itlarni boqmaslik haqida buyruq berish haqida, Karl Ivanych bilan yana bir necha so'zlarni aytganda, u itlarni boqish uchun tushdan keyin ketishi uchun, otam, mening kutganimga qarshi, bizni o'qishga yubordi, tasalli berib, ammo, bizni ovga olib boramiz degan va'da bilan.

Yuqoriga chiqayotganimda terastaga yugurdim. Eshik oldida, quyoshda, ko'zlarini yumib, otamning eng sevimli it iti - Milka yotardi.

- Azizim, - dedim uni erkalab, yuzidan o'pib, - bugun boramiz: xayr! seni boshqa ko'rmayman.

Men hayajonlandim va yig'ladim.

IV bob. SINFLAR

Karl Ivanich juda xilma-xil edi. Bu uning trikotaj qoshlarida va paltosini tortmasining ko'kragiga uloqtirishida, qanday g'azab bilan bel bog'lashida va biz zanglashimiz kerak bo'lgan joyni ko'rsatish uchun qanday qilib tirnoqlarini muloqotlar kitobi bo'ylab qirib tashlaganida yaqqol ko'rinib turardi. . Volodya yaxshi o'qidi; Men juda xafa bo'ldim, chunki men hech narsa qila olmadim. Uzoq vaqt davomida dialoglar kitobiga bema'ni qarab qoldim, ammo yaqinlashib kelayotgan ajralish haqida o'ylab ko'zlarimga yig'ilgan yoshlardan o'qiy olmadim; ularni Karl Ivanichga aytish vaqti kelganida, u ko'zlarini yumib, meni tingladi (bu yomon belgi edi), aynan shu joyda: "Vo kommen sie uni?" * [Siz qayerdan kelasiz? ?] va boshqa javoblar: "Ich komme vom Kaffe-Hause" * [Qahvaxonadan ketaman (nemischa).], - Men endi ko'z yoshlarimni tiya

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

olmadim va yig'lab yig'lab aytolmadim: "Haben sie die Zeitung nicht gelesen?"* [Siz gazetani o'qidingizmi?]. Xattotlik haqida gap ketganda, qog'ozga to'kilgan ko'z yoshlarimdan, men jigarrang qog'ozga suv bilan yozayotgandek, bunday qoralanganlarni yasadim.

Karl Ivanich g'azablandi, meni tiz cho'ktirdi, bu o'jarlik, qo'g'irchoq komediya (bu uning eng sevimli so'zi edi), deb hukmdor bilan qo'rqitdi va kechirim so'rashimni talab qildi, men esa ko'z yoshlarimdan biron bir so'z ayta olmadim; nihoyat, ehtimol uning adolatsizligini his qilib, Nikolayning xonasiga kirib, eshikni yopdi.

Sinfidan amakining xonasida suhbat eshitildi.

- Nikolay, bolalar Moskvaga borishini eshitdingizmi? - dedi Karl Ivanovich xonaga kirib.

- Xo'sh, janob, men eshitdim.

Nikolay o'rnidan turmoqchi bo'lsa kerak, chunki Karl Ivanovich: "O'tir, Nikolay!" - va shundan keyin u eshikni yopdi. Men burchakdan chiqib, eshitish uchun eshigiga bordim.

- Siz odamlarga qanchalik yaxshilik qilsangiz ham, qanchalik bog'langan bo'lsang ham, minnatdorchilikni kutib bo'lmaydiganga o'xshaydi, Nikolay? - dedi Karl Ivanovich hissiyot bilan.

Yuk ko'tarish ishi paytida derazada o'tirgan Nikolay boshini tasdiq bilan tasdiqladi.

"Men bu uyda o'n ikki yildan beri yashayapman va Xudo oldida ayta olaman, Nikolay, - deb davom etdi Karl Ivanovich ko'zlarini va snuffboxni shiftga ko'tarib, - men ularni yaxshi ko'raman va ular bilan o'zimmikidan ko'ra ko'proq narsa qildim". bolalar. Yodingizdami, Nikolay, Volodenka isitmasi ko'tarilganda, men uning to'shagida to'qqiz kun qanday qilib ko'zlarimni yummasdan o'tirganimni eslaysizmi? Ha! o'shanda men mehribon edim, aziz Karl Ivanich, keyin menga kerak edi; endi esa, - deya qo'shimcha qildi u kinoyali jilmayib, - endi *bolalar katta: ular jiddiy o'qishlari kerak*. Ular bu erda o'qimaganlariga aminlarmi, Nikolay?

- Yana qanday o'qish kerak, shekilli, - dedi Nikolay avlani qo'yib va dratvani ikki qo'li bilan ushlab turarkan.

- Ha, endi menga kerak emas, meni haydab yuborish kerak; va'dalar qayerda? minnatdorchilik qayerda? Men Natalya Nikolaevnani hurmat qilaman va yaxshi ko'raman, Nikolay, - dedi u qo'lini ko'kragiga qo'yib, - lekin u nima o'zi? .. uning bu uydagi irodasi bu nima bo'lishidan qat'i nazar, - deb terining bir qismini teriga tashladi. ifodali ishora bilan pol. - Men kimning narsalari ekanligini va nega keraksiz bo'lib qolganimni bilaman: chunki men boshqalarga o'xshab xushomad qilmayman va hamma narsaga berilib ketmayman. Men har doim va hamma oldida haqiqatni gapirishga odatlanganman, - dedi u mag'rurlik bilan. - Xudo ular bilan bo'lsin! Chunki men bo'lmayman, ular boyib ketmaydi va men rahmdil Xudo, o'zimga bir parcha non topaman ... shunday emasmi, Nikolay?

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Nikolay boshini ko'tarib, Karl Ivanichga rostdan ham bir parcha nonni topib beradimi yoki yo'qligini bilmoqchi bo'lib qaradi, lekin u indamadi.

Karl Ivanovich ko'p va uzoq vaqt shu ruhda gapirdi: u ilgari yashagan ba'zi generallar bilan uning xizmatlarini qadrlashni qanchalik yaxshi bilishlari haqida gapirdi (buni eshitish menga juda zarar qildi), Saksoniya haqida, uning haqida ota-onalar, uning do'sti tikuvchisi Shonxayt haqida va boshqalar.

Men uning qayg'usiga hamdard bo'ldim va otam va men deyarli teng darajada sevgan Karl Ivanichning bir-birlarini tushunmasliklari meni ranjitdi; Men burchakka qaytib, tovonimga o'tirdim va ular o'rtasidagi kelishuvni qanday tiklashni muhokama qildim.

Sinfga qaytib, Karl Ivanovich o'rnimdan turib, diktant ostida yozish uchun daftar tayyorlashni buyurdi. Hamma narsa tayyor bo'lgach, u ulug'vorlik bilan stulga cho'kdi va qandaydir chuqurlikdan chiqqanday tuyulgan ovoz bilan quyidagilarni aytishni boshladi: "Von al-len Ley-den-schaf-ten die grau-sam-ste ist ... ha ben sie geschrieben? "* [Barcha illatlardan eng jiddiylari ... yozganmisiz?]. Bu erda u to'xtadi, tamakini asta hidladi va yangi kuch bilan davom etdi: "die grausamste ist die Un-dank-bar-keit ... Ein U grosses" * [Eng og'iri - Noshukurlik ... Big N] Davomini kutib, oxirgi so'zni yozib, unga qaradim.

"Punctum * [davr]" dedi u zo'rg'a sezilib turadigan tabassum bilan va biz unga daftarlarni berishimizni ishora qildi.

U bir necha bor turli xil intonatsiyalar bilan va eng katta zavqni ifoda etgan holda, o'zining ruhiy fikrini ifoda etgan ushbu so'zni o'qidi; keyin u bizga tarixdan saboq berdi va deraza yonida o'tirdi. Uning yuzi avvalgiday xira emas edi; Unga etkazilgan huquqbuzarlik uchun qasos olishga loyiq bo'lgan odamning mamnunligini ifoda etdi.

Birdan chorak qoldi; ammo Karl Ivanich bizni qo'yib yuborishni o'ylamagan ko'rinadi: u yangi darslarni so'rab turaverdi. Zerikish va ishtaha teng ravishda oshdi. Kechki ovqatning yaqinligini isbotlovchi barcha belgilarni qattiq sabrsizlik bilan kuzatdim. Mana, hovlidan bir ayol yuvinadigan mato bilan idish yuvishga ketayapti, bu erda siz bufetda shovqinni eshitishingiz mumkin, stolni bir-biridan ajratib, stullarni o'rnatishingiz mumkin, bu erda Mimi va Lyubochka va Katenka (Katenka - Mimining o'n ikkitasi yoshli qizi) bog'dan chiqib ketmoqda; lekin Fokini ko'rmaslik uchun - Fokining butleri, u har doim kelib ovqatlanishga tayyorligini e'lon qiladi. Shunda faqat kitoblarni uloqtirish mumkin bo'ladi va Karl Ivanichga e'tibor bermay, pastga tushish mumkin.

Zinadan oyoq tovushlari eshitilmoqda; lekin bu Fok emas! Men uning yurishini o'rganib chiqdim va butsalarining g'ijirayotganini doim taniyman. Eshik ochilib, uning ichida menga umuman notanish bir figura paydo bo'ldi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

V bob. HUQUQIY

Xonaga ellik yoshlar chamasi kirib kelgan, yuzi oqargan, oqarib ketgan, uzun kulrang sochlari va kamdan-kam uchraydigan soqoli bor. Uning balandligi shu qadar baland ediki, eshikdan kirish uchun nafaqat boshini egibgina qolmay, balki butun vujudini ham bukish kerak edi. U kaftan va kassok singari yirtiq narsani kiyib olgan; uning qo'lida u ulkan tayoqni ushlab turardi. Xonaga kirib, u bor kuchi bilan uni erga tegizdi va qoshlarini jingalak qilib, og'zini haddan tashqari ochib, eng dahshatli va g'ayritabiiy tarzda kulib qo'ydi: u bir ko'ziga qiyshtaygan edi va bu ko'zning oq qorachig'i tinimsiz sakrab tushdi. va uni allaqachon xunuk yuzga berib yubordi.

- Aha! ushlanib qoldim! - deb qichqirdi u kichik qadamlar bilan Volodya tomon yugurib kelib, uning boshidan ushladi va boshining yuqori qismini sinchkovlik bilan tekshira boshladi, so'ng butunlay jiddiy ifoda bilan undan uzoqlashdi, stol yoniga borib, moyli mato ostida puflay boshladi. va uni suvga cho'mdiring. - Oh-oh, kechirasiz! oh-oh, bu og'riyapti! .. yuraklar ... uchib ketadi, - dedi u keyin ko'z yoshlari bilan titragan ovozda, Volodya ichiga sezgirlik bilan boqib, chindan ham tushayotgan ko'z yoshlarini yengi bilan artishni boshladi.

Uning ovozi qo'pol va xirillagan, harakatlari shoshilinch va notekis edi, nutqi ma'nosiz va nomuvofiq edi (u hech qachon olmoshlarni ishlatmagan), lekin urg'ulari shunchalik ta'sirli ediki, sariq xunuk yuzi ba'zan shunday ochiqchasiga g'amgin ifoda qiladiki, uni tinglayotganda, afsuslanish, qo'rquv va qayg'u aralash tuyg'ularidan tiyilish mumkin emas edi.

Bu muqaddas ahmoq va adashgan Grisha edi.

U qayerdan kelgan? uning ota-onasi kim edi? uni o'zi boshqargan begona hayotni tanlashiga nima undadi? Buni hech kim bilmagan. Men faqat o'n besh yoshidan boshlab u qishda va yozda yalangoyoq yuradigan, monastirlarga tashrif buyuradigan, sevganlariga rasmlar beradigan va sirli so'zlarni gapiradigan muqaddas ahmoq sifatida tanilganligini bilaman, bularni ba'zilar hech kim bilmagan bashorat qilish uchun olinadi. uni boshqasiga u goh-gohida buvisining oldiga borgan va ba'zilar uni badavlat ota-onaning baxtsiz o'g'li va pokiza qalbm, deb aytgan, boshqalari esa u shunchaki odam va dangasa odam, degan fikrda.

Nihoyat, uzoq vaqtdan beri istagan punkt Fok paydo bo'ldi va biz pastga tushdik. Grisha yig'lab va har xil bema'ni gaplarni aytishni davom ettirar ekan, bizni orqamizdan ergashdi va qo'ltiqtayoq bilan zinapoyani taqillatdi. Dadam va maman yashash xonasida qo'l ushlab yurishdi va nimadir haqida jimgina gaplashishdi. Marya Ivanovna kreslolardan birida bezatilgan holda, nosimmetrik tarzda, to'g'ri burchak ostida, divanga tutashgan va qattiq, ammo vazmin ovozda yonida o'tirgan qizlarga ko'rsatmalar berdi. Karl Ivanich xonaga kirishi bilanoq, unga bir qarab qo'ydi, darhol orqasiga o'girildi va yuzi quyidagicha ifodalanishi mumkin bo'lgan ifoda topdi: men seni sezmayapman, Karl Ivanich. Qizlarning ko'zlaridan ko'rinib turibdiki, ular bizga juda muhim yangiliklarni imkon qadar tezroq etkazishni juda xohlashdi; ammo o'z o'rningizdan sakrab, bizga yaqinlashish Mimi qoidalarini buzish

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

bo'ladi. Avvaliga uning oldiga borishimiz kerak edi: "Injour, Mimi", oyoqlarini silkitib, keyin suhbatga kirishimizga ruxsat berildi.

Mimi qanday yoqimsiz odam edi! Ilgari u bilan hech narsa haqida gaplashishning iloji yo'q edi: u hamma narsani odobsiz deb topdi. Bundan tashqari, u doimo: "Parlez donc français" * [Frantsuzcha gapiring], keyin omad tilab, men shunchaki rus tilida suhbatlashmoqchiman; yoki tushlikda - faqat biron bir taomni tatib ko'ring va hech kim xalaqit bermasligini xohlang, albatta: "Mangez donc avec du pain" yoki "Comment ce que vous tenez votre fourchette?" * ["Non bilan ovqatlaning", "Qanday qilib vilkani ushlaysizmi? "] Va u bizni nima bilan qiziqtiradi! - o'ylab ko'ring. - U qizlarini o'rgatsin. Buning uchun bizda Karl Ivanovich bor ". Men uning *boshqa odamlarga* nisbatan nafratini to'liq o'rtoqlashdim .

"Mamandan bizni ovga olib borishini iltimos qiling", - dedi Katenka pichirlagancha va kattalar ovqat xonasiga kirib borishganda meni ko'ylagi bilan to'xtatdi.

- Yaxshi, biz harakat qilamiz.

Grisha ovqat xonasida, lekin maxsus stolda ovqatlandi; u plastinasidan ko'zlarini ko'tarolmadi, vaqti-vaqti bilan xo'rsindi, dahshatli jilmayib qo'ydi va xuddi o'zi bilan: "Afsus! .. uchib ketdi ... kaptar osmonga uchadi ... oh, bor qabr ustidagi tosh! .. "va hokazo. P.

Maman ertalab xafa bo'ldi; Grishaning borligi, so'zlari va xatti-harakatlari uning bu kayfiyatini sezilarli darajada kuchaytirdi.

"Ha, ha, men sizdan bitta narsani so'rashni unutgan edim," dedi u otamga bir piyola osh berib.

- Nima?

- Iltimos, menga ayting-chi, dahshatli itlaringizni qulflab qo'ying, aks holda ular bechora Grishani hovlidan o'tayotganda tishlab olishardi. Ular o'zlarini bolalarga shu tarzda tashlashi mumkin.

Ularning u haqida gaplashayotganini eshitib, Grisha stolga o'girilib, kiyimining yirtilgan etagini ko'rsata boshladi va chaynab:

- Men tishlamoqchi edim ... Xudo ruxsat bermadi. Itlarni zaharlash gunoh! katta gunoh! Urmang, *magistral yo'l* * [Shunday qilib, u befarqlik bilan barcha erkaklarni chaqirdi], nima uchun urish kerak? Xudo kechiradi ... kunlar bunday emas.

- U nima demoqda? - so'radi Papa uni sinchkovlik bilan va sinchkovlik bilan tekshirib. - Men hech narsani tushunmayapman.

- Va men tushunaman, - deb javob berdi maman, - u menga ba'zi ovchilar ataylab itlarni itlariga qo'yib yuborganini aytdi, shuning uchun u: "Men tishlamoqchi edim, lekin Xudo yo'l qo'ymadi", - deb so'raydi va bu jazolamadi. uni.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- VA! bu nima! - dedi ota. - Bu ovchini jazolamoqchi ekanimni u qayerdan biladi? Bilasizmi, men haqiqatan ham bu janoblarning ashaddiy muxlisi emasman, - dedi u frantsuz tilida davom etib, - lekin menga bu ayniqsa yoqmaydi va shunday bo'lishi kerak ...

- Voy, buni aytma, do'stim, - bir narsadan qo'rqib ketganday, mamasining gapini to'xtatdi, - qayerdan bilasan?

- Menimcha, bu zotli odamlarni o'rganish imkoniyatiga ega bo'ldim - ularning ko'pi sizni ko'rishga keladi - barchasi bir joyda. Har doim bir xil voqea ...

Onam bu bal bo'yicha mutlaqo boshqacha fikr bildirgani va tortishishni istamagani aniq edi.

"Iltimos, menga pirogni bering", dedi u. - Nima, ular bugun yaxshimi?

"Yo'q, bu meni g'azablantiradi," dadam so'zlarini davom ettirdi va qo'lga pirogni oldi, lekin uni maman unga etib bormaydigan masofada ushlab turdi, "yo'q, bu aqlli va bilimli odamlarning aldanayotganini ko'rib, g'azablanaman .

Va u vilkalar bilan stolni urdi.

"Menga pirog uzatishingizni so'radim", dedi u qo'lini cho'zib.

"Va ular buni juda yaxshi qilishadi, - dadam davom etdi qo'lini itarib, - bunday odamlar politsiya hibsonasida bo'lishini. Ular faqat shu foyda keltirishadi, chunki ba'zi bir odamlarning allaqachon kuchsizlanib qolgan asablarini bezovta qilishadi, - dedi u tabassum bilan qo'shib, bu suhbat onamga juda yoqmasligini ta'kidlab, unga pirog berdi.

- Men sizga faqat bir narsani aytaman: oltmish yoshga to'lganiga qaramay, qishda va yozda yalangoyoq yurib, echinmasdan kiyimining ostiga ikki funtdan zanjir bog'laydigan va takliflarni bir necha bor rad etgan odamga ishonish qiyin. tinch va hamma narsada tayyor holda yashash - bunday odam bularning barchasini faqat dangasalik tufayli amalga oshirishiga ishonish qiyin. Bashoratlarga kelsak, u xo'rsinib qo'shib qo'ydi va bir oz pauzadan so'ng je suis payée pour y croire * [ularga ishonish uchun pul to'ladim]; Sizga aytdim, shekilli, Kiryusha kundan-kunga, soatlardan-soatga vafot etgan papaga o'lishini bashorat qildi.

- Oh, menga nima qilding! - dedi dadasi jilmayib va Mimi o'tirgan tomonga qo'lini og'ziga qo'yib. (U buni qilganida, men har doim biron bir qiziq narsani kutib, qattiq diqqat bilan tinglardim.) - Nega menga uning oyoqlarini eslatding? Qaradim, endi hech narsa yemayman.

Tushlik yaqinlashmoqda edi. Lyubochka va Katenka bizni tinimsiz ko'z qisib, stullarida aylanib, odatda qattiq tashvish bildirishardi. Ushbu ko'z qisishi: "Nima uchun ov qilishni so'ramaysiz?" Men Volodyani tirsagim bilan quchoqladim, Volodya meni itarib yubordi va nihoyat qaror qildi: avval qo'rqq ovozdada, so'ngra qat'iy va baland ovoz bilan, u endi biz borishimiz kerakligi sababli, qizlar biz bilan ovga borishini xohlaymiz chiziq. Kattalar o'rtasidagi kichik uchrashuvdan so'ng, bu savol bizning foydamizga hal qilindi va yana ham yoqimli bo'lgan narsa - maman biz bilan o'zi borishini aytdi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

VI bob. OVChILIKGA TAYYoRLIK

Kek paytida Yakov chaqirildi va hukmdor, itlar va minadigan otlar haqida buyruqlar berildi - barchasi har bir otni nomini aytib, juda batafsil ma'lumot bilan. Volodinning oti oqsoqlanib yurar edi; dadam unga ovchini egarlashni buyurdi. Bu so'z: "ovchi ot" - mamanning qulog'iga g'alati tuyuldi: unga ov oti aqldan ozgan hayvon kabi bo'lishi kerak va u Volodya olib borishi va o'ldirishi kerak edi. Ajablanarlisi yoshligi bilan bu hech narsa emasligini va ot ko'tarib yurganida uni juda yaxshi ko'rishini aytgan dada va Volodya nasihatlariga qaramay, bechora maman uni barcha yurishlarda qiynashini talab qilishda davom etdi.

Kechki ovqat tugadi; kattalar kofe ichish uchun ishxonaga borishdi va biz tushgan sariq barglar bilan qoplangan yo'llar bo'ylab oyoqlarimizni silkitib gaplashish uchun bog'ga yugurdik. Ular Volodya qanday qilib ovchi otga minishi, Lyubochka Katenkadan ko'ra jimroq yugurayotgani, Grishaning zanjirlarini ko'rish qiziq bo'lishi haqida va hokazolar haqida gapira boshlashdi; xayrlashayotganimiz haqida biron so'z aytilmadi. Bizning suhbatimiz har bir buloqda hovli bolasi o'tirgan yaqinlashib kelayotgan hukmdorning gumburlashi bilan to'xtatildi. Itlar bilan ovchilar safni ta'qib qilishdi, vagon Ignat, Volodya uchun tayinlangan otda Ignat aravachasi, ovchilarni ta'qib qilib, mening eski kleperimni etakladilar. Birinchidan, biz hammamiz bu qiziqarli narsalar ko'rinadigan panjara tomon yugurdik, so'ngra qichqiriq va qaqqshatqich bilan kiyinish va kiyinish uchun iloji boricha ovchilarga o'xshab qolish uchun tepaga yugurdik. Buning asosiy vositalaridan biri shimlarni botinkalarga kiyib olish edi. Hech ikkilanmasdan, biz ishni tugatishga shoshilib, itlar, otlarni ko'rish va ovchilar bilan suhbatdan zavq olish uchun ayvonga yugurdik.

Kun issiq edi. Ertalab ufqda g'alati shakllarning oq bulutlari paydo bo'ldi; keyin ozgina shabada ularni tobora yaqinlashtira boshladi, shunda ular vaqti-vaqti bilan quyoshni yopib turdilar. Qancha bulutlar yurib, qoraygan bo'lsa ham, ular momaqaldiraqda to'planib, bizning zavqimizga so'nggi marta xalaqit berishlari nasib etmaganligi aniq edi. Kechga yaqin ular yana tarqala boshladilar: ba'zilari xira bo'lib, chinakam bo'lib, ufqqa yugurdilar; boshqalar, boshning tepasida, oq shaffof tarozilarga aylandi; faqat bitta katta qora bulut sharqda to'xtadi. Karl Ivanich har doim qaysi bulut qaerga borishini bilar edi; u bu bulut Maslovkaga borishini, yomg'ir yog'masligini va ob-havo juda yaxshi bo'lishini e'lon qildi.

Yoshi o'tganiga qaramay, Foka zinapoyadan juda mohirona va tezda yugurib chiqdi: "Xizmat qiling!" - va oyoqlarini yoyib, kirish eshigi o'rtasida, aravachining hukmdorni ag'darishi kerak bo'lgan joy bilan ostonaning o'rtasida, o'z vazifasini eslatishga hojat bo'lmagan odam o'rnida mahkam turdi. . Xonimlar pastga tushishdi va kimni qaysi tomonga o'tirish va kimni ushlab turish kerakligi haqida bir muncha munozaradan so'ng (garchi, menimcha, umuman ushlab turish shart emas edi), o'tirdi, soyabonlarini ochib, haydab ketishdi. Hukmdor boshlaganida, maman "ovchi otni" ko'rsatib, vagonchidan titroq ovoz bilan so'radi:

- Bu Vladimir Petrovich uchun otni?

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Va aravachasi ijobiy javob berganida, u qo'lini silkitib, orqasiga o'girildi. Men juda sabrsiz edim: otimga chiqdim, quloqlari orasiga qaradim va hovli atrofida turli xil evolyutsiyalar qildim.

"Itlarni ezib tashlamang", dedi menga bir ovchi.

"Tinchlaning: bu men uchun birinchi marta emas", - deb mag'rurlik bilan javob berdim.

Volodya fe'l-atvorining qat'iyatligiga qaramay, "ovchi otga" o'tirdi va titrab turmadi va uni silab bir necha bor so'radi:

- U muloyimmi?

Otda u juda yaxshi edi - xuddi katta kabi. Uning yopiq sonlari egarda juda yaxshi yotar edi, men havas qilardim, ayniqsa, agar men soyadan hukm chiqaradigan bo'lsam, men bunday go'zal qiyofadan uzoq edim.

Zinadan otamning qadam tovushlari eshitildi; siquvchi ularni topgan itlarni haydab chiqardi; tazikli ovchilar o'zlariga qo'ng'iroq qilib o'tira boshladilar. Strider otni ayvonga boshlab bordi; ilgari uning atrofida turli xil chiroyli suratlarda yotgan papa itlarining to'plami unga yugurdi. Uning orqasida, munchoqli yoqada, temir parchasi bilan shivirlagan Milka quvnoq yugurdi. U tashqariga chiqqanda, u har doim it itlari bilan salomlashar edi: u ba'zilar bilan o'ynar, boshqalari bilan hidlanib, uvillashar, ba'zilarida burgalarni qidirar edi.

Otam otga mindi, biz haydab ketdik.

VII bob. Ov qilish

Turk laqabli haydovchi hammaning oldida yelkasida ulkan shoxi, kamarida pichog'i bilan malla shlyapa kiygan ko'k burni burunli otda yurdi. Bu odamning g'amgin va shafqatsiz ko'rinishidan, kimdir uni ov qilishdan ko'ra, o'lik jangga ketayotgan deb o'ylashi mumkin. Uning otining orqa oyoqlari yaqinida itlar alangali, g'azablangan to'pda yugurishdi. O'zini tashlab ketishni istagan baxtsiz ayolga qanday taqdir kelganini ko'rish juda achinarli edi. U do'stini tortib olish uchun katta kuch sarflashi kerak edi va unga erishgandan so'ng, orqada ketayotgan yiqituvchilardan biri unga arap bilan urib qo'ydi: "Bir dasta ichida!" Darvozadan chiqib, dadam ovchilarga va bizga yo'l bo'ylab borishni buyurdi va u javdar maydoniga aylandi.

Nonni tozalash ishlari avjida edi. Ulkan yorqin sariq maydonni faqat bir tomoni baland ko'k o'rmon yopib qo'ydi, keyin u menga eng olis, sirli joy bo'lib tuyuldi, uning narigi tomonida yorug'lik tugaydi yoki yashamaydigan mamlakatlar boshlanadi. Butun maydon uyum va odamlar bilan qoplangan edi. Uzun bo'yli, zich javdarda o'rimchining egilgan orqa tomonidagi siqilgan chiziqda, quloqlarni barmoqlari orasiga siljitayotganini, soyada yotgan ayolni beshikka egib turishini va tarashlarini ko'rishini mumkin edi. makkajo'xori gullab-yashnagan pichan ustiga sochilgan. Boshqa tomondan, faqat ko'ylak kiygan, aravalarda turgan dehqonlar uy qurib, quruq

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

va issiq maydonda chang bosishar edi. Oqsoqol botinka va egar ko'ylagi bilan, qo'lida teglar bilan, uzoqdan dadani payqab, yorqin shlyapasini echib, sochlari bilan qizil boshi va soqolini artib, ayollarga baqirdi. Dadam minadigan qizil sochli ot yengil va o'ynoqi harakat bilan yurar, vaqti-vaqti bilan boshini ko'kragiga tushirib, jilovini tortib, qalin quyruq bilan ochko'zlik bilan unga yopishgan pashsha va pashshalarni tarash bilan shug'ullanardi. Dumini o'roq bilan zo'rg'a egib, oyoqlarini baland ko'targan ikkita tazi otning oyoqlari orqasidagi baland pog'onadan nafis ravishda sakrab tushishdi; Milka oldinga yugurdi va boshini egib, o'lja kutib turdi. Odamlarning gap-so'zlari, otlar va aravalarning pog'onasi, bedanalarning xushchaqchaq hushtagi, havoda harakatsiz suruvlarga to'lib toshgan hasharotlarning guvillashi, shuvoq, somon va ot terining hidi, minglab turli xil ranglar va soyalar jazirama oftob ochiq sariq pog'onani, ko'k o'rmonni va oq binafsha bulutlarni, havoda uchib yurgan yoki qoqilib yotgan oq o'rgimchak to'rlarini to'kdi - men bularning barchasini ko'rdim, eshitdim va his qildim.

Kalinovy o'rmoniga yaqinlashgach, biz allaqachon u erda chiziqni va barcha kutgandan tashqari, bitta ot uchun boshqa aravani topdik, uning o'rtasida barman bor edi. Pichan ostidan samovar, muzqaymoq qolipli vannaxona va boshqa bir nechta jozibali to'plamlar va qutilar ko'rinib turardi. Xato yo'q edi: bu toza havo choyi, muzqaymoq va mevalar. Aravani ko'rib biz shovqinli xursandchilikni ifoda etdik, chunki o'rmonda maysazorda va umuman hech kim choy ichmagan joyda choy ichish katta zavq deb hisoblangan.

Turk orolga haydab bordi, to'xtadi va qanday qilib mos kelish kerakligi va qaerga borish kerakligi haqida Papaning batafsil ko'rsatmalarini diqqat bilan tingladi (ammo u hech qachon bu ko'rsatmani o'ylamagan, lekin buni o'zicha qilgan), itlarning qulfini sekin ochdi kamonlarni harakatga keltirdi, otga minib hushtak chaldi, u yosh qayinlar ortida g'oyib bo'ldi. Ochiq itlar, avvalo, dumlarini silkitib, o'zlarining zavqlarini bildirishdi, o'zlarini silkitib, sog'ayib ketishdi, so'ngra kichkina trotka tomon hidlanib, dumlarini silkitib, turli yo'nalishlarda yugurishdi.

- Sharfingiz bormi? Otam so'radi. Men uni cho'ntagimdan chiqarib unga ko'rsatdim.

- Xo'sh, bu kulrang itni sharfingizga olib boring ...

- Girana? - dedim men biluvchining havosi bilan.

- Ha, va yo'l bo'ylab yugur. Tozalash kelganda to'xtab turing: quyonsiz menga kela olmaysiz!

Men ro'molchani Giranning shag'al bo'yniga o'rab oldim va belgilangan joyga shoshildim. Dadam kulib yubordi va orqamdan baqirdi:

- Shoshiling, shoshiling, aks holda kech qolasiz.

Giran tinimsiz quloqlarini ko'tarib to'xtadi va ovchilarning suhbatini tingladi. Uni joyidan tortib olishga kuchim yetmadi va baqira boshladim: "Atu! Atu!" Keyin Giran shu qadar qattiq yirtilib ketdiki, men uni majburan ushlab tura oldim va joyga etib borgunimcha bir necha bor yiqildim. Baland eman daraxtining soyasida soyali va tekis joyni tanlab, o'tga yotdim, yonimga Giran o'tirdim va kuta boshladim. Mening tasavvurim, har doimgidek, bunday holatlarda

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

bo'lgani kabi, haqiqatdan ancha ilgarilab ketdi: men uchinchi quyonna ovlayapman deb o'ylardim, o'rmondagi birinchi it esa unga javob qaytardi. Turkining ovozi balandroq va jonli ravishda o'rmon bo'ylab yangradi; it qichqirdi va uning ovozi tez-tez eshitilib turardi; unga boshqa, bosh ovozi qo'shildi, keyin uchinchi, to'rtinchi ... Bu ovozlarning navbatma-navbat jim bo'lib qoldi, so'ngra bir-birlarining so'zlarini to'xtatdi. Ovozlar asta-sekin kuchliroq va uzluksiz bo'lib, nihoyat bir ovoqli shov-shuvga aylandi. *Orol shov-shuvli edi va itlar baland ovoz bilan pishirilgan edi*.

Buni eshitib, o'z o'rnimda qotib qoldim. Ko'zlarimni chetga tikib, ma'nosiz jilmaydim; Meni do'l singari ter to'kdi va uning tomchilari iyagimdan yugurib kelib meni qitiqlagan bo'lsa ham, men ularni o'chirmadim. Nazarimda, bu daqiqadan ko'proq qat'iyatlik bo'lmasligi mumkin edi. Ushbu keskinlikning pozitsiyasi uzoq davom etishi uchun juda g'ayritabiiy edi. Endi itlar eng chekkasiga yaqinlashdi, keyin asta-sekin mendan uzoqlashdi; quyon yo'q edi. Men atrofga qaray boshladim. Giran bilan ham xuddi shunday edi: dastlab u yirtilib chinqirib yubordi, keyin u mening yonimga yotdi, yuzimni tizzamga qo'ydi va tinchlandi.

Men o'tirgan emanning yalang'och ildizlari atrofida, kulrang va quruq zaminda, quruq eman barglari, mersinlar, quruq, g'ijimlangan novdalar, sarg'ish-yashil mox va vaqti-vaqti bilan yupqa yashil o'tlar yorib o'tib, chumolilar to'kildi. Ular birin ketin o'zlari bosib o'tgan yirtilib ketgan yo'llar bo'ylab shoshilishdi: ba'zilar og'irlik bilan, boshqalari bo'sh. Qo'limga novdani olib, shu bilan yo'lni to'sdim. Ba'zilar xavfni xo'rlay turib, uning ostiga qanday kirib qolganini, boshqalari qanday qilib yuqoriga ko'tarilganini ko'rishingiz kerak edi; ba'zilar, ayniqsa og'irlik bilan yurganlar, umuman adashib, nima qilishni bilmay qolishdi: to'xtab, aylanib o'tish yo'lini qidirdilar yoki uloqtirishdi va orqaga o'girildilar, yoki novdalar bo'ylab mening qo'limga etib kelishdi va shekilli ko'ylagi yengi ostida. Oldimda juda jozibali tarzda o'ralgan sariq qanotli kapalak meni bu qiziqarli kuzatuvlardan chalg'itdi. Men unga e'tibor berishim bilan, u mendan ikki qadam narida uchib o'tib, yovvoyi yonboshning deyarli qurigan oppoq gulining ustiga olib borib, unga o'tirdi. Quyosh uni qizdirdimi yoki bu begona o'tlardan sharbat olganmi, bilmayman - u juda yaxshi ekanligi aniq ko'rinib turardi. U vaqti-vaqti bilan qanotlarini qoqib, gulga bosdi va nihoyat butunlay qotib qoldi. Men boshimni ikki qo'limga qo'ydim va unga zavq bilan qaradim.

To'satdan Jiran shunday kuch bilan uvillab yubordi va men yiqilib tushishimga sal qoldi. Men atrofga qaradim. O'rmon chetida bir qulog'ini qo'yib, ikkinchisini ko'tarib, quyon sakrab tushdi. Qon boshimga urildi va men o'sha paytda hamma narsani unutib qo'ydim: men g'azablangan ovozda nimadir qichqirdim, itni qo'yib yubordim va yugurishni boshladim. Ammo bunga ulgurmasdan, pushaymon bo'la boshladim: quyon cho'kdi, sakrab tushdi va men uni boshqa ko'rmadim.

Ammo ovoz bilan o'rmon chetiga olib chiqilgan itlarning orqasidan, butalar ortidan Turk paydo bo'lganida, mening uyatim nima edi! U mening xatomni ko'rdi (bu

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

unga *dosh* berolmasligimdan iborat edi) va menga xo'rlik bilan qarab, faqat: "Eh, xo'jayin!" Ammo bu qanday aytilganligini bilishingiz kerak! Agar u meni quyon kabi egarga osib qo'ysa, men uchun osonroq bo'lar edi.

Uzoq vaqt davomida men o'sha joyda qattiq umidsizlikda turdim, itni chaqirmadim va faqat takrorlab, sonlarimga urdim.

- Xudoyim, men nima qildim!

Men itlar qanday haydashganini, ularni orolning narigi tomonida qanday tutib olganlarini, quyonni urishganini va Turk itlarni ulkan shoxiga qanday chaqirganini eshitdim - lekin baribir u qimirlamadi ...

VIII bob. O'YINLAR

Ov tugadi. Yosh qayinlar soyasida gilam yoyilib, butun jamiyat gilam ustida aylanada o'tirishdi. Bufetchi Gavriilo atrofidagi yashil suvli o'tlarni maydalab, plastinkalarni maydalab, qutidan barglarga o'ralgan olxo'ri va shaftolini chiqarib oldi. Quyosh yosh qayinlarning yashil shoxlari orasidan o'tib, gilam naqshlariga, mening oyoqlarimga va hatto Gavrilaning kalli terli boshiga yumaloq o'zgaruvchan bo'shliqlarni tashladi. Daraxtlar barglari orasidan, sochlarim va terlagan yuzimdan o'tayotgan engil shabada meni nihoyatda tetiklashtirdi.

Muzqaymoq va mevalar bilan kiyinganimizda, gilamchada qiladigan ishimiz yo'q edi va biz quyoshning moyil yonib turgan nurlariga qaramay, o'rnimizdan turib, o'ynashga bordik.

- Xo'sh, nima? - dedi Lyubochka quyoshdan ko'zlarini qisib, o'tlarga sakrab. - Keling, Robinzonga boramiz.

- Yo'q ... zerikarli, - dedi Volodya dangasa o'tga yiqilib barglarni chaynab, - har doim Robinzon! Agar siz mutlaqo xohlasangiz, keling, gazebo quraylik.

Volodya ko'zga ko'rinadigan darajada muhim edi: u ov otiga kelganidan faxrlansa kerak va o'zini juda charchaganga o'xshatsa kerak. Ehtimol, u allaqachon Robinsonda o'ynashdan zavqlanish uchun juda ko'p aql-idrokka va tasavvur kuchiga ega emas edi. Ushbu o'yin "Robinson Suisse" (Shveytsariyalik Robinzon) sahnasidan iborat bo'lib, biz uni biroz oldin o'qidik.

- Xo'sh, iltimos ... nega bizni bu zavqga aylantirmoqchi emassiz? - qizlar uni xafa qildi. - Siz Charlz, yoki Ernest yoki ota bo'lasiz - xohlagan narsangizmi? - dedi Katenka uni kurtkasining yengi bilan yerdan ko'tarishga urinib.

- Men haqiqatan ham istamayman - bu zerikarli! - dedi Volodya o'zini cho'zib va shu bilan muloyim jilmayib.

"Shunday qilib, agar hech kim o'ynashni xohlamasa, uyda o'tirgan ma'qul", dedi Lyubochka ko'z yoshlari bilan. U dahshatli crybaby edi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- Xo'sh, ketaylik; faqat yig'lamang, iltimos, men bunga dosh berolmayman!

Volodyaning ko'ngil ochishi bizga juda kam zavq bag'ishladi; aksincha uning dangasa va zerikarli ko'rinishi o'yinning barcha jozibasini yo'q qildi. Biz erga o'tirganimizda va baliq ovlash uchun suzayotganimizni tasavvur qilib, bor kuchimiz bilan eshkak eshishni boshlaganimizda, Volodya qo'llarini bukib, baliqchiga o'xshash hech narsaga ega bo'lmagan holatda o'tirdi. Men unga buni sezdim; lekin u ozgina yoki ko'p qo'llarni silkitib, biz hech narsaga erishmaymiz yoki yutqazmaymiz, shunga qaramay uzoqqa bormaymiz, deb javob berdi. Men bilmasdan uning fikriga qo'shildim. Men ovga ketayotganimni tasavvur qilib, yelkamga tayoq bilan o'rmonga kirganimda, Volodya chalqancha yotib, qo'llarini boshi ostiga tashlab, u ham yurib ketganday tuyuldi. Bunday harakatlar va so'zlar bizni o'yinga sovitib yuborishi juda yoqimsiz edi, ayniqsa Volodya ehtiyotkorlik bilan ish tutganiga yuragim bilan rozi bo'lmaslik mumkin emas edi.

O'zim bilaman, siz nafaqat qushni tayoq bilan o'ldirishingiz mumkin, balki umuman otishingiz ham mumkin emas. Bu o'yin. Agar shunday deb hisoblasangiz, unda siz stullarga o'tirolmaysiz; va Volodya, menimcha, qishning uzoq oqshomlarida ro'molcha bilan stulni yopib, undan arava yasaganimizni, biri aravakash, boshqasi piyoda, o'rtada qizlar, uchta stul uchta ot edi, va biz yo'lga chiqdik. Va bu yo'lda qanday turli xil sarguzashtlar sodir bo'ldi! va qanday qilib quvnoq va tez orada qishki oqshomlar o'tdi! .. Agar chindan ham hukm qilsangiz, unda o'yin bo'lmaydi. Va o'yin bo'lmaydi, keyin nima qoladi? ..

IX bob. BIRINCHI SEVISHNING BIR NARXASI

Lyubochka daraxtdan qandaydir amerikalik mevalarni yulib olayotganini tasavvur qilib, ulkan kattalikdagi bir varaqqa qurti sug'urib tashladi-da, dahshat bilan erga uloqtirdi, qo'llarini ko'tarib, sakrab tushdi, go'yo undan nimadir to'kilib ketishidan qo'rqib. . O'yin to'xtadi; hammamiz, boshimiz birlashib, erga egildik - bu noyoblikni tomosha qilish uchun.

Yo'lda uni o'rniga qo'yib, bargdagi qurti olishga harakat qilayotgan Katenkaning yelkasiga qaradim.

E'tibor bersam, ko'pgina qizlar bu harakat bilan bo'yinlari ochilgan ko'ylakni asl joyiga olib borishga urinib, yelkalarini qisib qo'yishadi. Bundan tashqari, Mimi bu harakatdan doim g'azablanib: "C'est un geste de femm de chambre * [Bu xizmatkorning ishorasi]. Katya qurt ustiga engashib, bu harakatni amalga oshirdi va shu bilan birga shamol kichkina oq bo'ynidagi ro'molni ko'tarib chiqdi. Ushbu harakat paytida yelka mening lablarimdan ikki barmoq edi. Men endi qurtga qaramadim, qaradim va bor kuchim bilan Katenkaning yelkasidan o'pdim. U o'girilmadi, lekin men uning bo'yni va quloqlari qizarib ketganini payqadim. Volodya boshini ko'tarmasdan, xo'rlik bilan dedi:

- Qanday noziklik?

Ko'zlarimda yosh bor edi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Men Katenkadan ko'zlarimni uzmadim. Men uning yangi kichkina sariq sochlariga uzoq vaqtdan beri o'rganib qolganman va uni doim yaxshi ko'raman; ammo endi men unga yaqinroq qarab, uni yanada sevishtim boshladim. Kattalarnikiga borganimizda, dad, katta quvonchimiz bilan onamizning iltimosiga binoan sayohat ertaga ertalabgacha qoldirilganini e'lon qildi.

Hukmdor bilan birga orqaga qaytdik. Volodya va men otda yurish va yoshlik san'atida bir-birimizdan ustun bo'lishni istab, uning atrofida gavjum edik. Mening soyam oldingisiga qaraganda uzoqroq edi va unga qarab, men juda chiroyli chavandoz qiyofasiga egaman deb o'ylardim; Ammo men ko'nglim tusagan hissiyotni quyidagi holat tez orada yo'q qildi. Nihoyat safda o'tirganlarning hammasini yo'ldan ozdirmoqchi bo'lib, biroz orqada qoldim, keyin qamchi va oyoqlari yordamida otimni tezlishtirdim, tabiiy ravishda nafis pozitsiyani egallab oldi va Katya o'tirgan tomoni bilan ularni aylanib o'tmoqchi edi. Men bilmaganim, qaysi biri yaxshiroq: sukutda chopishmi yoki qichqirmoqmi? Ammo toqat qilib bo'lmaydigan ot, jabduqlar otlarini quvib yetishimga qaramay, mening barcha harakatlarimga qaramay, shu qadar to'satdan to'xtadiki, men egardan bo'ynimga sakrab, deyarli uchib ketdim.

X. Bob Mening otam Qaysi shaxs edi?

U o'tgan asrning odami edi va o'sha asrning oddiy yoshligi, ritsarlik, ishbilarmonlik, o'ziga ishonish, xushmuomalalik va xushchaqchaqlikning mohiyati yo'q edi. U bu asr odamlariga nafrat bilan qaradi va bu qarash tug'ma mag'rurlikdan bo'lgani kabi, bizning asrimizda ham u o'zida bo'lgan ta'sirga yoki yutuqlarga ega bo'la olmaganligi uchun yashirin g'azabdan kelib chiqdi. Uning hayotdagi ikki asosiy ehtirolari kartochkalar va ayollar edi; u hayoti davomida bir necha million yutib oldi va har xil sonli ayollar bilan aloqada bo'ldi.

Katta ulkan o'sish, g'alati, kichik qadamlar, yurish, yelkasini silkitib qo'yish odati, har doim jilmayib turadigan ko'zlar, katta akvilin burun, qandaydir noqulay tarzda buklangan notekis lablar, lekin yoqimli, talaffuz etishmasligi - pichirladi va katta, to'la bosh, kal bosh: bu otamning tashqi qiyofasi, chunki uni eslayman - u nafaqat tanilib, odam bo'lishni bilgan tashqi ko'rinishi *à bonnes fort* * * baxtli], balki istisnosiz barchani xursand qilishni - odamlar barcha sinflar va shtatlarning, ayniqsa ma'qullashni istaganlarning.

U hamma bilan munosabatlarda qanday qilib ustunlikni qo'lga kiritishni bilardi. Hech qachon *juda zo'r nurli* odam bo'lmagan, u har doim ushbu doiradagi odamlar bilan til topishgan va shu bilan uni hurmat qilishgan. U boshqalarni xafa qilmasdan, uni dunyo fikrida ko'targan g'urur va takabburlikning o'ta o'lchovi ekanligini bilar edi. U asl edi, lekin har doim ham emas va o'ziga xoslikni dunyoviylik yoki boylikni boshqa hollarda almashtirish vositasi sifatida ishlatgan. Dunyoda hech narsa uning ajablanish tuyg'usini uyg'otishi mumkin emas: u qanday yorqin mavqega ega bo'lmasin, u o'zi uchun tug'ilgandek tuyuldi. U boshqalardan yashirishga va hayotning taniqli qorong'u tomonlarini olib tashlashga shunchalik usta ediki, mayda bezovtalik va qayg'uga to'la edi, unga hasad qilmaslikning iloji yo'q edi. U tasalli va zavq bag'ishlaydigan barcha narsalarning biluvchisi edi va ulardan qanday foydalanishni

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

bilardi. Uning kuchli tomoni - bu ulkan aloqalar edi, u qisman onamning qarindoshligi, qisman yosh o'rtoqlari bilan bo'lgan, ular safdan uzoqqa ketganliklari uchun u ich-ichidan g'azablandilar va u abadiy qorovulning iste'fodagi leytenanti bo'lib qoldi. U, barcha sobiq harbiylar singari, qanday qilib zamonaviy kiyinishni bilmas edi; lekin u o'ziga xos va nafis kiyingan. Har doim juda keng va engil ko'ylak, yupqa zig'ir matolar, katta katlamali manjetlar va yoqalar ... Biroq, hamma narsa uning buyuk balandligi, baquvvat qurilishi, kal boshi va xotirjam, o'ziga ishongan harakatlariga to'g'ri keldi. U sezgir va hatto ko'z yoshlari bilan ajralib turardi. Ko'pincha, baland ovoz bilan o'qiyotganda, u achinarli joyga etib kelganida, uning ovozi titray boshladi, ko'z yoshlari oqdi va u bezovtalanib kitobni tark etdi. U musiqani juda yaxshi ko'rardi, qo'shiq aytardi, pianinoda hamrohi, do'sti A ... ning romantikalari, lo'lilar qo'shiqlari va operalardan ba'zi motivlarni; lekin u o'rganilgan musiqani yoqtirmasdi va umumiy fikrga ahamiyat bermasdan, Bethovenning sonatalari uni uyqusirab va zeriktirayotganini va u Semenova aytganidek "Meni uyg'otma, yosh" dan yaxshiroq narsani bilmasligini aytdi, Logan Tanyusha kuylaganidek va "Yolg'iz emas". Uning tabiati yaxshi ish uchun tinglovchilarga muhtoj bo'lganlardan biri edi. Va shundan keyingina u tomoshabinlar yaxshi deb atagan yaxshilikni ko'rib chiqdi. Xudo biladiki, uning axloqiy e'tiqodi bo'lganmi? Uning hayoti har qanday sevimli mashg'ulotlarga shunchalik to'la ediki, ularni o'zi uchun tuzishga ulgurmasdi va hayotda shu qadar baxtli ediki, bunga ehtiyoj sezmasdi.

Keksayganida u narsalarga va o'zgaras qoidalarga doimiy qarashni shakllantirgan, ammo faqat amaliy asosda: unga baxt yoki zavq keltiradigan harakatlar va turmush tarzi, u yaxshi deb hisoblagan va buni har doim hamma bajarishi kerakligini aniqlagan. U juda maftunkorona gapirdi va bu qobiliyat, menimcha, uning qoidalarining moslashuvchanligini oshirdi: u eng yoqimtoy hazil va eng past darajadagi ma'no bilan bir xil harakatni ayta oldi.

XI bob. Idoradagi va yashash xonasidagi darslar

Uyga etib kelganimizda allaqachon qorong'i tushgan edi. Maman pianino oldida o'tirdi, biz bolalar qog'ozlar, qalamlar, bo'yoqlar olib kelib, dumaloq stol yonida rasm chizish uchun joylashdik. Menda faqat ko'k rang bor edi; ammo shunga qaramay, men ov qilishni boshladim. Ko'k otli mingan ko'k bola va ko'k itlarni juda aniq tasvirlab, ko'k quyonni chizish mumkinmi yoki yo'qligini bilmagan bo'lsam kerak va bu haqda maslahatlashish uchun otamning kabinetiga yugurdim. Dadam bir narsani o'qiyotgan edi va mening savolimga: "Ko'k quyonlar bormi?", Boshini ko'tarmasdan javob berdi: "Bor, do'stim, bor". Dumaloq stolga qaytib, men ko'k quyonni tasvirladim, keyin ko'k quyondan bir tupni qayta tiklashni lozim topdim. Menga tup ham yoqmadi; Men undan daraxt qildim - uyum, uyumdan - bulut, va nihoyat barcha qog'ozlarni ko'k rangga juda bo'yab tashladim, shu sababli ko'nglim qolganidan uni yirtib tashladim va Volter stulida doza qilishga bordim.

Maman uning o'qituvchisi Fildning ikkinchi kontsertini ijro etdi. Men uxlab qoldim va tasavvurimda engil, yorqin va shaffof xotiralar paydo bo'ldi. U Betxovenning "Patetik Sonata"

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

asarini ijro etdi va men qayg'uli, og'ir va g'amgin bir narsani esladim. Maman bu ikki asarni tez-tez o'ynab turardi; shuning uchun ular menda qanday tuyg'ularni uyg'otishganini yaxshi eslayman. Tuyg'u xotiraga o'xshardi; lekin nimaning xotirasi? hech qachon bo'lmagan narsani eslayotganday tuyuldi.

Mening qarshimda ofisning eshigi turar edi va men Yakov va boshqa kaftan va soqolli odamlarning unga kirayotganini ko'rdim. Eshik darhol ularning orqasidan yopildi. "Xo'sh, darslar boshlandi!" - deb o'yladim. Menga bu dunyoda hech narsa ofisda qilingan narsalardan muhimroq narsa bo'lmaganday tuyuldi; bu fikr hamma ish kabinetini eshigiga pichirlagancha va oyoq uchida yaqinlashgani bilan ham tasdiqlandi; o'sha joydan otamning baland ovozi va tamaki hidi eshitilib turardi, nima uchun bilmayman, meni doim o'ziga jalb qilardi. Tushimda ofitsiant xonasida menga tanish bo'lgan etiklarning g'ichirlashi birdaniga urildi. Karl Ivanich oyoq uchida, ammo g'amgin va qat'iyatli yuz bilan, qo'lida ba'zi yozuvlar bilan eshikka ko'tarilib, engil taqillatdi. Ular uni ichkariga kiritishdi va eshik yana yopildi.

"Qandaydir baxtsizlik bo'lmasin," deb o'yladim, "Karl Ivanovich g'azablandi: u hamma narsaga tayyor ..."

Men yana uyqusirab ketdim.

Biroq, hech qanday baxtsizlik yuz bermadi; bir soatdan keyin meni xuddi o'sha g'ichirlangan etiklar uyg'otdi. Karl Ivanich men uning yonoqlarida ko'rgan ko'z yoshlarimni ro'molcha bilan artib, eshikdan chiqib, nimanidir deb ming'irlagancha, yuqoriga ko'tarildi. Dadam uning orqasidan chiqib, yashash xonasiga kirdi.

- Bilasizmi, men hozir qanday qaror qildim? - dedi u mamnunlik yelkasiga qo'lini qo'yib, quvnoq ovozda.

- Nima, do'stim?

- Men bolalar bilan Karl Ivanovichni olib ketaman. Cho'yshabda joy bor. Ular unga o'rganib qolishgan va u ularga bog'lanib qolganga o'xshaydi; va yiliga etti yuz so'm hech qanday hisob-kitob qilmaydi, et puis au fond c'est un tres bon diable * [va keyin mohiyatan u yaxshi odam, shayton uni qabul qiladi].

Men nima uchun otam Karp Ivanichni qoralashini tushunolmadim.

"Men juda xursandman, - dedi maman, - bolalar uchun, uning uchun: u juda yaxshi odam.

- Agar siz ushbu besh yuz so'mni sovg'a sifatida qoldiring, deb aytganimda, unga qanday tegishganini ko'rgan bo'lsangiz ... lekin eng qizig'i, u menga olib kelgan hisob-kitob. Ko'rishga arziydi, - dedi u tabassum bilan qo'shib, unga Karl Ivanichning qo'li bilan yozilgan yozuvni, - yoqimli!

Mana bu xabarning mazmuni:

Bolalar uchun ikkita tayoq - 70 tiyin.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Rangli qog'oz, oltin to'shak, xoch va quti uchun to'siq, sovg'alarda - 6 rubl. 55 r.

Kitob va kamon, bolalar uchun sovg'a - 8 rubl. 16 r.

Nikolayga pantolonlar - 4 rubl.

18-yilda Moskvadan Piter Aleksantrovich tomonidan va'da qilingan ... 140 so'mlik oltin soat.

Hammasini Karl Mauer maoshdan tashqari olishi kerak - 159 rubl 79 kopek.

Karl Ivanovich undan sovg'alar uchun sarflangan barcha pullarni to'lashni va hattoki va'da qilingan sovg'a uchun pul to'lashni talab qiladigan ushbu yozuvni o'qib bo'lgach, hamma Karl Ivanovichni befarq va xudbin o'zini sevadigan narsadan boshqa narsa emas deb o'ylaydi va hamma shunday qiladi adashmoq

Qo'lidagi yozuvlari va boshida tayyor nutq bilan ofisga kirib, u Rim papasiga bizning uyimizda ko'rgan barcha adolatsizliklarni ravon tushuntirishni maqsad qilgan; lekin u odatda bizni o'zi aytgan bir xil ta'sirchan ovozda va xuddi shu sezgir intonatsiyalarda gapira boshlaganda, uning ravonligi o'ziga eng kuchli ta'sir qildi; shuning uchun u: "bolalar bilan xayrlashishim qanchalik achinarli bo'lmasin" degan joyga etib borgach, u butunlay aqlini yo'qotdi; - uning ovozi titradi va cho'ntagidan katakli ro'molcha chiqarishga majbur bo'ldi.

"Ha, Pyotr Aleksandritch," dedi u ko'z yoshlari bilan (bu joy tayyorlangan nutqda umuman bo'lmagan), - men bolalarga shunchalik o'rganib qoldimki, ularsiz nima qilishimni bilmayman. Men sizga maoshsiz xizmat qilsam yaxshi bo'lardi, - deya qo'shimcha qildi u bir qo'li bilan ko'z yoshlarini artib, bir qo'li bilan sanab.

Karl Ivanovichning o'sha paytda chin dildan aytgan so'zlarini ijobiy deb ayta olaman, chunki uning mehribon yuragini bilaman; ammo uning so'zlari bilan hisob qanday yarashtirilganligi men uchun sir bo'lib qolmoqda.

- Agar siz xafa bo'lsangiz, unda siz bilan xayrlashish men uchun yanada achinarli bo'lar edi, - dedi dadam uning yelkasiga qoqib, - men endi fikrimni o'zgartirdim.

Kechki ovqatdan sal oldin Grisha xonaga kirdi. U bizning uyimizga kirganidan beri u xo'rsinish va yig'lashni to'xtatmadi, bu uning bashorat qilish qobiliyatiga ishonganlarning fikriga ko'ra, bizning uyimiz uchun qandaydir muammolarni keltirib chiqardi. U xayrlashishni boshladi va ertaga ertalab davom etishini aytdi. Men Volodya bilan ko'z qisib, eshikdan chiqdim.

- Nima?

- Agar siz Grishinaning zanjirlarini ko'rishni istasangiz, endi erkaklar tepasiga boramiz - Grisha ikkinchi xonada uxlab yotgan, - siz shkafda mukammal o'tira olasiz, biz hammasini ko'ramiz.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- yaxshi! Bu erda kuting: men qizlarga qo'ng'iroq qilaman. Qizlar yugurib chiqib, biz tepaga chiqdik. Qorong'i shkafga kim birinchi bo'lib kirganligi to'g'risida nizosiz emas, biz o'tirdik va kutdik.

XII bob. GRISH

Zulmatda hammamiz dahshatga tushdik; biz quchoqlashib, hech narsa demadik. Deyarli bizdan keyin Grisha tinch qadamlar bilan kirib keldi. Bir qo'lida u tayog'ini, ikkinchisida guruchli shamdonda shamcha ushlab turardi. Biz nafasimizni ololmadik.

- Rabbim Iso Masih! Ona Muqaddas Xudoning onasi! Ota va o'g'il va muqaddas ruh ... - havoni o'ziga yutib yubordi, u takrorladi, faqat bu so'zlarni tez-tez takrorlaydiganlarga xos bo'lgan turli xil intonatsiyalar va kasilmalarla.

U ibodat bilan tayog'ini bir burchakka qo'yib, karavotni ko'zdan kechirib, echinishni boshladi. U eski qora kamarini yechib, asta-sekin yirtilgan nanke zipunni olib tashladi, ehtiyotkorlik bilan katladi va stulning orqa tomoniga osib qo'ydi. Uning yuzida endi odatdagidek shoshqaloqlik va ahmoqlik ko'rinmadi; aksincha, u xotirjam, mulohazali va hatto obro'li edi. Uning harakatlari sekin va qasddan qilingan.

Ichki kiyimda qolib, karavotga jimgina cho'kdi, uni har tomondan suvga cho'mdirdi va, ehtimol, g'ayrat bilan - ko'ylagi ostidagi zanjirlarni to'g'rilab oldi. Bir oz o'tirib, ba'zi joylarda yirtilib ketgan zig'irchalarni sinchkovlik bilan tekshirgandan so'ng, u o'rnidan turdi va ibodat ila shamni bir nechta tasvirlar bo'lgan kivot bilan darajaga ko'tarib, ustiga xoch qo'ydi va shamni teskari tomon burdi. Portlash bilan tashqariga chiqdi.

O'rmonga qaragan derazalardan deyarli to'lin oy urilib turardi. Muqaddas ahmoqning uzun oq qiyofasini bir tomonda oynning xira, kumushrang nurlari yoritgan bo'lsa, ikkinchi tomonida qora soya bor edi; ramkalardagi soyalar bilan birga, polga, devorlarga tushib, shiftga etib bordi. Hovlida qorovul quyma temir taxtani taqillatdi.

Ulkan qo'llarini ko'kragiga qo'yib, boshini egdi va doimo og'ir xo'rsindi, Grisha piktogramma oldida indamay turdi, so'ng qiyinchilik bilan tiz cho'kib ibodat qila boshladi.

Avvaliga u jimgina taniqli ibodatlarni o'qib, faqat bir nechta so'zlarni urdi, keyin ularni takrorladi, lekin balandroq va katta animatsiya bilan. U o'z so'zlarini slavyan tilida ifoda etishga urinib ko'rgan harakatlari bilan gapira boshladi. Uning so'zlari noqulay, ammo ta'sirchan edi. U barcha xayr-ehson qiluvchilar uchun (uni qabul qilganlarni chaqirganidek), shu jumladan ona uchun, biz uchun ibodat qildi, o'zi uchun ibodat qildi, gunohlarini kechirishni Xudodan so'radi va takrorladi: "Xudo, dushmanlarimni kechir!" - Xo'rsinib o'rnidan turdi va xuddi o'sha so'zlarni borgan sari takrorlab, erga tushdi va zanjirlarning og'irligiga qaramay, erga urilib, quruq, o'tkir ovoz chiqarib yubordi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Volodya oyog'imni juda alam bilan qisib qo'ydi; lekin men hatto orqaga qaramadim: men u joyni qo'lim bilan ishqalab, Grishaning barcha harakatlari va so'zlariga rioya qilish uchun bolalarcha hayrat, achinish va ehtirom hissi bilan davom etdim.

Shkafga kirganimda ishongan zavq va kulgi o'rniga, titroq va cho'kayotgan yurakni his qildim.

Uzoq vaqt davomida Grisha diniy tutqunlik va qo'lbola ibodatlar bilan shug'ullangan. Keyin u ketma-ket bir necha bor takrorladi: *Rabbim rahm qil*, lekin har safar yangi kuch va ifoda bilan; keyin u dedi: *meni kechir, Rabbim, menga nima qilishni o'rgat ... menga nima qilishni o'rgat, Rabbim!* - xuddi shunday so'zlar bilan darhol javob kutganidek, bunday ifoda bilan; shundan keyingina yolg'on nola eshitilardi ... U tiz cho'kib o'rnidan turdi, qo'llarini ko'kragiga qo'yib jimib qoldi.

Men asta boshimni eshikdan chiqarib, nafasimni olmay qoldim. Grisha qimirlamadi; ko'kragidan og'ir xo'rsiqlar qochib ketdi; qiyshiq ko'zining oy bilan yoritilgan xiralashgan o'quvchisida yosh to'xtadi.

- Sening xohishing! u birdan takrorlanmas qiyofada yig'lab yubordi va peshonasiga erga yiqilib, boladek yig'lab yubordi.

O'shandan beri ko'prik ostidan juda ko'p suv oqdi, o'tmishdagi ko'plab xotiralar men uchun o'z ma'nosini yo'qotdi va noaniq orzularga aylandi, hatto sayohat qilgan Grisha ham so'nggi safarini tugatdi; ammo u menga bergan taassurot va u uyg'otgan tuyg'u hech qachon xotiramda o'chmaydi.

Ey buyuk nasroniy Grisha! Sizning imoningiz shu qadar kuchli ediki, siz Xudoning yaqinligini his qildingiz, sevgingiz shu qadar ulug' ediki, og'zingizdan so'zlar o'z-o'zidan chiqib ketdi - siz ularga aqlingiz bilan ishonmadingiz ... Va siz uning buyukligiga qanday yuksak maqtovlar keltirdingiz, so'z topolmay, ko'z yoshlari bilan yerga yiqildi! ..

Men Grishani tinglagan mehr tuyg'usi uzoq davom eta olmadi, birinchi navbatda mening qiziqishim to'yinganligi sababli, ikkinchidan, men bir joyda o'tirgan holda oyoqlarimni o'tirganim uchun va umumiy shivirlashga va bu shov-shuvga qo'shilishni xohladim. qorong'i shkafda orqamdan eshitildi. Kimdir mening qo'limni ushlab: "Bu kimning qo'li?" - deb pichirladi. Shkaf butunlay qorong'i edi; lekin bir tegish bilan va qulog'imga yaqin pichirlagan ovoz bilan men darhol Katenkani tanidim.

Men juda ham ongsiz ravishda qisqa qisma qo'llarini tirsagidan ushladim va lablarimni unga bosdim. Katenka, ehtimol, bu qilmishidan ajablanib, qo'lini tortib oldi: bu harakati bilan u shkafda turgan singan stulni itarib yubordi. Grisha boshini ko'tarib, atrofga jimgina qarab qo'ydi va ibodatlarni o'qib, barcha burchaklarni suvga cho'mdirishni boshladi. Biz shovqin va shivirlash bilan shkafdan yugurdik.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

XIII bob. NATALIA SAVISHNA

O'tgan asrning o'rtalarida, yalangoyoq, ammo quvnoq, semiz va qizil yonoqli qiz *Natasha* eskirgan kiyimda Xabarovka qishlog'ining hovlisini aylanib o'tdi. Amallaridan va uning otasi, klarnet futbolchi Savva iltimosiga ko'ra, mening bobom uni olib *yuqoriga* -. Buvim ayol bandalaridan bo'lish The Natasha mo'min tasarruf va g'ayrat bilan bu holatda ajralib edi cho'risi. Onasi tug'ilganda va enaga kerak bo'lganda, bu mas'uliyat Natashaga topshirildi. Va bu yangi sohada u o'zining ishi, sodiqligi va yosh xonimga mehri uchun maqto'v va mukofotlarga sazovor bo'ldi. Ammo ish paytida Natalya bilan tez-tez aloqada bo'lgan yosh jonli ofitsiant Fokining kukunlari va paypoqlari uning qo'pol, ammo mehribon yuragini o'ziga rom etdi. U hatto Fokga uylanish uchun ruxsat so'rash uchun bobosiga borishga qaror qildi. Bobosi uning noshukurlik istagini qabul qildi, g'azablendi va bechora Nataliyani jazolash uchun dasht qishlog'idagi mollar hovlisiga yubordi. Olti oy o'tgach, Nataliyani hech kim o'rnini bosa olmaganligi sababli, u hovliga va avvalgi lavozimiga qaytarildi. Qo'rqinchli ovqatda surgundan qaytib, u bobosining oldiga kelib, uning oyog'iga yiqildi va unga rahm-shafqatini, mehrini qaytarishini va uni topgan va qasam ichib aytdiki, qaytib kelmaydigan bema'nilikni unutishini so'radi. Darhaqiqat, u so'zida turdi.

O'shandan beri Natasha Natalya Savishna bo'ldi va qalpoq kiydi: u o'zida saqlanib qolgan muhabbatning barcha zahiralari yosh xonimiga topshirdi.

Gubernator ayolni onasining yoniga almashtirganda, u kilerning kalitlarini oldi va zig'ir va barcha narsalar unga topshirildi. U bu yangi vazifalarni xuddi shu g'ayrat va muhabbat bilan bajardi. Ularning hammasi yaxshilikda yashar, hamma narsada isrofgarchilikni, zararni, o'g'irlashni ko'rar va har qanday yo'l bilan qarshilik ko'rsatishga harakat qilar edi.

Maman turmushga chiqqach, Natalya Savishnaga yigirma yillik mehnati va mehri uchun minnatdorchilik bildirishni istab, uni yoniga chaqirdi va unga bo'lgan minnatdorchilik va muhabbatini eng xushomadgo'y so'zlar bilan ifodalab, muhrlangan qog'oz varag'ini uzatdi. ustiga Natalya Savishna bepul yozilgan va u bizning uyimizda xizmat qilishda davom etish-qilmasligidan qat'i nazar, u har yili har yili uch yuz rubl miqdorida pensiya olishini aytdi. Natalya Savishna bularning hammasini indamay tingladi, keyin hujjatni olib, unga jahl bilan qarab, tishlari orasidan nimadir deb ming'irladi va eshikni yopib xonadan chiqib ketdi. Maman bunday g'alati harakatning sababini tushunmay, birozdan keyin Natalya Savishnaning xonasiga kirib ketdi. U ro'molchasini barmoqlariga tirab olganicha, ko'kragiga ko'z yoshlari sepilgan holda o'tirdi va oldida polda yotgan yirtilgan erkin uslubning qoldiqlariga diqqat bilan boqdi.

- Sizga nima bo'ldi, azizim Natalya Savishna? - so'radi maman, uning qo'lidan ushlab.

- Hech narsa, onajon, - deb javob berdi u, - men sizni qaysidir ma'noda jirkanch qilsam kerak, meni hovlidan haydab yuborsangiz ... Xo'sh, men boraman.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

U qo'lini tortib oldi va ko'z yoshidan arang o'zini ushlab, xonadan chiqmoqchi bo'ldi. Maman uni ushlab turdi, quchoqladi va ikkalasi ham yig'lab yuborishdi.

Men o'zimni eslay oladigan bo'lsam, Natalya Savishnani, uning sevgisi va mehrini eslayman; ammo endi men ularni qanday qadrlashni bilaman - u holda bu keksa ayol nodir, ajoyib ijod ekanligi xayolimga ham kelmagan. U nafaqat gapirgan, balki o'zi haqida o'ylamagan ham: uning butun hayoti sevgi va fidoyilik edi. Uning bizga bo'lgan befarq va mehrli muhabbatiga shunchalik odatlanib qolgan edimki, men boshqacha bo'lishi mumkin deb xayolimga ham keltirmagan edim, men unga hech bo'lmaganda minnatdorchilik bildirmadim va o'zimga hech qachon savol bermadim: u xursandmi? qoniqdingizmi?

Ba'zan, zaruriy ehtiyoj bahonasida, siz sinfdan uning xonasiga yugurib kelib o'tirar edingiz va baland ovozda tush ko'rishni boshlar edingiz, uning borligidan umuman uyalmaysiz. U har doim biron bir ish bilan band edi: yoki paypoq to'qish, yoki xonasini to'ldirgan sandiqlarni titkilash, yoki zig'irchalarni yozish va "men general bo'lganimda qanday qilib uylanaman" degan barcha bema'niliklarni tinglardi. ajoyib go'zallik, men o'zimga qizil ot sotib olaman, shisha uy quraman va Karl Ivanichning Saksoniyadagi qarindoshlarini ishdan bo'shataman "va hokazo. U shunday der edi:" Ha, otam, ha ". Qoida tariqasida, men o'rnimdan turib ketmoqchi bo'lganimda, u ko'k ko'kragini ochar edi, uning qopqog'ida, hozir esimda, hussarning bo'yalgan tasviri, fondan kavanozidan rasm va Volodya chizilgan rasm qopqog'iga yopishtirilgan, bu sandiqdan chekishni chiqarib, uni yoqib, silkitardi, der edilar;

- Bu, ota, hali ham Ochakovo chekmoqda. Sizning vafot etgan bobongiz - osmon shohligi - Turkning ostiga tushganda, ular u erdan olib kelishdi. Endi oxirgi qismi qoldi, - dedi u xo'rsinib qo'shib qo'ydi.

Uning xonasini to'ldirgan sandiqlarda mutlaqo hamma narsa bor edi. Nima bo'lishidan qat'i nazar, ular: "Natalya Savishnadan so'rashimiz kerak", deyishar edi va chindan ham, biroz tebranishdan so'ng, u kerakli buyumni topib: "Buni yashirganim yaxshi" deb aytardi. Bu sandiqlarda uyda undan boshqa hech kim bilmaydigan va g'amxo'rlik qilmaydigan minglab narsalar bor edi.

Bir marta men undan g'azablandim. Bu shunday edi. Kechki ovqat paytida o'zimga kvas quyib, dekanterni tashladim va dasturxon ustiga to'kdim.

- Natalya Savishnaga qo'ng'iroq qiling, shunda u uy hayvonidan mamnun bo'ladi, - dedi maman.

Natalya Savishna kirib keldi va men qurgan ko'lmakni ko'rib, boshini chayqadi; keyin maman uning qulog'iga nimadir dedi va u menga tahdid qildi va tashqariga chiqdi.

Kechki ovqatdan so'ng, eng quvnoq kayfiyatda, sakrab sakrab tushganimda, men zalga kirdim, to'satdan Natalya Savishna qo'lidagi dasturxon bilan eshik ortidan sakrab tushdi va meni ushlab oldi va mening qattiq qarshilikka qaramay, ishqalay boshladi yuzim ho'l bo'lib:

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

"Dasturxonlarni bulg'amang, dasturxonlarni bulg'amang!" Bu meni juda xafa qilgani uchun, g'azabdan ko'z yoshlarimga to'kdim.

"Qanday qilib! - dedim o'zim bilan, zal atrofida yurib, ko'z yoshlari bilan bo'g'ilib. - Natalya Savishna, shunchaki *Natalya*, sen menga aytasan, va hanuzgacha hovli bolasi singari nam dasturxon bilan yuzimga uraman. Yo'q, bu qo'rqinchli!"

Natalya Savishna mening oqayotganimni ko'rgach, u darhol qochib ketdi va men yurishda davom etarkan, men haqorat qilgan *Nataliyani* menga etkazilgan haqorat uchun qanday qilib qaytarish haqida gaplashdim.

Bir necha daqiqadan so'ng Natalya Savishna qaytib keldi, tortinchoqlik bilan menga yaqinlashdi va nasihat qila boshladi:

- To'liq, otam, yig'lama ... meni kechir, ahmoq ... Men aybdorman ... meni kechir jonim ... mana senga.

U ro'molcha ostidan qizil karamdan yasalgan kornetni chiqardi, unda ikkita karamel va bitta sharob mevasi bor edi va titroq qo'l bilan menga tutdi. Yaxshi kekxa ayolning yuziga qarashga kuchim yetmadi: men yuz o'girib, sovg'ani qabul qildim va ko'z yoshlar yanada ko'proq oqdi, lekin g'azabdan emas, balki sevgi va uyatdan.

XIV bob. BIRLASHISH

Ertasi kuni men tasvirlab bergan voqealardan so'ng, tungi soat o'n ikkilarda, eshik oldida arava va shayza turgan edi. Nikolay yo'lda kiyingan edi, ya'ni uning shimlari botinkalariga tiqilib, eski ko'ylagi kamariga mahkam bog'langan edi. U aravachada turib, paltolari va yostiqlarini o'rindiqli ostiga qo'ydi; unga baland tuyulganida, u yostiqa o'tirdi va sakrab turib, ularni itarib yubordi.

"Ilohiy marhamat qiling, Nikolay Dmitritch, sizning xo'jayiningizning kichkina bo'ynini kiyib qo'yishingiz mumkin bo'ladimi," dedi vantilator dada vagondan chiqib, - u kichkina ...

- Siz ilgari aytishingiz kerak edi, Mixey Ivanovich, - dedi Nikolay tez va g'azab bilan, bor kuchi bilan shamchiroqning pastki qismiga bir dasta tashlab. "Xudo haqqi, baribir sening boshing aylanayapti, mana sen kichkina kalta shimlaring bilan ham yuribsani", - deya qo'shimcha qildi u kepkasini ko'tarib va qoraygan peshonasidan katta ter tomchilarini artarkan.

Hovli erkaklar, palto, kaftan, ko'ylak kiygan, bosh kiyimsiz ayollar, yupqa kiyimda, chiziqli ro'molda, qo'llarida bolalari va yalangoyoq bolalari ayvon yonida turar, vagonlarga qarashar va o'zaro gaplashar edilar. Haydovchilardan biri - qishki shlyapa kiygan va egnidagi kurtka kiyib olgan kekxa odam - aravaning tortmasinni qo'lida ushlab turdi, unga tegdi va yo'lga o'ychan qarab qo'ydi; ikkinchisi - taniqli yosh yigit, bitta oq ko'ylakda qizil qip-qizil gussetli, qora, yorqin bosh kiyimidagi bosh suyagi bilan, u sarg'ish jingalaklarini tirnab, bir qulog'iga, so'ngra ikkinchisiga urib, - qo'shinini kiyib oldi quti, jilovni u erga uloqtirdi va to'qilgan qamchi

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

bilan qamchilab, avval etiklariga, endi shashka surtayotgan murabbiylarga qaradi. Ulardan biri zo'r berib, ko'tarishda davom etdi; ikkinchisi, g'ildirakka egilib, o'qi va vtulkasini ehtiyotkorlik bilan surtdi - soqol cho'tkasidagi qolgan smola yo'qolmasligi uchun ham, u pastdan aylana bilan surtdi. Pochta aloqasi, mos kelmaydigan, singan otlar panjara oldida turar va pashshalarni dumlari bilan silkitardi. Ulardan ba'zilari shag'al, shishgan oyoqlarini chiqarib, ko'zlarini qisib, xiralashgan; boshqalar zerikishdan bir-birlarini qirib tashladilar yoki oldingi ayvonda o'sib chiqqan qattiq to'q yashil fernning barglari va jarohatlarini qisdilar. Bir nechta tazi itlar - ba'zilari og'ir nafas olardi, quyoshda yotar, boshqalari esa soyada vagon va shayza ostida yurib, o'qlar yonida yog 'yalashardi. Havoda qandaydir changli tuman bor edi, ufq ufqning lavandasi edi; ammo osmonda bitta bulut ham yo'q edi. Kuchli g'arbiy shamol yo'llar va dalalardan changni ustunlar shaklida ko'tarib, baland bog'lar va bog'ning qayinlari tepalarini egib, tushayotgan sariq barglarni uzoqqa olib ketdi. Men deraza yonida o'tirdim va barcha tayyorgarliklar tugashini kutdim.

Hamma oxirgi marta bir necha daqiqa birga bo'lish uchun davra suhbatini yonidagi yashash xonasiga yig'ilganda, biz qanday achinarli daqiqaga duch kelganimiz xayolimga ham kelmagan edi. Eng bo'sh fikrlar miyamda yurib ketdi. Men o'zimga savollar berdim: qaysi haydovchi shayzada, qaysi biri nogironlar kolyaskasida yuradi? kim ota bilan, kim Karl Ivanovich bilan ketadi? Va nega ular, albatta, meni sharf va paxtaga o'rashni xohlashadi?

"Men qanaqa sissyorman? Balki qotib qolmayman. Qani endi iloji boricha tezroq tugashi kerak edi: o'tirib ketsam bo'lardi."

- Bolalarning ichki kiyimlari to'g'risida kimga eslatma berasiz? - dedi Natalya Savishna, ko'zlari yoshga to'lgan va qo'lida yozuv bilan mamanga o'girilib.

- Nikolayga bering, lekin bolalar bilan xayrlashish uchun qaytib keling.

Kampir nimadir demoqchi edi, lekin birdan to'xtadi, yuzini ro'molcha bilan yopdi va qo'lini silkitib xonadan chiqib ketdi. Ushbu harakatni ko'rib, yuragim biroz og'rib ketdi; ammo borishga bo'lgan sabrsizlik bu tuyg'udan kuchliroq edi va men otamning onasi bilan suhbatini butunlay befarq tinglashni davom ettirdim. Ular bir-biriga yoki boshqasiga sezilarli darajada qiziq bo'lmagan narsalar haqida gaplashdilar: uyingizga nima sotib olish kerak? malika Sophie va madrid Juliga nima deyish kerak? va yo'l yaxshi bo'ladimi?

Foka kirib keldi va aynan o'sha ovoz bilan "ovqat tayyor" deb aytganida eshik oldida to'xtab: "Otlar tayyor" dedi. Maman bu xabarni kutmagandek titrab, rangi oqarib ketganini sezdim.

Foque xonadagi barcha eshiklarni yopishni buyurdi. Bu meni juda xursand qildi, "go'yo hamma birovdan yashirinayotgandek".

Hamma o'tirganda, Fok stulning oxiriga o'tirdi; lekin u buni amalga oshirishi bilanoq, eshik qichqirgan va hamma atrofga nazar tashlagan. Natalya Savishna shoshilib xonaga kirib, ko'zlarini ko'tarmasdan Foka bilan bitta stulda eshik yonida panoh topdi. Hozir

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

ko'rayotganimda, boshim kal, Fokaning ajin bosgan, harakatsiz yuzi va kepkada muloyimlik bilan egilgan qiyofasini ko'rmoqdaman, uning ostidan oq sochlar ko'rinadi. Ular bitta stulga o'tirishadi va ikkalasi ham o'zlarini noqulay his qilishadi.

Men beparvo va sabrsiz bo'lishda davom etdim. Eshiklar yopiq holda o'tirgan o'n soniya menga bir soatday tuyuldi. Nihoyat hamma o'rnidan turib, o'zlarini kesib o'tib, xayrlashishni boshladi. Dadam mamani quchoqlab, bir necha bor o'pdi.

- Bo'ldi, do'stim, - dedi dadasi, - biz abadiy ajralmaymiz.

- Hali ham g'amgin! - dedi maman ko'z yoshlari bilan titragan ovozda.

Bu ovozni eshitib, uning titragan lablari va ko'z yoshlariga to'lganini ko'rib, men hamma narsani unutdim va shu qadar xafa, og'riqli va qo'rqinchli edimki, u bilan xayrlashishdan ko'ra qochib ketishni istardim. Men o'sha paytda u otasini quchoqlab, allaqachon biz bilan xayrlashayotganini angladim.

U Volodya bilan o'pish va suvga cho'mdirishni shu qadar ko'p marta boshlaganki, u endi menga murojaat qiladi deb o'ylab, oldinga intildim; lekin u unga qayta-qayta duo qildi va ko'kragiga bosdi. Nihoyat men uni quchoqladim va unga suyanib yig'ladim, yig'ladim, qayg'umdan boshqa hech narsani o'ylamadim.

Biz o'tirishga borganimizda, zerikarli mongrel zalda xayrlasha boshladi. Ularning "iltimos, janob", yelkasidan ovoz chiqarib o'pishlari va boshlaridan yog 'hidi meni g'azablantiradigan odamlarning achinishlariga eng yaqin bo'lgan tuyg'uni uyg'otdi. Bu tuyg'u ta'sirida men Natalya Savishnani kepkadan nihoyatda sovuq o'pdim, u hammasi men bilan xayrlashayotganda ko'z yoshlari bilan.

G'alati tomoni shundaki, men hozir hovlilarning barcha yuzlarini ko'rib, ularni eng mayda-chuydalarigacha chizishim mumkin edi; Mamanning yuzi va mavqei mening tasavvurimni qat'iy chetlab o'tmoqda: ehtimol shu vaqt mobaynida men unga qarashga jur'at eta olmadim. Menimcha, agar men buni qilsam, u va mening qayg'uim imkonsiz chegaralarga etishishi kerak edi.

Avval o'zimni vagonga tashladim va orqa o'rindiqqa o'tirdim. Ko'tarilgan tepaning orqasida men hech narsani ko'ra olmadim, lekin ba'zi bir instinkt menga maman hali ham shu erda ekanligini aytdi.

"Men unga hali qarashim kerakmi yoki yo'qmi? .. Xo'sh, oxirgi marta!" - dedim o'zimga-o'zim va vagondan ayvonga yonboshladim. Shu payt maman, xuddi shu fikr bilan, vagonning narigi tomonidan kelib, meni ism-sharif bilan chaqirdi. Uning ovozini orqamdan eshitib, men unga o'girildim, lekin shunchalik tez boshlarimizni urishdik; u g'amgin jilmayib qo'ydi va oxirgi marta qattiq qattiq o'pdi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Bir necha chuqurlikdan haydaganimizda, men unga qarashga qaror qildim. Shamol uning boshini bog'lab turgan kichkina ko'k ro'molchani ko'tardi; boshini egib, yuzini qo'llari bilan yopganicha, ayvonga asta ko'tarildi. Fok uni qo'llab-quvvatladi.

Dadam yonimda o'tirdi va hech narsa demadi;

Men ko'z yoshlarim bilan bo'g'ilib qoldim va tomog'imga bir narsa shu qadar bosiladiki, bo'g'ilib ketishdan qo'rqardim ... Biz katta yo'lga chiqayotganimizda, kimdir balkondan silkitayotgan oppoq ro'molchani ko'rdik. Men o'zimning qo'limni silkitishni boshladim va bu harakat meni biroz tinchitdi. Men yig'lashda davom etdim va ko'z yoshlarim sezgirligimni isbotlayapti degan fikr menga zavq va tasalli berdi.

Bir mil uzoqroq masofani bosib o'tib, men xotirjamroq o'tirdim va o'jar e'tibor bilan ko'z oldimdagi eng yaqin ob'ektga - yon tomondan yugurgan qo'shimchaning orqa tomoniga qaray boshladim. Men dumini silkitayotgan bu piebald galstukni, qanday qilib bir oyog'ini boshqa oyoqqa urganini, haydovchining o'ralgan qamchisini qanday qilib tortganini va oyoqlari bir-biriga sakrab chiqa boshlaganini tomosha qildim; jabduqlar uning ustiga va halqaning jabduqlariga sakrab tushganini va bu jabduqlar dumining yonida sovun bilan qoplangunicha kuzatib turdi. Men atrofqa qaray boshladim: pishgan javdarning qo'zg'aladigan dalalariga, u erda u erda shudgor ko'rinadigan qorong'i xirmonga, dehqon, tayoqli ot, muhim bosqichlarda, hatto echkilarga qarab, bilish uchun biz bilan qaysi haydovchi ketayotgan edi; va shunga qaramay, mening yuzim ko'z yoshlarimdan qurimagan edi, chunki fikrlarim men, ehtimol, umrbod ajralgan onamdan yiroqda edi. Ammo har bir eslash meni u haqida o'ylashga majbur qildi. Bir kun oldin qayin xiyobonida topgan qo'ziqorinni esladim, Lyubochka va Katya kimni yig'ish kerakligi haqida qanday tortishganlarini va biz bilan xayrlashib qanday yig'laganlarini esladim.

Ular uchun uzr! Men Natalya Savishnaga ham, qayin xiyoboniga ham achinaman va Fokga achinaman! Hatto g'azablangan Mimi ham - va u achinarli! Hammasi, hammasi achinarli! Va bechora maman? Va yana ko'z yoshlarim yoshga to'ldi; lekin uzoq vaqt emas.

XV bob. BOLALIK

Baxtli, baxtli, qaytarib bo'lmaydigan bolalik! Qanday qilib uni sevmalik, uning xotiralarini qadrlamaslik kerak? Ushbu xotiralar jonimni ko'taradi, ko'nglimni ko'taradi va men uchun eng yaxshi zavq manbai bo'lib xizmat qiladi.

Toliqqancha yugurib, siz choy stolida, baland kresloda o'tirardingiz; kech bo'ldi, men qadimdan sut bilan kosamni shakar bilan ichdim, uxlash ko'zlarimni yumadi, lekin siz qimirlamaysiz, o'tirib tinglayapsiz. Qanday qilib tinglamalik kerak? Maman kimdir bilan gaplashadi va uning ovozi juda yoqimli, juda yoqimli. Bu tovushlar yuragimda juda ko'p gapiradi! Uyqusiragan ko'zlar bilan men uning yuziga diqqat bilan qaradim, u to'satdan u kichkina bo'lib qoldi - uning yuzi tugmachadan kattaroq emas edi; lekin buni hali ham aniq

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulaslamiz_1

ko'ryapman: u menga qanday qaraganini va qanday tabassum qilganini ko'raman. Men uni juda kichkina ko'rishni yaxshi ko'raman. Men ko'zlarimni yanada ko'proq qisib qo'yaman va bu o'quvchilardagi o'g'il bolalarnikidan ortiq bo'lmaydi; lekin men aralashirdim - va joziba yo'q qilindi; Men ko'zlarimni qisaman, o'girilib, uni yangilash uchun har qanday usul bilan harakat qilaman, ammo behuda. Men turaman, oyoqlarim bilan ko'tarilaman va bemalol stulga yotaman.

"Siz yana uxlaysiz, Nikolenka," deydi maman menga.

"Men uxlashni xohlamayman, onajon", deb siz unga javob berasiz va noaniq, ammo shirin orzular xayolni to'ldiradi, sog'lom bolaning uyquasi ko'z qovoqlarini yopadi va bir daqiqada siz unutasiz va ular sizni uyg'otguncha uxlaysiz. Ba'zan tushingizda kimningdir mehrli qo'li sizga tegayotganini sezasiz; siz uni bir tegish bilan taniysiz va hatto tushingizda ham beixtiyor bu qo'lni ushlab lablaringizga mahkam bosasiz.

Hammasi allaqachon tarqalib ketgan; yashash xonasida bitta sham yonadi; maman meni o'zi uyg'otishini aytdi; Aynan u men uxlayotgan stulga o'tirdi, ajoyib muloyim qo'lini sochlarimdan o'tqazdi va yoqimli tanish ovoz qulog'imga chalindi!

- O'rningdan tur, azizim: yotish vaqti keldi. Hech kimning befarq qiyofasi unga to'sqinlik qilmaydi: u o'zining barcha mehrini va sevgisini menga to'kishdan qo'rqmaydi. Men qimirlamayman, lekin uning qo'lidan qattiqroq o'paman.

- O'rningdan tur, farishtam.

U boshqa qo'li bilan mening bo'ynimni oladi va barmoqlari tezda harakatlanib, meni qitiqlaydi. Xona tinch, yarim qorong'i; mening asablarim qitiqlash va uyg'onish bilan hayajonlanadi; onam mening yonimda o'tiribdi; u menga tegadi; Men uning hidini va ovozini eshitaman. Bularning barchasi meni sakrab turishga, qo'llarimni bo'yniga o'rab olishga, boshimni ko'kragiga bosishga va nafasimsiz aytishga majbur qiladi:

- Eh, azizim, aziz onam, men sizni qanday sevaman! U g'amgin va maftunkor tabassumidan jilmayadi, ikki qo'li bilan boshimni oladi, peshonamdan o'padi va meni bag'riga bosdi.

- Demak, siz meni juda yaxshi ko'rasizmi? - U bir daqiqa sukut saqlaydi, keyin aytdi: - Mana, har doim meni sev, hech qachon unutma. Agar sizning onangiz yo'q bo'lsa, uni unutmaysizmi? unutmaysizmi, Nikolenka?

U meni yanada mehr bilan o'padi.

- Yetarli! va buni aytni, azizim, azizim! - Men qichqiraman, tizzalarini o'pib, ko'zlarimdan yosh oqmoqda - sevgi va zavq yoshlari.

Shundan so'ng, xuddi sodir bo'lganidek, siz tepaga kelib piktogramma piktogramma oldida turasiz, qanday ajoyib tuyg'ularni boshdan kechirasiz: "Xudo papa va mammani asrasin". Birinchi marta mening sevikli onamga bo'lgan go'dak lablarimni titratgan ibodatlarni

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

takrorlash, unga bo'lgan muhabbat va Xudoga bo'lgan muhabbat qandaydir g'alati bir tuyg'uga birlashdi.

Namozdan keyin adyolga o'ralgan bo'lar edingiz; ruh engil, engil va quvonchlidir; ba'zi orzular boshqalarni qo'zg'atadi - lekin ular nima haqida? Ular qo'lga olinmaydi, lekin sof muhabbat va yorqin baxtga umid bilan to'ldirilgan. Esingizda bo'lsin, ilgari Karl Ivanich va uning achchiq taqdiri - men baxtsiz bo'lgan yagona odam haqida - va siz shunchalik afsuslanasizki, siz uni shunchalik yaxshi ko'rasizki, ko'zlaringizdan yosh oqadi va shunday deb o'ylaysiz: " Xudo unga baxt ato etsin, menga yordam berish, qayg'usini engillashtirish imkoniyatini bersin; men u uchun hamma narsani qurbon qilishga tayyorman. " Keyin siz sevimli chinni o'yinchoqingizni - quyunchani yoki itni pastga yostiqling burchagiga qo'yishingiz va u erda yotish qanchalik yoqimli, iliq va qulay ekanligiga qoyil qolishingiz mumkin. Xudo hammaga baxt baxsh etsin, hamma baxtli bo'lsin va ertaga yurish uchun yaxshi ob-havo bo'lsa, siz boshqa tomonga o'girasiz, fikrlar va orzular chalkashib ketadi, aralashadi va uxlab qolasiz deb ibodat qilasiz. jimgina, xotirjamlik bilan, hali ham ko'z yoshlari bilan ho'llangan yuz bilan.

Bolaligingizda egallagan o'sha tazelik, beparvolik, muhabbatga bo'lgan ehtiyoj va imon kuchi qaytadimi? Ikki eng yaxshi fazilat - begunoh dadillik va muhabbatga bo'lgan cheksiz ehtiyoj hayotda yagona sabab bo'lganidan yaxshiroq vaqt bo'lishi mumkinmi?

Bu qaynoq ibodatlar qani? eng yaxshi sovg'a qaerda - bu mehrning sof ko'z yoshlari? Farishta yupatuvchi uchib kirib, bu ko'z yoshlarini tabassum bilan artdi va buzilmagan bolaning xayoliga shirin orzular keltirdi.

Hayot yuragimda shunday og'ir izlarni qoldirdimi, bu ko'z yoshlar va zavqlar mendan abadiy ketib qoldimi? Haqiqatan ham faqat xotiralar bormi?

XVI bob. SHERLAR

Moskvaga ko'chib o'tganimizdan deyarli bir oy o'tgach, men buvimning uyining tepasida, katta stolda o'tirdim va yozdim; chizmachilik o'qituvchisi mening qarshimda o'tirar va nihoyat qora qalam bilan chizilgan salla bilan turkning boshini tuzatardi. Bo'yini cho'zgan Volodya o'qituvchining orqasida turib, yelkasiga qaradi. Bu bosh Volodya uchun qora qalam bilan ishlangan birinchi asar edi va endi, buvining farishtasi kuni unga sovg'a qilinishi kerak edi.

- Va bu erda siz ko'proq soyalarni qo'ymaysizmi? - dedi Volodya o'qituvchiga oyoq uchida turib, turkning bo'yniga ishora qilib.

- Yo'q, sizga kerak emas, - dedi o'qituvchi qalam va chizilgan qalamchani tortmasiga solib, - endi yaxshi, endi siz tegmaysiz. Xo'sh, siz, Nikolenka, - deya qo'shimcha qildi u o'rnidan turib va turkga qarab turishda davom etib, - nihoyat bizga siringizni ayting: buviga nima olib kelasiz? Darhaqiqat, bosh ham yaxshi bo'lar edi. Xayr, janoblar, - dedi va shlyapasini, chiptasini olib, chiqib ketdi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

O'sha paytda men ham ishlayotganimdan bosh yaxshiroqdir deb o'yladim. Yaqinda buvimning tug'ilgan kuni bo'lishi va bu kunga sovg'alar tayyorlashimiz kerakligi haqida bizga xabar berilgach, uning munosabati bilan uning she'rlarini yozish xayolimga keldi va men qolgan ikki qismni tozalashga umid qilib, zudlik bilan ikkita qofiya baytlarini tartibga keltirdim. bilanoq. Bola uchun bunday g'alati g'oya qanday qilib mening boshimga tushganini mutlaqo eslay olmayman, lekin men buni juda yaxshi ko'rganimni va bu mavzu bo'yicha barcha savollarga men buvimga sovg'a olib kelaman deb javob berganimni eslayman. nima bo'lishini har kimga aytib bering.

Mening kutishimga qarshi, shuni ko'rsatdiki, men juda qizg'in paytlarda ixtiro qilgan ikkita she'rdan tashqari, men qancha urinishlarimga qaramay, boshqa hech narsa yozolmadim. Men kitoblarimizdagi she'rlarni o'qiy boshladim; ammo na Dmitriev, na Derjavin menga yordam berishdi - aksincha, ular meni qobiliyatsizligimdan ham ko'proq ishontirishdi. Karl Ivanovichning qofiyalarni ko'chirishni yaxshi ko'rishini bilib, men uning qog'ozlaridagi qog'ozlarni titkilay boshladim va nemis she'rlari orasidan bitta ruschani topdim, u o'z qalamiga mansub edi.

Missis L. ... Petrovskaya. 1828 yil, 3-iyun.

Yaqin eslab
, uzoq eslab
mening esimda
, har doim hozir From va
hatto, mening jiddiy oldin eslab
Men muhabbat kerak qanday sodiq.

Karl Mauer

Yupqa pochta varag'ida chiroyli dumaloq qo'l yozuvi bilan yozilgan ushbu she'r, unga ta'sirlangan tuyg'u tufayli meni xushnud etdi; Men darhol buni yoddan bilib oldim va uni namuna sifatida qabul qilishga qaror qildim. Ishlar ancha osonlashdi. Ism kuni o'n ikki misradan iborat tabrik tayyor edi va men sinfdagi stolga o'tirib, uni vello qog'oziga ko'chirdim.

Allaqachon ikki varaq qog'oz vayron bo'ldi ... Men ularda biror narsani o'zgartirishni o'ylaganim uchun emas: oyatlar menga juda zo'r tuyulardi; ammo uchinchi qatordan boshlab ularning uchlari tobora yuqoriga egila boshladilar, shunda ham uzoqdan uning qiyshiq yozilgani va hech qanday yaramasligi aniq edi.

Uchinchi varaq ham oldingilar singari egri edi; lekin men endi qayta yozmaslikka qaror qildim. She'rimda men buvimni tabrikladim, unga uzoq yillar sog'lik tiladim va quyidagicha xulosa qildim:

Biz o'z onamiz singari tasalli berishga va sevishga harakat qilamiz.

Aftidan, bu juda yaxshi bo'lardi, lekin oxirgi misra eshitishimni g'alati tarzda xafa qildi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

- Va muhabbat, xuddi ona singari, - men o'zimga takrorlardim. - *Onaning* o'rniga qaysi qofiya bo'lar edi ? o'ynashmi? karavot? .. E, mayli! hamma narsa Karl-Ivanichevlardan yaxshiroqdir!

Va men oxirgi oyatni yozdim. Keyin yotoqxonada hissiyot va imo-ishoralar bilan butun kompozitsiyamni ovoz chiqarib o'qidim. To'liq o'lchamsiz she'rlar bor edi, lekin men ularga to'xtalmadim; ikkinchisi meni tobora yoqimsizroq urdi. Men karavotga o'tirdim va o'yladim ...

"Nega men yozdim: *o'z onam singari?* U bu erda yo'q, uni eslashning hojati yo'q edi; bu haqiqat, men buvimni yaxshi ko'raman, uni hurmat qilaman, lekin u hammasi emas ... nega men buni yozdim , nega men yolg'on gapirdim? she'rlar, lekin baribir bu kerak emas edi. "

Shu payt tikuvchi kirib, yangi yarim kostyumlarni olib keldi.

- Xo'sh, shunday bo'lsin! - dedim katta sabrsizlik bilan, bezovtalanib she'rni yostiq ostiga qo'ydim va yugurib Moskvadagi ko'ylakni kiyib oldim.

Moskvaning kiyimi juda zo'r bo'lib chiqdi: bronza tugmachali jigarrang yarim kostyumlar qattiq tikilgan edi - ular bizni qishloqda qanday tikishganiga o'xshamasalar, balandligi uchun - qora shimlar ham tor, mo"jizaviy ravishda mushaklarini belgilab, etikda yotardi.

"Nihoyat, menda chiziqli shim bor, haqiqiy!" - xursandligim bilan yonimda, oyoqlarimni har tomondan tekshirib ko'rdim. Garchi men juda tor va yangi ko'ylakda noqulay bo'lgan bo'lsam ham, uni hammadan yashirgan edim, aksincha, men juda xotirjamman va agar bu kiyimda nuqson bo'lsa, shunchaki u biroz keng edi. Shundan so'ng, juda uzoq vaqt davomida oyna oldida turib, mening mo'l-ko'l moylangan boshimni tarashdi; lekin qancha urinmasam ham, boshimdagi bo'ronlarni tekislay olmadim: ularning itoatkorligini sinab ko'rishni xohlaganimdanoq, ularni cho'tka bilan bosishdan to'xtadim, ular ko'tarilib, har xil tomonga chiqib ketishdi. eng kulgili ifodaga duch keling.

Karl Ivanich boshqa xonada kiyinib yurar edi, unga sinf tomonidan ko'k ko'ylak va boshqa oq aksessuarlar olib kelingan. Pastga tushgan eshik oldida men buvimning xizmatkorlaridan birining ovozini eshitdim; Men unga nima kerakligini bilish uchun chiqdim. U qo'lida mahkam kraxmallangan ko'ylakni ushlab turar va menga uni Karl Ivanich uchun olib kelganini va vaqtida yuvishga ulgurish uchun tun bo'yi uxlamaganligini aytdi. Men ko'ylak oldidan o'tishni o'z zimmamga oldim va buvim o'rnidan turdimi, deb so'radim.

- Qanday, janob! biz allaqachon qahva ichgan edik, ruhoniy keldi. Siz qanday hamkasbsiz! - deya iljayib qo'shib qo'ydi u yangi kiyimimga qarab.

Bu gap meni qizarib yubordi; Men bir oyog'imga o'girildim, barmoqlarimni qoqib, sakrab tushdim, u hali ham mening yosh yigit ekanligimni hali ham yaxshi bilmasligini his qilish uchun.

Men Karl Ivanichning ko'ylagini oldiga olib kelganimda, endi unga kerak emas edi: u boshqasini kiydi va stolda turgan kichkina oynaning oldida egilib, ikki qo'lini galstukning yam-

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

yashil kamoniga tutib, uning kiyim-kechaklarini ko'rishga urindi. toza soqol unga mos keladi va orqa jag'ning orqasiga. Bizning ko'ylaklarimizni har tomondan bog'lab, Nikolaydan o'zi uchun ham shunday qilishni iltimos qilib, bizni buvisiga olib bordi. Zinadan tushayotganimizda uchalamizning lab bo'yog'i hidi qanday kuchli bo'lganini eslash men uchun kulgili.

Karl Ivanichning qo'lida bir quti mahsuloti bor edi, Volodya rasm chizgan, menda she'rlar bor edi; har birining tilida o'z sovg'asini taqdim etadigan tabrik bor edi. Karl Ivanich zalning eshigini ochgan daqiqada ruhoniyl kiyimini kiydi va ibodat xizmatining birinchi tovushlari eshitildi.

Buvi allaqachon zalda edi: egilib, stulning orqa tomoniga suyanib, devorga qarab turdi va ixlos bilan ibodat qildi; Uning yonida dadam turar edi. U biz tomonga o'girilib, qanday qilib shoshilib tayyorlangan sovg'alarni orqamizga yashirganimizni payqab, jilmayib qo'ydi va beparvo bo'lishga urinib, eshik oldida to'xtadi. Biz kutgan barcha ajablantiradigan effekt yo'qoldi.

Ular kresloga yaqinlasha boshlaganlarida, men to'satdan o'zimni chidab bo'lmas ahmoqona uyatchanlik ta'sirida his qildim va o'z sovg'amni taqdim etishga hech qachon ruhim yetmasligini his qilib, buvimni tabriklagan Karl Ivanichning orqasiga yashirinib oldim. eng tanlangan iboralarda qutini o'ng qo'lidan chap tomoniga o'tkazib, tug'ilgan kungi qizga uzatdi va Volodya uchun joy ochish uchun bir necha qadam yurdi. Buvisi tilla hoshiyalar bilan qoplangan sandiqdan mamnun bo'lib tuyuldi va eng mehrlil tabassum bilan o'z minnatdorchiligini bildirdi. Ammo u bu qutini qaerga qo'yishini bilmaganligi sezilib turardi va shuning uchun ham Daddy unga ushbu qutining naqadar ajoyib mahorat bilan tayyorlanganligini ko'rishni taklif qilgan edi.

Uning qiziqishini qondirgan ota, bu kichkina narsa nihoyatda yoqqanga o'xshab ko'rinadigan arxi ruhoniylga topshirdi: u boshini silkitib, endi qutiga, endi shunday ajoyib buyumni yasay oladigan ustaga qiziqish bilan qaradi. Volodya o'z turkini tarbiyaladi va har tomondan eng xushomadgo'y maqtovga sazovor bo'ldi. Menga ham navbat keldi: buvim menga ma'qul jilmayib o'girildi.

Uyatchanlikni boshidan kechirganlar biladiki, bu tuyg'u vaqtning to'g'ridan-to'g'ri bog'liqligida kuchayadi, qarama-qarshi munosabatlarda esa qat'iyatlilik pasayadi, ya'ni bu holat qancha davom etsa, u shunchalik chidamsiz bo'lib qoladi va hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lmaydi.

So'nggi jasorat va qat'iyat meni Karl Ivanovich va Volodya sovg'alarini olib kelayotgan bir paytda tark etdi va mening uyatchanligim eng yuqori darajaga yetdi: men yuragimdan qon tinimsiz boshimga shoshilib tushayotganini, yuzimdagi bitta rang qanday almashtirilganini his qildim boshqasi va qanday qilib peshona va burundagi ter boncuklari ajralib turardi. Quloqlar yonib ketdi, butun vujudim titragan va ter bosganimni sezdim, oyoqdan oyoqqa o'girilib, jimirlab ketmadim.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- Xo'sh, menga ko'rsating, Nikolenka, sizda nima bor - quti yoki rasmi? - dedi ota menga. Hech narsa qilish kerak emas edi: titragan qo'lim bilan g'ijimlangan o'lik paketni berdim; ammo ovoz menga xizmat qilishdan butunlay voz kechdi va men indamay buvimning oldida to'xtadim. Kutilgan rasm o'rniga ular mening foydasiz she'rlarimni va so'zlarimni hamma oldida o'qiydilar degan fikrdan o'zimni tiklay olmadim: *o'z onam singari*, bu *mening* uni hech qachon sevmasligimni va unutmashligimni aniq isbotlaydi. Buvim mening she'rimni baland ovoz bilan o'qiy boshlagan va tahlil qilmasdan oyatning o'rtasida to'xtagan paytdagi azobimni qanday etkazish kerak, shunda o'sha paytda menga masxara qilganday tuyulgan tabassum bilan u otasiga qaradi. u men xohlagan tarzda talaffuz qilmadi va zaif ko'rish tufayli uni oxirigacha tugatmasdan, u qog'ozni dadamga topshirdi va uni qayta o'qishini so'radi? Menga u bunday yomon va qiyshiq she'rlarni o'qishdan charchaganligi uchun va dadam mening befarqligimni shu qadar aniq isbotlab, oxirgi misrani o'zi o'qishi uchun qilgani uchun tuyuldi. Men u bu misralar bilan meni burnimga chertib: "O'g'il demoqchisiz, onangizni unutmang ... mana sizga!", Deb aytishini kutgan edim, ammo bunday narsa yuz bermadi; aksincha, hamma narsa o'qilganida, buvi : "Jozibali" * [Jozibali!] dedi va peshonamdan o'pdi. Quti, rasmlari va she'rlari buvisi doim o'tirgan Volterning kreslosidagi tortilgan stolda ikkita kambrik ro'molcha va mamanning portreti tushirilgan xushbichim yoniga qo'yildi.

"Malika Varvara Ilyinichna", - deb xabar berdi buvisi aravasi orqasida yurgan ikkita ulkan laklardan biri.

Xayolga cho'mgan buvi portretga qaradi, toshbaqa snuffboxiga qo'ydi va javob bermadi.

- Buyurtma berasizmi, janobi oliylari? - takrorladi piyoda.

XVII bob. SHAHZODA KORNAKOVA

- So'rang, - dedi buvi stulga chuqurroq o'tirib.

Malika qirq beshga yaqin, kichkina, zaif, quruq va safroli ayol edi, kulrang-yashil yoqimsiz ko'zlari bilan, uning ifodasi g'ayritabiiy tarzda shirin o'ralgan og'ziga aniq zid edi. Tuyaqush tukli baxmal shlyapa ostidan och qizg'ish sochlar ko'rinardi; uning nosog'lom yuzida qoshlari va kipriklari yanada yengilroq va qizg'ishroq ko'rinardi. Shunga qaramay, uning oson harakatlari, mayda qo'llari va barcha xususiyatlaridagi quruqligi tufayli uning umumiy qiyofasi olijanob va g'ayratli narsaga ega edi.

Malika juda ko'p gapirardi va o'z nutqida, hech kim biron bir so'z aytmasa ham, har doim o'zlariga qarama-qarshi bo'lganidek gapiradigan odamlar toifasiga mansub edi: u ham ovozini ko'tarib, keyin asta-sekin pasaytirib, to'satdan gapira boshladi yangi tetiklik bilan va bu odamlarga qarab, lekin suhbatda qatnashmayapti, xuddi shu qiyofada o'zini mustahkamlamoqchi bo'lganday.

Malika buvisining qo'lidan o'pganiga qaramay, u doimo uni *ma bonne tante* * [mening mehribon xolam] deb chaqirar edi, men buvisining undan norozi ekanligini payqadam: u

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

qandaydir tarzda, ayniqsa, shahzoda Mixaylning nima uchun mumkin bo'lganligi haqidagi hikoyasini tinglab, qoshlarini ko'targan. emas, o'zinning kuchli istagimga qaramay, buvimni tabriklash uchun kela olmadim; va malika frantsuzcha nutqiga rus tilida javob berarkan, u ayniqsa so'zlarini cho'zdi:

- Men, azizim, e'tiboringizni qaratganingiz uchun sizdan juda minnatdorman; va knyaz Mixaylo kelmagan, shuning uchun nima uchun bu haqda gapirish kerak ... u doimo juda ko'p ish qilishi kerak; va hattoki, shuni aytish mumkinki, unga kampir bilan o'tirish qanday zavq bag'ishlagan?

Va malika o'z so'zlarini rad etishga vaqt bermasdan, u davom etdi:

- Nima, farzandlaring qanday, azizim?

- Ha, Xudoga shukur, ma tante * [xola], ular ulg'ayishadi, o'qiydilar, o'yin-kulgilar o'ynashadi ... ayniqsa, Etyen - oqsoqol, bunday tirnoq hech qanday bezovtalik bo'lmaydi; lekin u ham aqlli - un garçon, qui promet * [umid beruvchi bola]. Siz tasavvur qilishingiz mumkin, mon amakivachcha, - u davom etdi va faqat papaga ishora qildi, chunki buvisi malika bolalariga qiziqishni emas, balki nabiralarni ko'rsatishni istab, qutilar ostidan mening she'rlarimni ehtiyotkorlik bilan chiqarib tashladi va ularni oching, - tasavvur qilishingiz mumkin, mon amakivachcha, u boshqa kuni nima qildi ...

Va malika papaga egilib, unga ajoyib animatsiya bilan bir narsa aytib berishni boshladi. Men eshitmagan voqeani tugatgach, u darhol kulib yubordi va papaning yuziga savol bilan qarab:

- Bola nima, amakivachcham? Bu qamchilashga arziydi; ammo bu ixtiro shu qadar aqlli va kulgiligi, men uni kechirdim, amakivachcha.

Va malika, buvisiga ko'zlarini tikib, hech narsa demay, jilmayishda davom etdi.

«Qilib *mag'lub* bolalaringizni, azizim," uni sezilarli darajada qoshlari oshirish va so'zi alohida e'tibor qo'yib, buvisi so'radi *beat* .

- Ax, ma bonne tante [mening yaxshi xolam], - dadamga tezkor nazar tashlar ekan, malika mehribon ovoz bilan javob berdi, - men bu boradagi sizning fikringizni bilaman, lekin bu borada siz bilan rozi bo'lmaslikka ijozat bering: qanday bo'lishidan qat'iy nazar. juda ko'p o'yladim, bu mavzuni qancha o'qiganimdan yoki maslahat olganimdan qat'i nazar, tajribam baribir meni bolalarga qo'rquv bilan harakat qilish zarurligiga ishonchim komil qildi. Boladan nimadir qilish qo'rqish kerak ... shunday emasmi, amakivachcha? Nima uchun, je vous demande un peu * [Sizdan so'rayman], bolalar qamishdan ko'proq qo'rqishadi?

Shu bilan birga u bizga savol bilan qaradi va tan olishim kerakki, o'sha paytda qandaydir xijolat tortdim.

- Siz nima desangiz ham, o'n ikki yoshgacha va hatto o'n to'rt yoshgacha bo'lgan bola hali ham bola; qiz bola boshqa masala.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

"Qanday baxtli, - deb o'yladim men," men uning o'g'li emasman "

- Ha, bu juda zo'r, azizim, - dedi buvim, she'rlarimni dumalab, sandiq ostiga qo'yarkan, bundan keyin malika bunday asarni eshitishga loyiqqligini aytmaganday, - bu juda yaxshi, menga ayting , iltimos, farzandlaringizdan qanday nozik she'rlarni talab qilishingiz mumkin?

Va bu tortishuvni majburiy deb hisoblagan buvi suhbatni to'xtatish uchun qo'shimcha qildi:

- Biroq, bu borada har kim o'z fikriga ega bo'lishi mumkin.

Malika javob bermadi, lekin shunchaki iltifot bilan jilmayib qo'ydi va shu bilan u juda hurmat qiladigan odamda bu g'alati xurofotlarni kechirishini aytdi.

"Oh, lekin meni yoshlaringiz bilan tanishtiring", dedi u bizga qarab va muloyim jilmayib.

Biz o'rnimizdan turdik va ko'zlarimizni malika yuziga tikib, biron bir tarzda bilmadik: uchrashganimizni isbotlash uchun nima qilish kerak.

"Malika qo'lini o'p", dedi papa.

"Men sizning keksa xolangizni sevishingizni so'rayman," dedi u Volodya bilan sochlaridan o'pishib, - garchi siz bilan uzoqroq bo'lsam ham, qarindoshlik darajalari bilan emas, balki do'stlik bilan hisoblayman, - deya qo'shimcha qildi u asosan buvim haqida; ammo buvi undan norozi bo'lib davom etdi va javob berdi:

- Eh! azizim, bugun bunday munosabatlar ko'rib chiqiladimi?

"Menda bu dunyoviy yigit bo'ladi, - dedi Papa Volodya tomon ishora qilib, - va bu shoir", - deya qo'shimcha qildi u, men bu qo'lda o'ta ravshanlik bilan tasavvur qilib, malikaning kichkina quruq qo'lidan o'pdim. novda, novda ostida - skameyka va boshqalar.

- Qaysi biri? - so'radi malika qo'limni ushlab.

- Va bu kichkina, bo'ronlar bilan, - javob berdi dadam quvnoq jilmayib.

"Mening bo'ronlarim unga nima qildi ... boshqa suhbat yo'qmi?" - deb o'yladim va burchakka yurdim.

Menda go'zallikning g'alati tushunchalari bor edi - men hatto Karl Ivanichni dunyodagi birinchi kelishgan odam deb bilardim; lekin u o'zim bilan yaxshi emasligimni juda yaxshi bilar edi va bu borada men adashmaganman; shuning uchun tashqi ko'rinishimning har qanday ishorasi meni azob bilan haqorat qildi.

Men kechki ovqat paytida juda yaxshi eslayman - o'shanda men olti yoshda edim - ular mening tashqi qiyofam, maman mening yuzimda qandaydir yaxshi narsani topishga harakat qilgani haqida gaplashdilar: u mening aqlli ko'zlarim, yoqimli tabassumim va nihoyat, otamning dalillariga bo'ysunganimni aytdi. va ravshanlik, men yomonligimni tan olishga majbur bo'ldim; va keyin unga kechki ovqat uchun minnatdorchilik bildirganimda, u mening yuzimni silab:

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

“Siz shuni bilishingiz kerak, Nikolenka, sizni hech kim yuzingiz uchun sevmaydi; shuning uchun siz aqlli va mehribon bola bo'lishga harakat qilishingiz kerak.

Bu so'zlar meni nafaqat chiroyli ekanligimga, balki, albatta, mehribon va aqlli bola bo'lishimga ishontirdi.

Shunga qaramay, umidsizlik lahzalari mendan tez-tez uchrab turardi: men shunday keng burunli, qalin lablari va menga o'xshagan kichkina kulrang ko'zlari bo'lgan odam uchun er yuzida baxt yo'qligini tasavvur qildim; Xudodan mo'jiza yaratishni iltimos qildim - meni chiroyli odamga aylantirish uchun, va menda mavjud bo'lgan barcha narsalar, kelajakda bo'lishi mumkin bo'lgan hamma narsalar, men go'zal yuz uchun hamma narsani beraman.

XVIII bob. Knyaz IVAN IVANYCH

Malika she'rlarni tinglaganida va yozuvchini maqto'v bilan yuvayotganida, buvi yumshab, u bilan frantsuz tilida gaplasha boshladi, siz uni chaqirishni to'xtatdingiz, azizim va kechqurun barcha bolalar bilan biznikiga kelishni taklif qildingiz, bunga - malika rozi bo'ldi va biroz ko'proq o'tirgandan keyin chiqib ketdi.

O'sha kuni tabriklar bilan mehmonlar shunchalik ko'p ediki, hovlida, kirish eshigi yonida bir nechta vagonlar ertalab turishdan to'xtamadilar.

"Bonjur, chere amakivachcha", dedi mehmonlardan biri xonaga kirib buvisining qo'lidan o'pdi.

U bo'yi yetmish yoshga etgan, bo'yi baland, harbiy kiyim kiygan, yoqasidan katta oq xoch ko'rinib turgan yoqasi ostidan katta lavozimlari osilgan va yuzida osoyishta va ochiq ifoda bilan yurgan odam edi. Uning harakatlarining erkinligi va soddaligi meni hayratga soldi. Faqat boshining orqa tomonida ingichka sochlarning yarim doira borligi va yuqori labining holati tishlarning etishmasligini aniq ko'rsatib turishiga qaramay, uning yuzi hali ham ajoyib go'zallikda edi.

O'tgan asrning oxirida knyaz Ivan Ivanovich o'zining olijanob fe'l-atvori, go'zal qiyofasi, ajoyib jasorati, olijanob va kuchli qarindoshlari va ayniqsa baxt-saodati tufayli juda yoshligida ajoyib martaba yaratdi. U xizmatini davom ettirdi va tez orada uning shuhratparastligi shu qadar qoniqdiki, unda bu borada undan ortiq istagi yo'q edi. U eng yoshligidanoq o'zini go'yo dunyodagi o'sha yorqin joyni egallashga tayyorgarlik ko'rayotgandek tutdi, keyinchalik uni taqdir taqdiriga bag'ishladi; shuning uchun, garchi uning yorqin va bir muncha behuda hayotida, boshqalarda bo'lgani kabi, muvaffaqiyatsizliklar, umidsizlik va qayg'ular bo'lgan bo'lsa ham, u hech qachon na o'zining doimo xotirjam xarakteriga, na yuksak fikrlash tarziga, na din va axloqning asosiy qoidalariga xiyonat qildi va o'zining yorqin pozitsiyasi asosida emas, balki izchilligi va qat'iyligi asosida umumiy hurmatga sazovor bo'ldi. U kichkina aqlli edi, lekin hayotning barcha behuda muammolariga past nazar bilan qarashga imkon beradigan bunday pozitsiya tufayli uning tafakkuri yuksak edi. U mehribon va sezgir edi, lekin o'zini

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

tutishida sovuq va biroz mag'rur edi. Buning sababi shundaki, u ko'pchilikka foydali bo'lishi mumkin bo'lgan holatga qo'yilib, sovuqqonligi bilan o'zini faqat uning ta'siridan foydalanishni istagan odamlarning tinimsiz so'rovlari va g'azablaridan himoya qilishga urindi. Biroq, bu sovuqqonlik juda yuksak jamiyat odamining muloyimligi bilan yumshatildi. U yaxshi o'qigan va yaxshi o'qigan; ammo uning ta'limoti yoshligida, ya'ni o'tgan asrning oxirida olgan narsasida to'xtadi. U 18-asrda Frantsiyada yozilgan, falsafa va notiqlik nuqtai nazaridan diqqatga sazovor bo'lgan barcha narsalarni o'qidi, frantsuz adabiyotining barcha eng yaxshi asarlarini puxta bilar edi, shuning uchun u Racin, Kornil, Boalo, Moliyer, Montenening parchalarini tez-tez keltirishni yaxshi ko'rardi. , Fenelon; mifologiyani juda yaxshi bilgan va frantsuzcha tarjimalarda epik she'riyatning qadimiy yodgorliklarini foydali o'rgangan, Segur tomonidan yig'ilgan tarix haqida etarli ma'lumotga ega bo'lgan; ammo u matematika, boshqa arifmetika yoki fizika yoki zamonaviy adabiyot haqida tasavvurga ega emas edi: u suhbatda munosib ravishda sukut saqlashi yoki Gyote, Shiller va Bayron haqida bir nechta umumiy iboralarni aytishi mumkin edi, lekin u ularni hech qachon o'qimagan. Hozirda juda kam misollar keltiradigan ushbu frantsuz-klassik ta'limiga qaramay, uning suhbatlari sodda edi va bu soddalik uning ba'zi narsalardan bexabarligini teng darajada yashirdi va yoqimli ohang va bag'rikenglikni namoyon etdi. U o'ziga xoslik yomon didli odamlarning hiyla-nayrangidir, deb aytganda, u o'ziga xoslikning katta dushmani edi. U qayerda yashamasin, jamiyat unga muhim edi; Moskvada yoki chet elda u har doim teng darajada ochiq yashagan va ma'lum kunlarda butun shaharni qabul qilgan. U shaharda shunday oyoqqa turar ediki, undan taklifnoma barcha yashash xonalariga pasport bo'lib xizmat qilishi mumkin edi, ko'plab yosh va chiroyli xonimlar unga xuddi otalik tuyg'usi bilan o'pgan qizg'ish yonoqlarini bajonidil taklif qilishdi va bu aftidan juda muhim va odobli odamlar, shahzodaning partiyasiga qabul qilinganda, ta'riflab bo'lmaydigan quvonchda edilar.

Buvisi kabi odamlarning shahzodasi uchun u ozgina qolgan edi, ular u bilan bir xil davrada, bir xil tarbiyada, narsalarga qarashda va o'sha yillarda bo'lishadi; shuning uchun u o'zining eski, do'stona munosabatlarini ayniqsa qadrlagan va har doim unga katta hurmat ko'rsatgan.

Men shahzodadan ko'nglim to'lmadi: hamma unga ko'rsatadigan hurmat-ehtiromi, katta poletalar, buvisi uni ko'rganida aytgan alohida quvonchi va yolg'iz o'zi, qo'rqmaganligi sababli, unga to'liq erkin munosabatda bo'lgan va hatto uning amakivachchasi deb atashga jur'at etib, meni buvim uchun his qilganimga nisbatan tengi bo'lmagan ehtirom ilhomlantirdi. Unga she'rlarimni ko'rsatishganida, u meni yoniga chaqirib dedi:

- Kim biladi, amakivachcha, ehtimol bu boshqa Derjavin bo'lishi mumkin.

Shu bilan birga, u mening yuzimni shu qadar alam bilan chimchiladiki, agar men baqirmasam, bu shunchaki uni mehr uchun qabul qilishimni taxmin qilganim uchun edi.

Mehmonlar ketishdi, otam va Volodya tashqariga chiqishdi; shahzoda, buvi va men mehmonlar zalida qoldik.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

- Nega bizning aziz Natalya Nikolaevna kelmadi? Shahzoda Ivan Ivanich bir zum sukutdan keyin to'satdan so'radi.

- A! mon cher * [Ax! azizim], - deb javob qildi buvi va ovozini pasaytirib, qo'lini formasining yengiga qo'ydi, - agar u xohlagan ishini bajarishda erkin bo'lganida, ehtimol u kelgan bo'lar edi. U menga Parning borishni taklif qilganini, lekin o'zi rad etganini, chunki bu yil umuman daromadlari bo'lmaganga o'xshaydi; va yozadi: "Bundan tashqari, bu yil butun uyimni Moskvaga ko'chirishga hojat yo'q. Lyubochka hali juda yosh; va siz bilan birga yashaydigan o'g'il bolalarga kelsak, men ular bilan bo'lganimga qaraganda tinchroqman". Bularning barchasi ajoyib! - buvisi uni go'zalligini umuman anglamaganligini aniq isbotlagan ohangda davom ettirdi - o'g'il bolalarni nimanidir o'rganishi va nurga ko'nikishi uchun bu erga yuborish vaqti keldi; lekin ularga mamlakatda qanday tarbiya berilishi mumkin edi? ... yaqinda to'ng'ichi o'n uch yoshda, qolgan o'n bir yoshda ... e'tibor berganmisiz, amakivachcha, ular bu erda mutlaqo yovvoyi bolalarga o'xshaydi ... ular xonaga kira olmaydi.

"Biroq, men tushunmayapman," deb javob berdi shahzoda, - nega bu doimiy tartibsizliklar haqida shikoyatlar? U bo'lgan *bir* juda yaxshi holatda va Natasha Khabarovka, unda siz va men teatrda, qo'limda orqa kabi bilaman da o'ynagan - ajoyib mulkni! va har doim ajoyib daromad keltirishi kerak.

"Men sizga aytaman, chinakam do'st sifatida, - dedi buvisi uning g'amgin ifodasi bilan uning gapini to'xtatdi, - menga bularning barchasi faqatgina *u* bu erda yolg'iz yashashi, klublarda, kechki ovqatlarda va xursandchilikda qatnashishi uchun bahona bo'lib tuyuladi. Xudo nima qilishni biladi; va u hech narsadan shubhalanmaydi. Bilasizmi, bu qanday farishta mehribonligi - u hamma narsada unga ishonadi. U bolalarni Moskvaga olib borish kerakligiga ishontirdi va u yolg'iz o'zi, ahmoq gubernator bilan birga qishloqda qolish uchun, - u ishondi; agar u unga bolalarni qamchilash kerakligini aytgan bo'lsa, xuddi malika Varvara Ilyinichna o'z farzandlarini qamchilagani singari, u ham bu erda rozi bo'lgandek tuyuladi, - dedi buvi o'ta nafrat bilan stulga o'girilib. "Ha, do'stim," buvisi bir oz sukutdan keyin paydo bo'lgan ko'z yoshini artib olish uchun ikkita ro'molchadan birini oldi-da davom etdi, - men uni ko'pincha qadrlay olmayman va tushuna olmayman deb o'ylayman va uning mehribonligiga qaramay, unga bo'lgan muhabbat va uning qayg'usini yashirish uchun harakat - men buni juda yaxshi bilaman - u u bilan baxtli bo'lolmaydi; va agar u bo'lmasa, mening so'zlarimni belgilang ...

Buvi yuzini ro'molcha bilan yopdi.

- Eh! ma bonn amie * [Eh! mening yaxshi do'stim], - dedi shahzoda tanbeh bilan, - ko'ryapmanki, siz aql-idrokka ega bo'lmagansiz - xayoliy qayg'u haqida doim afsuslanasiz va yig'laysiz. Qanday qilib uyalmaysiz? Men uni uzoq vaqtdan beri taniyman va uni ehtiyotkorlik bilan, mehribon va ajoyib er va eng muhimi, olijanob odam, un parfait honnête homme * [mutlaqo munosib odam] sifatida bilaman.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Men tinglamasligim kerak bo'lgan suhbatni beixtiyor eshitib qoldim va juda hayajonlanib xonadan oyoq uchi bilan chiqdim.

XIX bob. IVIN

- Volodya! Volodya! Ivina! Men derazadan qichqiriq yoqasi bilan ko'k beesh kiygan uchta o'g'ilni ko'rganimda baqirdim, ular jozibali yosh o'qituvchiga ergashib, qarama-qarshi piyodalar yo'lagidan uyimiz tomon o'tib ketishdi.

Ivinalar bizning qarindoshlarimiz edi va biz bilan deyarli bir xil yillar edi; Moskvaga kelganimizdan ko'p o'tmay ular bilan uchrashdik va ular bilan til topishdik.

Ikkinchi Ivin - Seryoja - mo'rt, jingalak sochli bola, tepasi qattiq burilgan, juda yangi qizil lablari kamdan-kam chiqib turgan oq tishlarning yuqori qatorini, to'q moviy go'zal ko'zlarini va yuzidagi g'ayrioddiy ifodasini kamdan-kam yopib turardi. . U hech qachon tabassum qilmadi, aksincha jiddiy qarashga yoki mulohazali, o'ziga xos va nihoyatda maftunkor kulgisi bilan chin dildan kuldi. Uning asl go'zalligi bir qarashda meni hayratga soldi. Men unga qarshi turmaydigan jozibani his qildim. Uni ko'rish mening baxtim uchun etarli edi; va bir paytlar jonimning butun kuchi shu istakka jamlangan edi: tasodifan uch-to'rt kun uni ko'rmasdan o'tkazganimda, zerikishni boshladim va ko'z yoshlarimdan xafa bo'ldim. Orzularimdagi va haqiqatdagi barcha orzularim u haqida edi: yotganimda, uning tush ko'rishini xohlardim; ko'zlarimni yumib, uni oldimda ko'rdim va bu sharpa eng yaxshi zavq sifatida qadrladim. Men bu tuyg'uga dunyoda hech kimga ishonishga jur'at etolmasdim, uni juda qadrlardim. Balki u mening betashvish ko'zlarimni doimo unga qarab turishdan charchaganligi uchunmi yoki shunchaki menga hamdardlik his qilmayotgani uchunmi, u menga qaraganda Volodya bilan o'ynashni va suhbatlashishni juda yaxshi ko'rar edi; ammo shunga qaramay men qoniqdim, hech narsa istamadim, hech narsa talab qilmadim va u uchun hamma narsani qurbon qilishga tayyor edim. U meni ilhomlantirgan ehtirosli jozibadan tashqari, uning huzurida menda hech bo'lmaganda yana bir kuchli tuyg'u paydo bo'ldi - uni xafa qilish, uni xafa qilish, uni yoqtirmaslik qo'rquvi: ehtimol uning yuzi mag'rur ifoda etganligi uchunmi yoki , tashqi ko'rinishdan nafratlanib, men boshqalarda go'zallikning afzalliklarini juda qadrlayman, yoki aniqrog'i, bu muhabbatning ajralmas belgisidir, men unga nisbatan sevgim kabi qo'rquvni his qildim. Seryoja birinchi marta men bilan gaplashganda, men kutilmagan baxtdan shunchalik sarosimaga tushdimki, rangim oqarib, qizarib ketdi va unga hech narsa javob berolmadim. Ko'zlarini bir nuqtada to'xtatish va tinimsiz miltillab, burun va qoshlarini silkitib o'tirishni o'ylarkan, uning yomon odati bor edi. Hamma bu odat uni juda buzganligini aniqladi, lekin men unga shu qadar shirin tuyuldiki, beixtiyor men ham xuddi shunday qilishga odatlanib qoldim va u bilan uchrashganimdan bir necha kun o'tgach, buvim mening boyqushga o'xshab, ularni qarsak chalayotganimdan ko'zim og'riyaptimi, deb so'radi. . Oramizda hech qachon biron sevgi so'zi aytilmagan; lekin u menga va ongsiz ravishda o'z kuchini his qildi, lekin zolim tarzda bolalarimiz munosabatlarida qo'lladi; Men unga qalbidagi hamma narsani aytib

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

berishni qanchalik xohlagan bo'lsam ham, undan qo'rqib, ochiqchasiga qaror qilolmadim; u befarq ko'rinishga harakat qildi va unga shikoyat qilmasdan itoat etdi. Ba'zida uning ta'siri menga og'ir, chidab bo'lmas tuyulardi; ammo ostidan chiqib ketish mening kuchimda emas edi.

Men bu beg'ubor va cheksiz muhabbatning yangi, chiroyli tuyg'usini eslayotganimdan xafa bo'ldim, u to'kilmadan va hamdardlik topmasdan o'ldi.

Ajablanarlisi shundaki, nega men bolaligimda kattasiday bo'lishga intildim va u bo'lishni to'xtatganimdan beri ko'pincha unga o'xshashni xohlardim. Seryozha bilan bo'lgan munosabatlarimda, bu kichkintoyga o'xshamaslik istagi necha marta to'kishga tayyor bo'lgan tuyg'uni to'xtatdi va meni ikkiyuzlamachilik qildi. Men uni juda sevganimdan, uni ko'rishdan juda xursand bo'lganimni aytmoqchi bo'lganimdan, uni o'pishga jur'at etganim yo'q, lekin men uni ko'rganimdan qanchalik xursand bo'lganimni aytishga jur'at etmadim, balki uni Sergey deb ham aytishga jur'at etolmadim, lekin albatta Sergey: bu biz bilan qanday bo'lgan bo'lsa. Hissiyotning har bir ifodasi bolaligidan dalolat berar edi va o'zini tutgan *bola* hali ham *o'g'il edi*. Munosabatlarda o'sha achchiq qo'rg'oshin kattalar ogohlantirishlariga deb sinovlar va so'gukluk orqali borib emas, biz faqat taqlid qilish g'alati istagi uchun tender bolalarcha muhabbat sof zavq o'zimizni mahrum *katta kishilar*.

Hali xizmatchilar xonasida bo'lganimda, Ivins bilan uchrashdim, salom berdim va buvim tomon yugurdim: men unga Ivins kelganini e'lon qildim, xuddi bu yangilik uni juda xursand qilishi kerak edi. Keyin, Seryojadan ko'z uzmay, uning orqasidan yashash xonasiga kirib, uning barcha harakatlarini kuzatdim. Mening buvim u juda katta bo'lganini aytdi va uning zukko ko'zlarini unga tikdi, men bu qo'rquv tuyg'usini va hurmatli sudyadan uning ijodi bo'yicha hukmni kutayotganda rassom his qilishi kerakligini his qildim.

Ivinlarning yosh o'qituvchisi Herr Frost buvimning ruxsati bilan biz bilan old bog'ga tushdi va yashil skameykaga o'tirdi, oyoqlarini chiroyli qilib buklab, orasiga bronza tugmachali tayoqni qo'ydi va uning harakatlaridan juda mamnun bo'lgan odamning havosi chilim tutatdi.

Herr Frost nemis edi, lekin bizning Karl Ivanichdan umuman farq qiladigan nemis edi: birinchidan, u ruschani to'g'ri tanqid qildi, yomon tanbeh bilan - frantsuz tilida va umuman, ayniqsa, ayollar orasida juda ilmi kishining obro'siga ega edi. ; ikkinchidan, u qizil mo'ylovi, qora atlas sharfidagi katta yoqut pinasini kiyib olgan, uchlari qavslar ostiga tiqilgan va och ko'k movut paltoslari yaltiroq va kamar bilan; uchinchidan, u yosh edi, kelishgan, o'ziga yarashgan qiyofasi va g'ayrioddiy taniqli, mushak oyoqlari bor edi. U ushbu so'nggi ustunlikni ayniqsa qadrlagani sezilib turdi: u o'z harakatini ayollarga nisbatan chidab bo'lmas deb bildi va shu maqsadda u oyoqlarini eng ko'zga ko'ringan joyga qo'yishga harakat qildi va o'rnida turgan yoki o'tirgan holda doimo harakatga keldi uning buzoqlari ... Bu yaxshi rossiyalik bo'lishni istagan va rus tilida yozib qo'yishni istagan yosh rus nemislarining turi edi.

Old bog'da juda qiziqarli edi. Qaroqchilar o'yini juda yaxshi ketayotgan edi; ammo bitta holat deyarli hamma narsani xafa qildi. Seryoja qaroqchi edi: o'tib ketayotganlarni ta'qib qilib, u qoqilib tushdi va butun yugurish paytida tizzasini daraxtga urdi, shu qadar qattiq urishadiki,

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

men uni urib yuboraman deb o'ylardim. Men jandarma ekanligim va uni tutish mening burchim bo'lishiga qaramay, yaqinlashdim va uning og'rig'i yo'qligini hamdardlik bilan so'radim. Seryoja mendan g'azablendi: u mushtlarini qisib, oyog'ini qoqdi va o'zini juda qattiq azoblaganini aniq isbotlovchi ovoz bilan menga baqirdi:

- Xo'sh, bu nima? shundan keyin o'yin yo'q! Xo'sh, nega meni ushlamaysiz? nega meni tutmaysiz? u bir necha bor takrorladi va Volodya va oqsoqol Ivinga yonboshlab qarab, u o'tishni tasavvur qilib, sakrab sakrab o'tib, yo'l bo'ylab yugurdi va to'satdan baqirib yubordi va ularni qattiq kulish bilan ushlashga shoshildi.

Ushbu qahramonlik harakati meni qanday hayratga solganini va asir qilganini aytib berolmayman: dahshatli og'riqlarga qaramay, u nafaqat yig'lamadi, balki og'riqli ekanligini ko'rsatmadi va o'yinni bir daqiqaga ham unutmadi.

Ko'p o'tmay, Ilenka Grap ham bizning kompaniyamizga qo'shilganida va biz tushlikdan oldin cho'qqiga chiqqanimizda, Seryoja o'zining ajoyib jasorati va xarakterining qat'iyatliliigi bilan meni asir olish va hayratda qoldirish imkoniyatiga ega bo'ldi.

Ilenka Grap bir paytlar mening bobom bilan birga yashagan kambag'al chet el fuqarosining o'g'li edi, unga biron bir narsa uchun majbur bo'lgan va endi o'g'lini biznikiga tez-tez yuborib turishni o'zining ajralmas vazifasi deb bilgan. Agar u biz bilan tanishish o'g'luga har qanday sharaf yoki zavq bag'ishlashi mumkin deb o'ylagan bo'lsa, demak u bu masalada mutlaqo adashgan, chunki biz nafaqat Ilenka bilan do'st emas edik, balki biz unga kulishni istaganimizdagina unga e'tibor berdik. . Ilenka Grap - o'n uchga yaqin, ingichka, baland bo'yli, rangpar, qushning yuzi va xushmuomalalik bilan itoatkor bola edi. U juda yomon kiyingan edi, lekin u har doim shu qadar mo'l-ko'l moylangan ediki, biz Grapning lab bo'yog'i quyoshli kunda uning boshida erib, ko'ylagi ostida oqayotganiga amin bo'ldik. Endi uni eslaganimda, u juda foydali, sokin va mehribon bola bo'lganligini ko'rdim; keyin u menga shunday pushaymon bo'lmaslik va hatto o'ylamaslik kerak bo'lgan manfur jonzot bo'lib tuyuldi.

Qaroqchilar o'yin to'xtadi, biz, yuqori ketdi boshladi *intilmay* va bir-birining oldida turli gimnastika fokuslar flaunting. Ilenka hayratdan jur'at bilan bizga qaradi va unga ham xuddi shunday qilib ko'rishni taklif qilishganda, u umuman kuchi yo'qligini aytib, rad etdi. Seryozha hayratlanarli darajada shirin edi; u kurtkasini echib oldi - yuzi va ko'zlari alangalanib ketdi - tinimsiz kulib, yangi masxarabozlikni boshladi: u yonma-yon qo'yilgan uchta stuldan sakrab o'tib, g'ildirak bilan xonani aylanib o'tdi va Tatishchevning so'z birikmasi bilan teskari turdi. xonaning o'rtasida poydevor shaklida va oyoqlari bilan shunday kulgili ishlarni qilayotganda, kulishdan tiyilish mumkin emas edi. Bu so'nggi narsadan so'ng, u o'ylanib, ko'zlarini pirpiratdi va birdan jiddiy jiddiy qiyofada Ilenkaga yaqinlashdi: "Buni qilishga harakat qiling; haqiqatan ham qiyin emas". Grap, unga umumiy e'tibor qaratilayotganini payqab, qizarib ketdi va zo'rg'a eshitiladigan ovoz bilan uni hech qanday qilib qila olmasligini ta'kidladi.

- Ammo haqiqatan ham, nega u hech narsa ko'rsatishni xohlamaydi? U qanday qiz ... u boshida turishi shart!

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Va Seryoja uning qo'lini ushlab oldi.

- Albatta, albatta boshida! - Biz hammamiz qichqirdik, shu payt sezilarli darajada qo'rqib ketgan va rangi oqarib ketgan Ilenkani o'rab, uning qo'lidan ushlab, leksikonga tortib oldik.

- Meni qo'yib yuboring, o'zim! kurtkangizni yirtib tashlang! - deb qichqirdi badbaxt qurbon. Ammo bu umidsizlik faryodlari bizni yanada ilhomlantirdi; biz kulib o'layapmiz; yamyashil ko'ylagi hamma tikuvlarda uzilib qoldi.

Volodya va oqsoqol Ivin boshlarini egib, leksikonlarga qo'yishdi; Seryoja va men bechora bolani u turli yo'nalishlarda silkitgan ingichka oyoqlaridan ushladik, shimini tizzagacha ag'darib, qattiq kulganча ularni tashladik; yoshroq Ivin butun tanasining muvozanatini saqlab qoldi.

Shunday bo'ldiki, shovqinli kulgidan keyin hammamiz birdan jim bo'lib qoldik va xona shunchalik jim bo'lib qoldiki, faqat baxtsiz Grapning og'ir nafasi eshitilardi. O'sha paytda men bularning barchasi juda kulgili va kulgili ekanligiga to'liq ishonmadim.

"Endi yaxshi!" - dedi Seryoja, qo'lini chalib.

Ilenka jim qoldi va qochishga urinib, oyoqlarini turli tomonlarga uloqtirdi. Shunday umidsiz harakatlardan biri bilan u Seryojani tovoni bilan shu qadar alamli uradiki, Seryoja darhol oyoqlarini tashlab, ko'zlaridan beixtiyor oqayotgan ko'zni ushlab oldi va Ilenkani bor kuchi bilan itarib yubordi. Ilenka, endi bizni qo'llab-quvvatlamaydi, xuddi jonsiz narsa singari, erga yiqilib tushdi va ko'z yoshlaridan faqat gapirish mumkin edi:

- Nega meni zolim qilyapsan?

Kambag'al Ilenkaning yuzi ko'zlari bilan bulanib, sochlari taralgan va shimlari o'ralgan, ularning ostidan harom botinkalar ko'rinib turardi. hammamiz jim bo'ldik va majburan tabassum qilishga urindik.

O'ziga birinchi bo'lib Seryoja keldi.

- Mana hamshira, - dedi u oyog'i bilan unga ozgina tegizib, - siz u bilan hazillashishingiz mumkin emas ... Xo'sh, bo'ldi, o'rnidan turing.

"Men seni hech narsaga yaramaydigan bola ekanligingni aytdim," dedi Ilenka g'azablanib va orqasiga o'girilib, baland yig'lab yubordi.

- Oh! poshnalar bilan urish va hatto qasd qilish! - qichqirdi Seryoja, qo'lidagi so'z boyligini ushlab, o'zini himoya qilishni xayoliga ham keltirmagan, faqat boshini qo'llari bilan berkitgan baxtsizning boshini silkitib.

- Bu siz uchun! Mana sizga! .. Keling, uni tashlab qo'yamiz, agar u hazilni tushunmasa ... Pastga tushaylik, - dedi Seryoja g'ayritabiiy ravishda kulib.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

Erga yotib, yuzini leksikonda yashirgancha, yana bir oz ko'proq tuyulgandek yig'lab yuboradigan va u butun vujudini silkitib yuborgan talvasalardan o'lib ketadigan bechorani men hamdardlik bilan qaradim.

- Eh, Sergey! - dedim men unga, - nega bunday qilding?

- Bu yaxshi! .. Yig'lamadim, shekilli, bugun, deyarli oyog'imni suyagigacha sindirib tashladim.

"Ha, bu haqiqat, - deb o'yladim men. - Ilenka - bu go'dakdan boshqa narsa emas, lekin Seryozha juda yaxshi ... qanaqa yaxshi odam! .."

Men bechora yig'layotganini tushunmadim, ehtimol jismoniy azobdan emas, balki uni hech qanday sababsiz yoqtirgan beshta o'g'il uni yomon ko'rishga va ta'qib qilishga rozi bo'lgan degan fikrdan.

O'zim qilmishimning shafqatsizligini mutlaqo tushuntirib berolmayman. Qanday qilib men unga yaqinlashmadim, uni himoya qilmadim va tasalli bermadim? Uyadan tashlangan qo'g'irchoqni yoki panjara ustiga uloqtirish uchun kuchukchani yoki oshpaz sho'rva ko'targan tovuqni ko'rib, yig'lab yig'latgan mehr tuyg'usi qaerga ketdi?

Bu ajoyib tuyg'u meni haqiqatan ham Seryojaga bo'lgan muhabbatim va uning oldida u singari hamkasb sifatida paydo bo'lish istagi bilan g'arq qilganmi? Bu sevgi va yaxshi do'st bo'lib ko'rinishni istash mumkin emas edi! Ular mening bolalik xotiralarim sahifalarida yagona qora nuqta paydo bo'lishdi.

XX bob. MEHMONLAR TO'G'RISIDA

Bufetda sezilib turadigan bezovtalikka, yorug 'yorug'likka qarab, mehmonlar xonasida va zalda men ilgari tanish bo'lgan barcha narsalarga yangi, bayramona ko'rinish bergan, va ayniqsa, uning yo'qligi Knyaz Ivan Ivanovich o'z musiqasini yuborganligi sababli, kechqurun ko'plab mehmonlar kutilgan edi.

O'tayotgan har bir vagonning shovqini bilan men deraza tomon yugurdim, kaftlarimni ibodatxonamga va stakanga qo'ydim va sabrsiz qiziqish bilan ko'chaga qaradim. Avvaliga barcha narsalarni derazaga yashirgan zulmatdan asta-sekin paydo bo'ldi: qarama-qarshi tomon - uzoq vaqtdan beri tanish bo'lgan do'kon, fonar bilan, qiyalik bilan - pastda, ko'cha o'rtasida ikkita yoritilgan derazasi bo'lgan katta uy - bir nechta *Vanka* , ikkita chavandozi yoki bo'sh aravachasi bilan uyga yurish; ammo keyin arava pod'ezd tomon yurdi va men erta etib kelishni va'da qilgan Ivin ekanligiga to'liq ishonib, ularni qabulxonada kutib olish uchun yugurdim. Ivins o'rniga, eshikni ochgan jigar qo'li ortida ikkita ayol kishi paydo bo'ldi: biri kattakon edi, moviy plashda sabli yoqasi bo'lgan, ikkinchisi kichkina, barchasi yashil sharfga o'ralgan, uning ostidan faqat mo'ynali etiklarda mayda oyoqlar ko'rinib turardi. Zalda bo'lishimga ahamiyat bermay, garchi bu odamlar paydo bo'lganda ularga ta'zim qilishni

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

o'zinning burchim deb bilsam ham, kichkintoy indamay kattagina yurib, uning oldida to'xtadi. Kattasi kichkintoyning butun boshini yopib qo'ygan ro'molni echib, plashining tugmachasini ochdi va jigar piyoda bu narsalarni saqlash uchun qabul qilib, mo'ynali etiklarini echib olganida, qisqa ochiq muslinda o'n ikki yashar qiz o'ralgan kishidan kiyim, oq shim va mayda qora tuflilar paydo bo'ldi. Kichkina oq bo'ynida qora baxmal lenta bor edi; boshning hammasi to'q sariq sochlar bilan o'ralgan edi, ular old tomonida uning go'zal yuziga, orqasida esa yalang'och yelkalariga juda mos tushar edilar, chunki men ularni ertalab o'ralganliklari uchun juda yaxshi kivrildiklarina ishonmas edim. hech kim, hattoki Karl Ivanichning o'zi ham "Moskovskiyeye vedomosti" ning bo'laklariga bo'linmagan va ularni temir temir qisqich bilan qirqishgan. U bu jingalak bosh bilan tug'ilganga o'xshardi.

Uning yuzidagi hayratlanarli jihati bu mo"jazgina og'iz bilan g'alati, ammo yoqimli kontrast hosil qilgan, tashqariga chiqib ketgan, yarim yopiq ko'zlarning g'ayrioddiy kattaligi edi. Uning lablari buklangan va ko'zlari shu qadar jiddiy ko'rinar ediki, uning yuzidagi umumiy ifoda siz tabassum kutmasligingiz va uning tabassumi yanada maftunkorroq edi.

E'tiborsiz bo'lishga urinib, zalning eshigidan sirg'alib o'tdim va mehmonlar kelganidan umuman xabardor emasman deb, o'zimni xayolga cho'mgandek qilib, yuqoriga va pastga qadam bosishni lozim topdim. Mehmonlar xonaning yarmiga chiqishganida, men o'zimga kelgandek edim, egilib, ularga buvim yashash xonasida ekanligini e'lon qildim. Menga yuzi juda yoqqan Valaxina xonim, ayniqsa, uning qizi Sonechkaning yuziga juda o'xshashligini topganim uchun, menga boshini egib bosh iring'adi.

Buvisi Sonechkani ko'rganidan juda xursand bo'lganga o'xshaydi: u uni o'ziga yaqinroq chaqirdi va peshonasiga tushgan boshidagi bitta jingalakni to'g'rilab, diqqat bilan yuziga qarab: "Quelle charmante enfant!" * [Nima? dilbar bola!]. Sonechka tabassum qildi, qizarib ketdi va shu qadar shirin bo'lib ketdiki, men ham unga qarab qizarib ketdim.

- Umid qilamanki, siz mendan zerikmaysiz, do'stim, - dedi buvi yuzini soqoli bilan ko'tarib, iloji boricha ko'ngil ochishni va raqsga tushishingizni iltimos qilaman. Haqiqatan ham bitta xonim va ikkita janob bor, - u qo'shimcha qildi va Madaxam Valaxinaga o'girilib, menga qo'li bilan tegdi.

Bu yaqinlik menga shunchalik yoqimli ediki, yana qizarib yubordi.

Uyatchanligim tobora ortib borayotganini sezib, vagonning shovqini hali ham yaqinlashayotganini eshitib, ketishni lozim topdim. Yo'lakda men malika Kornakovni o'g'li va juda ko'p qizlari bilan topdim. Qizlari bir-biriga o'xshash edi - ular malika kabi ko'rinar va yomon edilar; shuning uchun ularning hech biri e'tibor bermadi. Palto va dumlarini echib olishda, ularning hammasi birdan ingichka ovozda gapirishdi, bezovtalanishdi va nimagadir kulib qo'yishdi - ularning ko'pligi shu bo'lsa kerak. Etienne o'n besh yoshga to'lgan, baland bo'yli, go'shtli, behuda fiziognomiya bilan, quyida botgan, ko'k ko'zlari bilan va ko'p yillar davomida qo'llari va oyoqlari bilan o'g'il bola edi; u noqulay edi, yoqimsiz va notekis ovozi bor

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

edi, lekin u o'zidan juda mamnun bo'lib tuyuldi va aynan shu narsa, mening fikrimcha, tayoq bilan kaltaklangan bola bo'lishi mumkin edi.

Biz uzoq vaqt bir-birimizga qarab turdik va so'zsiz, diqqat bilan qarab qoldik; keyin, yaqinlashganda, ular o'pishni istashgan ko'rinadi, lekin bir-birining ko'zlariga qarab, negadir o'z fikrlarini o'zgartirdilar. Barcha opa-singillarining ko'ylaklari nimadir bilan suhbatni boshlash uchun oldimizdan shitirlaganida, men ular vagonda tor emasligini so'radim.

"Men bilmayman," u menga beparvolik bilan javob berdi, - men hech qachon vagonda ketmayman, chunki o'tirishim bilanoq, men hozir kasal bo'lishni boshlayman va onam buni biladi. Kechqurun biron joyga borganimizda, men har doim qutida o'tiraman - juda ham qiziqroq - siz hamma narsani ko'rishingiz mumkin, Filipp menga qoidani beradi, ba'zida men qamchini olaman. Shunday qilib, bilasizmi, ba'zida o'tib ketasiz, - dedi u ifodali ishora bilan, "ajoyib!

- Janobi Oliylari, - dedi piyoda odam zalga kirarkan, - Filipp so'raydi: qamchini qo'yish uchun qayerda tanitdingiz?

- Ishlar qanday ketmoqda? ha men unga berdim.

- U buni qaytarib bermaganligini aytadi.

- Xo'sh, shuning uchun uni fonarga osib qo'ydim.

"Filippning aytishicha, fonarda ham yo'q, lekin siz menga olib ketganingizni va yutqazganingizni aytsangiz yaxshi bo'ladi, va Filipp uning pulidan sizning yaramasligingiz uchun javobgar bo'ladi", deb davom etdi g'azablangan lakey tobora ilhomlanib.

Hurmatli va xiralashgan ko'rinadigan lak, Filipning yonini iliq qabul qilgandek tuyuldi va har qanday masalada bu masalaga oydinlik kiritishga qaror qildi. Beixtiyor nafosat tuyg'usidan, go'yo hech narsani sezmaganday, men chetga chiqdim; ammo hozir bo'lgan piyoda odamlar boshqacha harakat qilishdi: ular eski xizmatkorga ma'qullab qarab, yaqinlashdilar.

- Xo'sh, adashib adashdim, - dedi Etien qo'shimcha izohlardan qochib, - unga qamchi qancha turadi, shuning uchun to'layman. Bu kulgili! - deya qo'shib qo'ydi yonimga kelib, meni yashash xonasiga sudrab.

- Yo'q, kechirasiz, janob, biron narsa bilan to'laysizmi? Qanday qilib to'lashingizni bilaman: Marya Vasilevna ikki sentning sakkizinchi oyida hamma narsani to'laydi, menimcha, bu mening ikkinchi yilim, Petrushka ...

- O'chirasizmi? - deb baqirdi yosh shahzoda, g'azabdan rangi oqarib. - Men sizga bularning barchasini aytib beraman.

- Men hamma narsani aytaman, men hamma narsani aytaman! - dedi piyodachi. - Yaxshi emas, janobi oliylari! - u zalga kirganimizda, ayniqsa, ifodali qo'shib qo'ydi va plashlarni ko'krigiga ko'tarib bordi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- Bo'ldi, bo'ldi! - orqamizdan kimdir zalda ovozni ma'qullayotganini eshitdi.

Buvida odamlar haqida o'z fikrlarini bildirish uchun ma'lum bir ohangda va ba'zi hollarda ikkinchi shaxsning ko'p va yagona olmoshlarida murojaat qilib, o'ziga xos sovg'a bor edi. Garchi u *siz* va *sizni* umumiy qabul qilingan odatning aksiga ishlatgan bo'lsa-da, lablarida bu soyalar butunlay boshqacha ma'no kasb etdi. Yosh shahzoda unga yaqinlashganda, u *siz* bilan uni chaqirib, unga bir necha so'z aytdi va unga shunday nafrat bilan qaradi, agar men uning o'rnida bo'lganimda, men butunlay zarar ko'rgan bo'lar edim; lekin Etienne emas bunday bir bola, aftidan, bo'ldi *birikishi*: u nafaqat bo'lmasa mahorat, butun jamiyat uchun buvisi olish uchun har qanday e'tibor, lekin, albatta, uning butun shaxsga, lekin ta'zim qilmadi, keyin butunlay cheekily. Sonechka mening barcha diqqatlarimni ishg'ol qildi: men Volodya, Etien va men Sonechka ko'rinadigan joyda va u bizni ko'rishi va eshitishlari mumkin bo'lgan joyda zalda gaplashayotganimizda, men zavq bilan gaplashganimni eslayman; tasodifan, mening tushunchamga ko'ra, kulgili yoki jasur so'zni aytganimda, uni balandroq talaffuz qilib, yashash xonasi eshigiga qaradim; biz boshqa joyga ko'chib o'tganimizda, u yerdan bizni eshitish ham, eshitish ham ko'rinmas edi, men indamadim va suhbatdan boshqa zavq topmadim.

Mehmonxona va zal asta-sekin mehmonlar bilan to'ldirildi; ular orasida, har doimgidek bolalar bayramlarida bo'lgani kabi, bir necha katta bolalar ham bor edi, ular xuddi xonadon bekasini rozi qilish uchun o'yin-kulgi va raqsga tushish imkoniyatini boy berishni istamadilar.

Ivins kelganda, men Seryoja bilan uchrashganimda ko'rgan zavqim o'rniga, Sonechkani ko'rganim va unga o'zini ko'rsatganim uchun undan g'alati bezovtalikni his qildim.

XXI bob. MAZURKADAN oldin

- Eh! ha, shubhasiz, sizda raqslar bo'ladi, - dedi Seryoja mehmonlar zalidan chiqib, cho'ntagidan yangi bolalar qo'lqoplarini chiqarib, - qo'lqop kiyishingiz kerak.

"Qanday bo'lish kerak? Ammo bizda qo'lqop yo'q", deb o'yladim men, "tepaga chiqib qarashimiz kerak".

Ammo men barcha shkaflarni ko'zdan kechirgan bo'lsam ham, bittasida bittasini - bizning yashil sayohat qo'lqoplarimizni, ikkinchisida esa menga hech qanday tarzda mos kelmaydigan bitta bolaning qo'lqopini topdim: birinchidan, men juda keksa va iflos edim va ikkinchidan, bu men uchun juda katta bo'lganligi va eng muhimi, unga o'rta barmoq etishmasligi, ehtimol uni juda uzoq vaqt oldin Karl Ivanich qo'lini og'ritishi uchun kesib tashlagan bo'lishi kerak edi. Biroq, men qo'lqopimning bu qoldig'ini qo'limga qo'ydim va har doim siyoh bilan bo'yalgan o'rta barmoqning shu qismiga diqqat bilan qaradim.

- Endi, agar Natalya Savishna shu erda bo'lganida: ehtimol u qo'lqop topgan bo'lar edi. Siz bu kabi pastga tushishingiz mumkin emas, chunki ular mendan nega raqs tushmasligimni so'rashsa, nima deyishim kerak? va siz ham bu erda turolmaysiz, chunki ular albatta meni sog'inishadi. Nima qilay? - dedim qo'llarimni silkitib.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- Bu yerda nima qilyapsiz? - dedi ichkariga yugurgan Volodya, - borib xonimni jalb qiling ... endi boshlanadi.

- Volodya, - dedim men unga ikki barmog'im bilan iflos qo'lqopni bosib, umidsizlikka yaqin pozitsiyani ifoda etgan ovoz bilan, - Volodya, siz bu haqda hech o'ylamagansiz!

- Nima haqida? - dedi u sabrsizlanib. - VA! qo'lqoplar haqida, - u butunlay befarq qo'shib qo'ydi va mening qo'limni payqab, - va aniq emas; Men buvimdan so'rashim kerak ... u nima deydi? - va umuman o'ylamay, pastga tushdi.

U menga juda muhim bo'lib tuyulgan holat haqida gapirgan xotirjamlik meni tinchitdi va men chap qo'limdagi xunuk qo'lqopni butunlay unutib, mehmonxonaga shoshildim.

Buvingning stuliga ehtiyotkorlik bilan yaqinlashib, plashiga ozgina tegizib, unga pichirladim:

- Buvi! nima qilishimiz kerak? bizning qo'lqopimiz yo'q!

- Nima, do'stim?

"Bizda qo'lqop yo'q", - deb takrorladim va yaqinlashib, ikki qo'limni stulning qo'liga qo'ydim.

- Bu nima, - dedi u to'satdan chap qo'limni ushlab. - Voyez, ma chère * [Mana, azizim], - deya davom etdi u Madaxam Valaxinaga qarab, - voyez comme ce jeune homme s'est fait élégantant danser avec votre fille * [Qarang, bu yosh yigit sizning raqsingiz bilan qanday raqsga tushgan? qizi].

Buvi mening qo'limni mahkam ushladi va barcha mehmonlarning qiziqishi qoniqib, kulgisi odatiy holga kelguniga qadar jiddiy, ammo savol berib o'tirganlarga qarab qo'ydi.

Uyatdan uyalib ajin tushganimda, qo'limni tortib olishga behuda urinib ko'rganimda, Sereoja meni ko'rganida juda xafa bo'lar edim, lekin Sonechkaning oldida u shunchalik qattiq kulib yuborgan ediki, uning ko'zlarida yosh oqdi va uning atrofidagi barcha buklar paydo bo'ldi. qizarib ketgan yuz, men umuman uyalmadim. Men uning kulishi juda baland va tabiiy bo'lib, uni masxara qila olmasligini angladim; aksincha, birga kulishimiz va bir-birimizga qarab turishimiz, xuddi meni unga yaqinlashtirgandek. Qo'lqopli epizod, yomon tugashi mumkin bo'lsa-da, menga har doim eng dahshatli tuyuladigan davrada - mehmonlar zalida meni erkin oyoqqa qo'yganim foyda keltirdi; Men endi tomoshabinlarda zarracha uyatchanlikni sezmadim.

Uyatchan odamlarning azob-uqubatlari ular haqidagi fikrga nisbatan noaniqlikdan kelib chiqadi; bu fikr aniq ifoda etilishi bilan - nima bo'lishidan qat'iy nazar - azob to'xtaydi.

O'sha Sonechka Valaxina menga qarshi frantsuz kvadrat raqsini qo'pol yosh shahzoda bilan raqsga tushganda juda yoqimli edi! Xona menga qalam tutqazganda, u qanday shirin tabassum qildi! uning sochlari burishgan sochlar qanchalik yoqimli sakrab tushdi va jeté-assemble [Sheng, zhete-assemblée - raqsdagi figuralar] ni kichkina oyoqlari bilan naqadar sodda qildi! Beshinchi raqamda, mening xonim mendan narigi tomonga yugurganida va men urishni

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

kutib, yakkaxon ijro etishga tayyorgarlik ko'rayotganimda, Sonechka lablarini jiddiy katlamoqda va boshqa tomonga qarab tura boshladi. Ammo u men uchun bejiz qo'rqardi: men jasorat bilan *chassé en avant*, *chassé en arrière*, *glissade* [shase-en-avan, chasse-en-arrier, glisade - raqsdagi figuralar] va unga yaqinlashayotganimda, o'ynoqi harakat unga ikki barmog'i chiqadigan qo'lqopni ko'rsatdi. U dahshatli kulib yubordi va hatto undan ham shirinroq oyoqlarini parket tagida qoqib qo'ydi. Men ham aylana yasaganimizda va hamma qo'llarini birlashganda, u qanday qilib boshini egib, qo'lini qo'limdan olib tashlamay, qo'lqopimdagi burnini tirnaganini eslayman. Bularning barchasi mening ko'z oldimdagidek va men hali ham "Dunay Virjiniyasi" dan bularning barchasi sodir bo'lgan kvadrat raqsini eshitaman.

Sonechka bilan raqsga tushgan ikkinchi kvadrat raqsi keldi. Uning yoniga o'tirib, o'zimni juda noqulay his qildim va u bilan nima haqida gaplashishni bilmay qoldim. Mening jimligim juda cho'zilganda, u meni ahmoq deb xato qilmasligidan qo'rqa boshladim va har qanday narxda bo'lsam ham, men haqimdagi bu aldanishdan qutulishga qaror qildim. "Vous êtes une habitante de Moscou? * [Siz doimo Moskvada yashaysizmi?] - dedim men unga va ijobiy javobdan keyin davom etdim: - Et moi, je n'ai encore jamais fréquenté la capitale" * [Va men hech qachon poytaxtga tashrif buyurgan], - xususan, "fréquenter" * so'zining ta'sirini hisoblash [tashrif]. Biroq, bu boshlanish juda yorqin va frantsuz tilini yaxshi bilganimni to'liq isbotlagan bo'lsa-da, men bu ruhda suhbatni davom ettirishga qodir emasligimni his qildim. Tez orada bizning raqsga tushishimiz kerak edi, lekin sukut yana tiklandi: men unga qanday taassurot qoldirganimni bilishni istab va uning yordamidan umidvor bo'lib qarab qoldim. "Bunday quvnoq qo'lqopni qaerdan topdingiz?" u mendan to'satdan so'radi; va bu savol menga katta zavq va taskin berdi. Men qo'lqop Karl Ivanychga tegishli ekanligini tushuntirdim, men Karl Ivanychning o'zi haqida, qizil qalpog'ini echib olganida uning qanday kulgili ekanligi va bir paytlar qanday qilib yashil bekeshda otidan yiqilib tushgani haqida, hatto biroz kinoyali tarzda tarqatdim. - to'g'ri ko'lmakda va hokazo. Kvadrat raqsi beparvo o'tdi. Hammasi juda yaxshi edi; lekin nega men Karl Ivanichni masxara qilgan holda gapirdim? Agar men unga Sonechkani unga bo'lgan muhabbatim va ehtiromim bilan tavsiflasam, haqiqatan ham uning mehrlil fikrini yo'qotarmidim?

Kvadrat raqsi tugagach, Sonechka menga shunday maroqli ifoda bilan "merci" dedi, go'yo men uning minnatdorchiligiga loyiq edim. Men xursand bo'ldim, quvonch bilan o'zimni eslamadim va o'zimni taniy olmadim: jasoratim, ishonchim va hattoki beparvoligim qayerdan paydo bo'ldi? "Meni xijolat qiladigan narsa yo'q!" Men o'yladim zalda beparvo yurib: "Men hamma narsaga tayyorman!"

Seryozha meni o'zim bilan birga bo'lishga taklif qildi. "Yaxshi," dedim men, - xonim bo'lmasa-da, topaman. Belgilangan nigoh bilan xona atrofiga nazar tashlar ekanman, xonalarning eshigi oldida turgan bitta katta qizdan tashqari barcha xonimlarni olib ketishgan. Baland bo'yli bir yigit unga taklif qildi, degan xulosamga kelib, unga yaqinlashdi; u undan ikki qadam narida, men esa zalning narigi chetida edim. Ko'z ochib yumguncha, parket polida muloyimlik bilan sirpanib, men uni ajratib turadigan barcha makonni uchib chiqdim va

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

oyog'imni silkitib, qattiq ovoz bilan uni dala raqsiga taklif qildim. Katta qiz, homiylik bilan jilmayib, menga qo'lini berdi va yigit xonimsiz qoldi.

Men o'z kuchimdan shu qadar xabardor edimki, hatto yigitning bezovtalanishiga ham ahamiyat bermadim; ammo keyinroq bilsam, yigit uning yonidan yugurib o'tib, ayolni burnining oldiga olib kelgan tarqoq bola kimligini so'rgan.

XXII bob. MAZURKA

Men xonimni qaytarib olgan yigit birinchi juftlikda mazurkani raqsga tushirdi. U xonimning qo'lidan ushlab o'tirgan joyidan sapchib turdi va Mimi bizga o'rgatgan pas de basklarni [pas de basques - eski pa mazurkalarini] bajarish o'rniga u shunchaki oldinga yugurdi; burchakka etib borgach, u to'xtadi, oyoqlarini yoydi, tovonini urib, o'girildi va sakrab turib, yugurdi.

Menda mazurka uchun xonim bo'lmaganligi sababli, men buvimning baland stulida o'tirdim va tomosha qildim.

"U nima qilyapti?" - deb o'yladim men o'zimga. "Axir bu Mimi bizga o'rgatgan narsa emas: u hamma mazurkani oyoq uchlari bilan raqsga tushirishlarini, oyoqlarini dumaloq tarzda yoyishlarini talab qildi; ammo bu chiqdi Va ular Ivin, Etien va boshqalar ham raqsga tushishadi, lekin ular pas de Baskni qilmaydilar; va bizning Volodya yangi uslubni egalladi. Yomon emas! .. Va qanday sevikli Sonechka?! U u erga bordim ... "Men nihoyatda quvnoq edim.

Mazurka yaqinlashmoqda edi: bir necha kekxa erkak va ayollar buvisi bilan xayrlashish uchun kelib, ketishdi; piyodalar, raqqosalardan qochib, asboblarni ehtiyotkorlik bilan orqa xonalarga olib borishdi; buvi sezilarli darajada charchagan edi, u istamay va juda tortingandek gapirdi, musiqachilar o'ttizinchi marotaba xuddi shu ohangni dangasa boshlashdi. Men bilan raqsga tushgan, figurani yasagan katta qiz meni payqadi va xiyonatkor tabassum bilan - ehtimol buvimning ko'nglini olishni xohlardi - Sonechka va behisob malikalardan birini menga olib keldi. "Rose ou hortie?" * [Gul yoki qichitqi?] - dedi u menga.

- Oh, siz shu erdasiz! - dedi stulga o'girilib, buvi, - bor, do'stim, bor.

Garchi o'sha paytda men bu tufayli ketishdan ko'ra boshim bilan buvimning stulining ostiga yashirishni xohlagan bo'lsam ham, qanday qilib rad etishim mumkin edi? - O'rnimdan turdim, "gul" dedim va uyalmay Sonechkaga qaradim. Men sog'ayib ketishga ulgurmasdan oq qo'lqopdagi qo'l mening ichimda topildi va malika eng yoqimli tabassum bilan oldinga intildi, men oyoqlarim bilan nima qilishni bilmasligimdan shubhalanmadim.

Pas de Basklar noo'rin, odobsiz va hatto meni butunlay sharmanda qilishi mumkinligini bilardim; ammo mazurkaning tanish tovushlari qulog'imga ta'sir qilib, ma'lum bir yo'nalishni akustik nervlarga etkazdi, bu esa o'z navbatida bu harakatni oyoqlarga uzatdi; Va bular,

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

umuman beixtiyor va barcha tomoshabinlarni ajablantiradigan tarzda, oyoq uchida o'lik va silliq qadamlarni tashlashga kirishdilar. To'g'ri yurganimizda, ishlar baribir qandaydir tarzda davom etaverdi, ammo o'z navbatida men choralar ko'rmasam, albatta oldinga borishini payqadim. Bunday bezovtalikka yo'l qo'ymaslik uchun yigit birinchi juftlikda juda chiroyli qilgan tizzasini bajarish niyatida to'xtab qoldim. Ammo men oyoqlarimni yoyib, sakramoqchi bo'lganimda, malika, shoshilib atrofimga yugurdi, zerikarli qiziqish va ajablanib, oyoqlaringa qaradi. Ushbu ko'rinish meni o'ldirdi. Men shu qadar hayratlandimki, raqsga tushish o'rniga, oyoqlarimni g'alati tarzda, hech qanday xushmuomalalik bilan yoki biron-bir narsaga zid holda bosdim va nihoyat butunlay to'xtadim. Hamma menga qaradi: kimdir hayrat bilan, kimdir qiziqish bilan, kimdir masxara bilan, kimdir rahm-shafqat bilan; bitta buvi umuman befarq ko'rinardi.

- Il ne fallait pas danser, si vous ne savez pas! * [Qanday qilib bilmasangiz raqsga tushmasligingiz kerak!] - dedi g'azablangan ovozli dad qulog'imdan yuqoriga ko'tarilib va meni salgina itarib yuborib, xonimning qo'lidan ushladi. , u bilan eski uslubda, tomoshabinlarning baland ovoz bilan ma'qullashi bilan birga bordi va uni o'z joyiga olib keldi. Mazurka birdaniga tugadi.

"Rabbim! Nega meni qattiq jazolayapsan!"

Hamma meni xo'rlaydi va har doim xor qiladi ... hamma narsa uchun yo'l menga yopiq: do'stlik, sevgi, sharafiga ... hamma narsa o'tib ketdi !! Nega Volodya menga hamma ko'rgan va menga yordam bera olmaydigan belgilar berdi? Nega bu jirkanch malika mening oyoqlaringa shunday qaradi? nega Sonechka ... u azizim; lekin nega u bu paytda jilmayib turardi? nega dadam qizarib, qo'limni ushlab oldi? U hatto mendan uyaldimi? Oh, bu dahshatli! Agar onam shu erda bo'lganida, u o'zining Nikolenkasi uchun qizarib ketmasdi ... Va mening hayolim bu yoqimli tasvirning orqasida uzoqqa uchib ketdi. Uyning oldidagi o'tloqni, bog'ning baland jo'ka daraxtlarini, qaldirg'ochlar suzib yuradigan musaffo suv havzasini, oppoq shaffof bulutlar to'xtagan ko'k osmonni, yangi pichanlarning xushbo'y uyumlarini va boshqa ko'p narsalarni esladim. kamalak xotiralari xafa bo'lgan xayolimda suzib yurardi.

XXIII bob. MAZURKADAN KEYIN

Kechki ovqat paytida birinchi juftlikda raqsga tushgan yigit bizning bolalarimiz dasturxoniga o'tirdi va menga alohida e'tibor qaratdi, bu mening boshimga tushgan baxtsizlikdan keyin biron bir narsani his qilsam, bu mening beparvoligimga katta xushomad qiladi. Ammo yigit, har qanday holatda ham meni qiziqtirmoqchi edi: u menga nozlanib, yaxshi do'stim deb chaqirdi va kattalarning hech biri bizga qaramasligi bilan stakanimga har xil butilkalardan sharob quyib tayyorladi men ichaman. Kechki ovqatning oxiriga kelib, butler menga salftkaga o'ralgan shishadan faqat to'rtidan bir stakan shampanni to'kib tashlaganida va yigit menga to'la-to'kisini to'kib tashlab, meni bir nafasda ichishga majbur qilganida, men

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

o'zimni his qildim. butun vujudimga yoqimli iliqlik, mening xushchaqchaq homiyimga va juda kulgan narsamga bo'lgan alohida mehrim.

To'satdan zaldan bironing ovozi eshitildi va ular stoldan ko'tarila boshladilar. Yigit bilan do'stligimiz darhol tugadi: u kattalarning oldiga bordi va men uning orqasidan borishga jur'at etmay, qiziqish bilan Valaxina va qizimning gaplarini tinglash uchun yaqinlashdim.

- Yana yarim soat, - dedi Sonechka ishonchli tarzda.

- Haqiqatan ham, sen qila olmaysan, farishtam.

- Mayli, iltimos, - dedi u erkalab.

"Xo'sh, agar men ertaga kasal bo'lib qolsam, sizga qiziq bo'ladimi?" - dedi Valaxina xonim va jilmayishga beparvolik qildi.

- Oh, qildim! biz qolamizmi? - dedi Sonechka quvonchdan sakrab.

- Siz bilan nima qilish kerak? Bor, raqsga tush ... mana yigiting, - dedi u menga ishora qilib.

Sonechka menga qo'lini berdi va biz zalga yugurdik. Men ichgan sharob, Sonechkaning borligi va xushchaqchaqligi mazurkaning baxtsiz sarguzashtini butunlay unutishga majbur qildi. Men oyoqlarim bilan eng kulgili ishlarni qildim: keyin otga taqlid qilib, kichkina trotka yugurdim, mag'rurlik bilan oyoqlarimni ko'tarib, keyin ularni joyiga muhrladim, xuddi itga g'azablangan qo'chqor kabi tomoshabinlarda paydo bo'lgan taassurot haqida umuman qayg'uraman. Sonechka ham kulib qo'yishni to'xtatmadi: u bizni aylanib yurganimizdan, qo'l ushlagan holda, kulganicha, qandaydir kekxa jentlmenga qarab kulib qo'ydi, u oyoqlarini asta ko'tarib, ro'molcha ustiga o'girilib, o'zini juda qiyin deb ko'rsatdi u buni amalga oshirishi uchun va epchilligimni ko'rsatish uchun deyarli shiftga sakrab tushganimda kulib o'ldi.

Buvinning ish kabinetidan o'tib, o'zimni oynaga qaradim: yuzim terga botgan, sochlarim taralgan, bo'ronlar har qachongidan ham ko'proq tashqariga chiqib ketgan; lekin uning yuzidagi umumiy ifoda shu qadar quvnoq, mehribon va sog'lom ediki, men o'zimni yoqtirardim.

"Agar men har doimgiday bir xil bo'lganimda, - o'yladim men, - baribir menga yoqishi mumkin edi."

Ammo men yana xonimning chiroyli yuziga qaraganimda, bu menga yoqadigan xushchaqchaqlik, sog'liq va beparvolikning ifodasi edi, shu qadar nafis va nozik go'zallik, men o'zimdan bezovtalangandek his qildim: men qanday qilib angladim ahmoq *Men* bunday ajoyib mavjudotning e'tiborini tortaman *deb* umid qilgandim.

Men o'zaro munosabatlarga umid qilolmasdim va hatto bu haqda o'ylamagan edim ham: jonim allaqachon baxtga to'lgan edi. Mening qalbimni quvonchga to'ldirgan sevgi tuyg'usi uchun bundan ham katta baxtni talab qilish va biron bir narsani istash mumkinligini tushunmadim, faqat bu tuyg'u hech qachon to'xtamaydi. Men baribir o'zimni yaxshi his qildim. Yuragi kaptar singari urilardi, qon tinimsiz unga yugurdi va u yig'lagisi keldi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Yo'lak bo'ylab yurib, zinapoya ostidagi qorong'u shkafdan o'tayotib, men unga qarab o'yladim:

"Agar siz u bilan butun asr davomida bu qorong'i shkafda yashasangiz, qanday baxt bo'lar edi! Va biz u erda yashayotganimizni hech kim bilmasligi uchun."

"Bugungi kunlarda haqiqatan ham qiziqarli emasmi? - dedim men pastroq, titroq ovozda va tezligimni tezlashtirdim, aytganimdan emas, aytmoqchi bo'lganimdan qo'rqib ketdim.

- Ha juda! - dedi u boshini menga qaratib, shunchalik samimiy ifoda bilan, men qo'rqishdan to'xtadim.

- Ayniqsa, kechki ovqatdan keyin ... Ammo mening afsuslanishimni bilsangiz edi (men afsus bilan aytmoqchi edim, lekin jur'at etolmadim) yaqinda siz ketishingizni va bundan keyin hech qachon bir-birimizni ko'rmasligimizni.

- Nega biz sizni ko'rmayapmiz? - dedi u oyoq kiyimining uchlariga sinchkovlik bilan qarab va biz o'tib o'tgan panjara ekranlari bo'ylab barmog'ini yurgizib, - har seshanba va juma kunlari onam bilan Tverskayaga boramiz. Siz sayrga chiqmaysizmi?

- Biz, albatta, seshanba kuni so'raymiz, agar ular meni kiritishmasa, men yolg'iz qochaman - shlyapasiz. Men yo'lni bilaman.

- Bilasizmi nima? - dedi Soniya to'satdan, - men biznikiga boradigan bolalar qatoridaman, doim sizga *aytaman* ; *siz bilan* ham gaplashamiz . Xohlaysizmi - deya qo'shimcha qildi u boshini chayqab va mening ko'zlarimga tik qarab.

Bu vaqtda biz zalga kirdik va grossvaterning yana bir jonli qismi boshlandi.

"Yuringlar ...", dedim musiqa va shovqin so'zlarimni susaytirishi mumkin bo'lgan paytda.

- Kel , *siz* va qizlar qilmasin - Sonia tuzatilgan va kulib yubordi.

Grossvater tugadi va men *siz* bilan bitta iborani aytishga ulgurmadim , garchi bu olmosh bir necha bor takrorlanadigan narsalar bilan kelishishni to'xtatmagan bo'lsam ham. Buni qilishga jur'atim yetmadi. "Siz xohlaysizmi?", "Yuring" degan quloqlarim yangradi va qandaydir mastlikni keltirib chiqardi: men Soniyadan boshqa hech kimni va hech kimni ko'rmadim. Qanday qilib ular uning jingalaklarini ko'tarib, quloqlari orqasiga tiqishganini va men hali ko'rmagan peshonasi va ibodatxonalarini ochib berishganini ko'rdim; Men uni qanday qilib yashil ro'molga o'rashganini ko'rdim, shunchaki mahkam burunning uchi ko'rinib turardi; agar u qizg'ish barmoqlari bilan og'ziga yaqin joyda kichik bir teshik ochmaganida edi, u albatta bo'g'ilib, qanday qilib zinapoyadan onasiga ergashish uchun pastga tushganini ko'rdi va tezda biz tomon burilib, boshini silkitib, eshikdan g'oyib bo'ldi .

Volodya, Ivin, yosh knyaz, men, biz hammamiz Sonechkaga oshiq edik va zinapoyada turib, uni ko'zimiz bilan yoyib yubordik. Ayniqsa kimga bosh irg'aganini bilmayman; ammo o'sha paytda bu men uchun qilinganiga qat'iy ishonch hosil qildim.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Ivins bilan xayrlashib, men juda erkin, hatto bir oz sovuqqonlik bilan Seryoja bilan suhbatlashdim va uning qo'lini siqdim. Agar u bundan buyon u mening muhabbatimni va menga bo'lgan kuchimni yo'qotganligini tushungan bo'lsa, u pushaymon bo'lsa kerak, garchi u butunlay befarq ko'rinishga harakat qilsa ham.

Hayotimda birinchi marta sevgida aldadim va birinchi marta bu tuyg'u shirinligini boshdan kechirdim. Men eskirgan odatiy sadoqat tuyg'usini sir va noaniqlikka to'la yangi muhabbat tuyg'usi uchun o'zgartirganimdan xursand bo'ldim. Bundan tashqari, sevgidan mahrum bo'lish va bir vaqtning o'zida sevish avvalgidan ikki baravar ko'proq sevishni anglatadi.

XXIV bob. YOTOQDA

"Qanday qilib men Seryojani shu qadar ehtirosli va uzoq vaqt sevishim mumkin edi? - men yotoqda yotganimni mulohaza qildim. - Yo'q! U hech qachon tushunmagan, qadrlashni bilmagan va mening sevgimga arzimagan ... va Sonechkami? Bu qanday joziba? bu! ", " siz boshlashingiz kerak ".

Men uning yuzini jonli ravishda tasavvur qilib, to'rt oyoqqa sakrab tushdim, boshimni adyol bilan yopdim, har tomondan ostimga tiqdim va hech qanday teshik qolmaganida yotdim va yoqimli iliqlikni his qilib, shirin orzular va xotiralarga sho'ng'ib ketdim. . Yoritgich qoplamasiga tikilib qarab, men buni bir soat avvalgidek aniq ko'rdim; Men u bilan ruhan gaplashar edim va bu suhbat, garchi bu mutlaqo ma'nosiz bo'lsa-da, menga ta'riflab bo'lmaydigan zavq bag'ishladi, chunki *siz, siz, siz bilan, sizniki* u bilan tinimsiz uchrashgan.

Bu orzularim shunchalik ravshan ediki, men shirin hayajondan uxlay olmadim va o'zimning baxtimdan ortiq narsani kimgadir baham ko'rishni xohladim.

- Azizim! - dedim deyarli baland ovozda, boshqa tomonga keskin burilib. - Volodya! Uxlayapsanmi?

- Yo'q, - u menga uyqusiragan ovoz bilan javob berdi, - lekin nima?

- Men oshiqman, Volodya! Sonechkaga qat'iyan oshiq.

- Xo'sh, unda nima bo'ladi? - u menga cho'zilib javob berdi.

- Oh, Volodya! men bilan nima yuz berayotganini tasavvur qila olmaysiz ... mana men yotganman, choyshab ostiga o'ralgan edim va shu qadar aniq, uni aniq ko'rdim, u bilan suhbatlashdim, bu shunchaki ajoyib. Va yana nimani bilasizmi? yolg'on gapirganimda va u haqida o'ylaganimda, Xudo nima uchun bu qayg'uli bo'lishini biladi va men juda qattiq yig'lamoqchiman. Volodya aralashdi.

"Men istagan yagona narsa, - deb davom ettirdim men, - har doim u bilan birga bo'lishni, har doim uni ko'rishni va boshqa hech narsani xohlamayman. Siz oshiqmisiz? haqiqatni tan, Volodya.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Men hamma Sonechkaga oshiq bo'lishini va hamma buni aytib berishini istaganim g'alati edi.

- Sizga baribirmi? - dedi Volodya menga yuzlanib, - ehtimol.

- Siz uxlashni xohlamaysiz, siz o'zingizni ko'rsatdingiz! - deb baqirdim uning porlab turgan ko'zlarida uxlash haqida umuman o'ylamaganini payqab, yopinchiqlarni orqaga tashladim. - Keling, u haqda gaplashsak yaxshi bo'ladi. Bu shunchalik yoqimli emasmi? .. shunchalik yoqimli, menga ayting: "Nikolasha! Derazadan sakrab tush yoki o'zingizni olovga tashlang", yaxshi, qasam ichaman! - dedim men, - endi sakrayman va quvonch bilan. Oh, qanday yoqimli! Men uni ko'z oldimda jonli tasavvur qilib qo'shdim va bu tasvirdan to'liq zavq olish uchun to'satdan boshqa tomonga o'girilib boshimni yostiqlar ostiga tiqdim. - Yig'lamoqchiman, Volodya.

- Qanday ahmoq! - dedi u jilmayib, keyin bir oz sukutdan so'ng: - Men sizga umuman o'xshamayman: agar iloji bo'lsa, avval uning yoniga o'tirib, suhbatlashishni istardim ...

- VA! siz ham sevib qoldingizmi? Men uning gapini to'xtatdim.

- Keyin, - muloyim jilmayib davom etdi Volodya, - keyin u barmoqlarini, ko'zlarini, lablarini, burunlarini, oyoqlarini o'padi - hamma narsani o'padi ...

- bema'nilik! Yostiqlar ostidan baqirib yubordim.

- Siz hech narsani tushunmaysiz, - dedi Volodya nafrat bilan.

"Yo'q, men tushunaman, lekin siz tushunmaysiz va siz bema'ni gaplarni gapirayapsiz", dedim ko'z yoshlarim bilan.

- Faqat yig'lashga hojat yo'q. Haqiqiy qiz!

XXV bob. XAT

16 aprel kuni, men ta'riflagan kundan deyarli olti oy o'tgach, otam darslar paytida bizning tepamizga keldi va shu kecha u bilan qishloqqa boramiz, deb e'lon qildi. Ushbu yangilikdan yuragimda nimadir cho'kdi va mening fikrim darhol onamga o'girildi.

Ushbu kutilmagan ketishga quyidagi xat sabab bo'ldi:

Petrovskoe. 12-aprel.

"Endi faqat, kechqurun soat o'nlarda, men sizning 3-apreldagi iltifotli xatingizni oldim va odatdagi odatim bo'yicha darhol javob beraman. Fyodor uni kecha shahardan olib keldi, ammo kech bo'lganligi sababli u Bugun ertalab Mimiga mening sog'lig'im yomonligi va xafa bo'lganligimni bahona qilib, Mimi berdi, kun bo'yi menga bermadi, men, albatta, ozgina isitmalagan edim, rostini aytganda, men to'rtinchi kunni oldim " m unchalik sog'lom emas va yotoqdan turmang.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Il'timos, xavotirlanmang, aziz do'stim: Men o'zimni juda yaxshi his qilyapman va agar Ivan Vasilich ruxsat bersa, ertaga turishni o'layman.

O'tgan juma kuni bolalar bilan sayr qilish uchun bordim; lekin katta yo'lga chiqish yaqinida, meni doim qo'rqitadigan o'sha ko'prik yonida otlar loyga tiqilib qoldi. Bu kun juda chiroyli edi va men vagonni tortib olayotganda katta yo'lga yurish uchun uni boshimga oldim. Kepelga etib borganimda, men juda charchadim va dam olishga o'tirdim va odamlar aravani olib chiqish uchun yig'ilayotganda taxminan yarim soat vaqt ketganligi sababli, men sovuqni his qildim, ayniqsa oyoqlarim, chunki yupqa taglikdagi poyabzal kiygan edim va men ularni ho'l qildim. Tushlikdan keyin menda sovuqlik va isitma paydo bo'ldi, lekin odatdagidek yurishni davom ettirdim va choydan keyin Lyubochka bilan to'rtta qo'limda o'ynashga o'tirdim. (Siz uni tanimaysiz: u shunday yutuqlarga erishgan!) Ammo mag'lubiyatni sanay olmasligimni payqaganimda hayron bo'lganimni tasavvur qiling. Bir necha marta men hisoblashni boshladim, lekin boshimdagi hamma narsa shubhasiz edi va men quloqlarimda g'alati shovqinni his qildim. Men sanadim: bir, ikki, uch, keyin to'satdan: sakkiz, o'n besh va eng muhimi - men yolg'on gapirayotganimni ko'rdim va tuzalolmadim. Nihoyat Mimi menga yordamga keldi va meni deyarli kuch bilan yotqizdi. Mana sizga, do'stim, qanday qilib kasal bo'lib qolganim va bu mening aybim qanday bo'lganligi haqida batafsil ma'lumot. Ertasi kuni menda juda kuchli isitma bor edi va bizning yaxshi keksa Ivan Vasilevich keldi, u hali ham biz bilan yashaydi va meni Xudoning nuriga tez orada ozod qilishga va'da beradi. O'sha ajoyib chol, Ivan Vasilevich! Menda isitma va deliryum bo'lganida, u butun tunni ko'zlarini yummasdan yotgan joyim yonida o'tirar edi, lekin endi nima yozayotganimni bilgani uchun divanda qizlar bilan o'tirdi va men eshitishim mumkin qanday qilib u ularga nemis ertaklarini aytib berishini va ular uni tinglab, kulishdan o'lishini.

Siz qo'ng'iroq qilganingizdek La belle Flamande * [Flemish go'zalligi] men bilan ikkinchi haftada yashamoqda, chunki onasi biron bir joyga tashrif buyurgani ketgan va o'z g'amxo'rliklari bilan u eng samimiy mehrini isbotlagan. U menga butun qalbidagi sirlarini aytadi. Chiroyli chehrasi, mehribon yuragi va yoshligi bilan, agar u qo'lida bo'lsa, har tomondan chiroyli qiz chiqishi mumkin edi; lekin u yashaydigan jamiyatda, uning hikoyalariga ko'ra, u butunlay yo'q bo'lib ketadi. Agar shuncha farzandim bo'lmasa, uni olib yaxshi ish qilgan bo'lardim degan xayolga keldim.

Lyubochkaning o'zi sizga yozmoqchi edi, lekin u uchinchi varaqni yirtib tashladi va shunday dedi: "Men bema'ni ota nima ekanligini bilaman: agar siz kamida bitta xatoga yo'l qo'ysangiz, u hammaga ko'rsatib beradi". Katya hali ham shirin. Mimi ham mehribon va zerikarli.

Endi jiddiy bir narsa to'g'risida gaplashaylik: menga yozda yozasiz, bu qish sizning ishingiz yurishmayapti va Xabarovskdan pul olishingiz kerak bo'ladi. Bunga mening roziligimni so'rashingiz menga g'alati. Menga tegishli bo'lgan narsa sizga tegishli emasmi?

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

Siz shunchalik mehribonsiz, aziz do'stim, meni xafa qilishdan qo'rqib, ishlaringizning haqiqiy holatini yashirasiz; lekin men taxmin qilaman: bu haqiqat, siz ko'p narsani yo'qotdingiz va sizga qasam ichaman, bundan xafa emasman; shuning uchun, agar bu masalani hal qilish mumkin bo'lsa, iltimos, bu haqda ko'p o'ylamang va o'zingizni behuda qiynamang. Men sizning bolalaringiz uchun yutuqlaringizga umid bog'labgina qolmay, balki meni, hatto sizning barcha boyliklaringiz uchun ham kechiring. Men sizning yutug'ingizdan mag'lub bo'lganim kabi juda xursandman; Sizning mehr-muhabbatigizning bir qismini mendan olib qo'yadigan va sizni hozirgi kabi achchiq haqiqatlarni aytib berishga majbur qiladigan o'yinga bo'lgan baxtsiz ehtirosingiz meni xafa qiladi va bu qanchalik azob chekishini Xudo biladi! U bizni qashshoqlikdan emas (qashshoqlik nima?) Qutqarishi uchun men unga bitta narsa haqida ibodat qilishni to'xtamayman, lekin men himoya qilishim kerak bo'lgan bolalar manfaatlari himoya qiladigan o'sha dahshatli vaziyatdan biznikiga zid keladi. Shu paytgacha Rabbiy mening ibodatimni bajo keltirdi: siz bir qatorni ham kesib o'tganingiz yo'q, shundan keyin biz endi o'zimizga emas, balki bolalarimizga tegishli boylikni qurbon qilishimiz kerak, yoki ... va o'ylash qo'rqinchli, ammo bu dahshatli baxtsizlik bizni har doim tahdid qilmoqda. Ha, bu Xudo ikkalamizga yuborgan og'ir xoch!

Siz menga bolalar haqida ko'proq yozasiz va bizning uzoq yillik kelishmovchiligimizga qaytasiz: siz ularni ta'lim muassasasiga yuborishga rozilik bildirishingizni so'raysiz. Mening bunday ta'limga nisbatan xurofotimni bilasiz ...

Bilmayman, aziz do'stim, men bilan rozi bo'lasizmi; ammo har qanday holatda ham, menga bo'lgan muhabbatim tufayli, menga va'da berishingizni iltimos qilaman, agar men yashasam va o'lganimdan keyin, agar Xudo bizni ajratishni xohlasa, bu hech qachon bo'lmaydi.

Siz menga Peterburgga bizning ishimiz bilan borishingiz kerakligini yozasiz. Masih siz bilan, do'stim, boring va tez orada qaytib keling. Hammamiz sensiz juda zerikdik! Bahor bu mo'jiza, chunki u yaxshi edi: balkon eshigi allaqachon ochiq edi, to'rt kun oldin issiqxonaga olib boradigan yo'l butunlay quruq edi, shaftoli ranglarini ba'zi joylarda qor bilan qoplagan, qaldirg'ochlar kelgan va bugun Lyubochka menga birinchi bahor gullarini olib keldi. Shifokorning aytishicha, uch kun ichida men butunlay sog'lom bo'lib, toza havo olib, aprel oyi quyoshida cho'milishim mumkin. Xayr, aziz do'stim, iltimos, mening kasalligim yoki yo'qotishingiz haqida qayg'urmang; biznesingizni iloji boricha tezroq tugating va butun yoz davomida farzandlaringiz bilan biznikiga keling. Men buni qanday amalga oshirishimiz haqida ajoyib rejalar tuzaman va ularni amalga oshirish uchun faqat siz etishmayapsiz. "

Xatning keyingi qismi boshqa qog'ozga frantsuz tilida, izchil va notekis qo'l yozuvi bilan yozilgan. Men uni so'zma-so'z tarjima qilaman:

"Kasalligim haqida sizga yozganlarimga ishonmang, hech kim uning qay darajada jiddiy ekanligidan shubha qilmaydi. Men yolg'iz o'zim bilaman, bundan keyin hech qachon yotoqdan turolmayman. Bir daqiqani boy bermang, hozir keling va bolalarni olib keling. Ehtimol, men sizni yana quchoqlab, ularni duo qilishga vaqtim bor: bu mening so'nggi tilagim, men sizga

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

qanday dahshatli zarba berayotganimni bilaman; ammo baribir baribir ertami-kechmi mendan yoki boshqalardan olasiz Biz bu baxtsizlikka dosh berish uchun qat'iyat bilan va Xudoning marhamatiga umid qilamiz. Uning irodasiga bo'ysunaylik.

Men yozayotgan narsa kasal xayolning deliryumi deb o'ylamang; aksincha, hozirgi paytda mening fikrlarim nihoyatda aniq va men butunlay xotirjamman. Bu qo'rqinchli qalbning yolg'on, noaniq tasavvurlari, deb umid qilib o'zingizni behuda taskin qilmang. Yo'q, his qilaman, bilaman - va bilaman, chunki Xudo menga buni ochib berishdan mamnun edi - yashashga juda oz vaqtim qoldi.

Sizga va farzandlarimga bo'lgan muhabbatim hayot bilan tugaydimi? Buning iloji yo'qligini tushunib etdim. Men shu payt o'zimni juda qattiq his qilyapmanki, u holda mavjudlikni anglay olmaydigan tuyg'u bir kun kelib yo'q bo'lib ketishi mumkin. Mening qalbm senga bo'lgan muhabbatsiz mavjud bo'lolmaydi: va men bilamanki, u abadiy mavjud bo'ladi, faqat mening muhabbatim kabi tuyg'u, agar u abadiy tugashi mumkin bo'lsa paydo bo'lishi mumkin emas edi.

Men siz bilan bo'lmayman; ammo mening sevgim sizni hech qachon tark etmasligiga qat'iy ishonaman va bu fikr yuragimni shu qadar quvontiradiki, men xotirjamlik bilan va qo'rqmasdan yaqinlashib kelayotgan o'limni kutmoqdaman.

Men xotirjamman va Xudo biladiki, men har doim o'limni yaxshi hayotga o'tish deb qaraganman va ko'rib turibman; lekin nega ko'z yoshlar meni ezib tashlaydi? .. Nega bolalarni sevimli onasidan mahrum qilish kerak? Nima uchun sizni bunday og'ir, kutilmagan zarba bilan urish kerak? Sizning sevgingiz hayotimni cheksiz baxtli qilganida, nega men o'lishim kerak?

Uning muqaddas irodasi amalga oshdi.

Ko'z yoshlarim tufayli ko'proq yozolmayman. Balki seni ko'rmasam kerak. Rahmat, mening bebaho do'stim, bu hayotda meni o'rab olgan barcha baxtlaring uchun; U erda Xudodan sizni mukofotlashini so'rayman. Alvado aziz do'stim; men bo'lmasligimni unutmang, lekin mening sevgim sizni hech qachon tark etmaydi. Xayr, Volodya, xayr, mening farishtam, xayr, mening Benjaminim - Nikolenka.

Ular meni hech qachon unutishadimi?! "

Ushbu maktubda Mimining frantsuzcha eslatmasi bor edi, unda quyidagicha yozilgan edi:

"U sizga aytayotgan g'amgin bashoratlarni shifokorning so'zlari ham tasdiqladi. Kecha u bu maktubni zudlik bilan pochta bo'limiga yuborishni buyurdi. U buni deliryum bilan aytgan deb o'ylab, men bugun ertalabgacha kutib turdim va chop etishga qaror qildim Natalya Nikolaevna mendan xatni nima qilganingni so'radi va agar u jo'natilmasa, uni yoqib yuborishni buyurdi, chunki u bu haqda gapirib, seni o'ldirishi kerakligini ta'kidladi. u hali bizni tashlab ketmaguncha, bu farishtani ko'rishni xohlaysan. Bu maraneni kechir. Men uch kecha uxlamadim. Bilasanmi, men uni qanday sevaman! "

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

11 aprel tunini onasining yotoqxonasida o'tkazgan Natalya Savishna menga maktubning birinchi qismini yozib, uni stol yoniga qo'yib, ko'mib qo'yganini aytdi.

- Men o'zim, - dedi Natalya Savishna, - tan olaman, kresloga o'tirdim va paypoq qo'limdan tushib ketdi. Faqat tushimda eshitaman - taxminan bir soat shu tarzda - u gapirayotganga o'xshaydi; Men ko'zlarimni ochdim, qaradim: u, azizim, karavotda o'tirar, qo'llarini shunday katlagan va ko'z yoshlari uch oqimda oqardi. "Xo'sh, ish tugadimi?" - faqat u dedi va qo'llarini yuzini yopdi. Men sakrab turdim, so'ray boshladim: "Sizga nima bo'ldi?"

- Oh, Natalya Savishna, agar men hozirgina kimni ko'rganimni bilsangiz edi.

Qanchalik so'rasam ham, u menga boshqa hech narsa aytmadi, u menga faqat stol olib kelishni buyurdi, boshqa bir narsa yozdi, xatni o'zi bilan muhrlab, darhol jo'natishni buyurdi. Shundan keyin hamma narsa yomonlashdi.

XXVI bob. Qishloqda bizni nimadan kutish kerak

O'n sakkizinchi aprelda biz Petrning uyining ayvonida, vagondan tushdik. Moskvani tark etib, dadam mulohazakor edi va Volodya undan: maman kasalmi? - u unga afsus bilan qaradi va indamay boshini chayqadi. Safar davomida u sezilarli darajada tinchlandi; Ammo u uyga yaqinlashganda, uning yuzi tobora achinarli ko'rinishga ega bo'lib, aravadan tushganida, nafasi tugab qolgan Fokidan: "Natalya Nikolaevna qayerda?" deb so'radi, uning ovozi beqaror va u erda uning ko'zlarida yosh edi. Yaxshi oqsoqol Fok biz tomonga qarab, ko'zlarini pastga tushirdi va zalning eshigini ochib, orqasiga o'girilib javob berdi:

- Oltinchi kuni ular yotoqxonadan chiqishga qiynalmaydilar. Milka, men keyinchalik bilganimdek, mamani kasal bo'lgan kundan boshlab, achinish bilan uvillashni to'xtamadi, quvonch bilan otasiga yugurdi - uning ustiga sakrab tushdi, qichqirdi, qo'llarini yalab tashladi; lekin u uni itarib yubordi va yashash xonasiga, u erdan divanga kirdi, u eshik to'g'ridan-to'g'ri yotoqxonaga olib kirdi. U bu xonaga qanchalik yaqin kelsa, shuncha ko'p harakatida, uning xavotiri sezilib turardi: divanga kirib, oyoq uchida yurib, zo'rg'a nafas oldi va yopiq eshikning qulfini olishga qaror qilishdan oldin o'zini kesib o'tdi. O'sha paytda Mimi beparvo, ko'zlari yoshga to'lib, yo'lakdan yugurib chiqib ketdi. "Oh! Pyotr Aleksandritch!" Dedi u shivirlab, chinakam umidsizlikni ifodalagan holda, keyin papa qulfning dastasini burayotganini payqab, zo'rg'a eshilib qo'shildi: "Siz bu erdan o'tolmaysiz - bu gap qizning harakati ».

Oh, bularning barchasi dahshatli oldindan o'ylab, qayg'uga cho'mgan holda, mening bolalar tasavvurimga qanday ta'sir qildi!

Biz qiznikiga bordik; yo'lakda biz har doim o'z jilmayishlari bilan bizni xursand qiladigan ahmoq Akimni yo'lda uchratdik; ammo o'sha paytda u menga nafaqat kulgili tuyuldi, balki hech narsa uning befarq befarq yuzini ko'rgandek og'riqli darajada ta'sir qilmadi. Kiz xonasida qandaydir ishda o'tirgan ikki qiz shunday achinarli ifoda bilan bizlarga ta'zim qilish

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

uchun o'rnidan turdilar, men qo'rqdim. Boshqa Mimi xonasidan o'tib, ota yotoqxonaning eshigini ochdi va biz kirdik. Eshikning o'ng tomonida ro'mol bilan qoplangan ikkita deraza bor edi; ulardan biri Natalya Savishna, burniga ko'zoynak taqib, paypoq to'qib o'tirardi. U odatdagidek bizni o'pmadi, lekin o'rnidan turdi, ko'zoynagi orqali bizga qaradi, ko'z yoshlari do'ldek oqdi. Haqiqatan ham menga bir qarashda hamma yig'lay boshlashini yoqtirmadim, bundan oldin ular butunlay xotirjam edilar.

Eshikning chap tomonida ekranlar, ekranlar ortida karavot, stol, dori-darmon bilan to'ldirilgan shkaf va shifokor mudrab yotgan katta kreslo bor edi; karavot yonida oppoq ertalabki kaput kiygan, juda chiroyli, juda sarg'ish bir qiz turar edi va yenglarini ozgina ag'darib, mamanning boshiga o'sha paytda men ko'rmagan muzni surib qo'ydi. Bu qiz maman yozgan va keyinchalik butun oilamiz hayotida juda muhim rol o'ynagan La belle Flamande [go'zal Flamand] edi. Biz kirganimiz zahoti u mamanning boshidan bir qo'lini oldi va kapotining burmalarini ko'kragiga to'g'rilab oldi, keyin u pichirladi: - unutish bilan.

Men o'sha paytda qattiq qayg'u chekdim, lekin beixtiyor hamma mayda-chuyda narsalarga e'tibor berdim. Xona deyarli qorong'i, issiq edi va yalpiz, odekolon, romashka va Hoffmann tomchilari bilan birga hidlanib turardi. Bu hid meni shunchalik hayratda qoldirdiki, nafaqat uni eshitganimda, balki faqat uni eslaganimda, xayolim shu zahoti meni g'amgin va tiqilinch xonaga olib boradi va dahshatli onning eng kichik tafsilotlarini takrorlaydi.

Mamanning ko'zlari ochiq edi, lekin u hech narsani ko'rmadi ... Oh, men bu dahshatli qarashni hech qachon unutmayman! U shuncha azob-uqubatlarni ifoda etdi! ..

Bizni olib ketishdi.

Keyinchalik Natalya Savishnadan onaning so'nggi daqiqalari haqida so'raganimda, u menga shunday dedi:

«Ular sizni olib ketishganida, u uzoq vaqt shoshilib yurgan edi, azizim, xuddi shu erda uni biron narsa ezgandek; Keyin u boshini yostiqlardan tushirib, osmondan kelgan farishtadek jimgina, xotirjamlik bilan uxlab qoldi. Ular ichimlik ko'tarib yurishmayotganini ko'rish uchun tashqariga chiqishim bilan men keldim va u mening yuragim atrofidagi hamma narsani tarqatib yubordi va sizning papangizni unga chaqirdi; u unga egilib qoladi va shekilli, xohlagan narsani aytishga kuchi yetmaydi: u faqat lablarini ochib, yana ingray boshlaydi: "Xudoyim! Rabbim! Bolalarim! Bolalar!" Men sizning orqangizdan yugurmoqchi edim, lekin Ivan Vasilevich meni to'xtatib: "Bu uni yomonroq qo'rqitadi, yaxshi emas", dedi. Shundan so'ng, u faqat tutqichni ko'taradi va yana tushiradi. Va bu bilan u nimani xohlashini Xudo biladi. O'ylaymanki, aynan u sizni sirtdan duo qilgan; ha, aftidan, Rabbiy uni (oxirgi oxirigacha) o'z farzandlariga qarash uchun olib kelmagan. Keyin u o'rnidan turdi, azizim, qo'llarini shunday qildi va to'satdan gapirdi, lekin men shunday ovozda eslay olmayman. "Xudoning onasi, ularni tashlab qo'ymang! .." Shu payt uning yuragida og'riq paydo bo'ldi, uning bechoraning dahshatli azob chekayotgani ko'zlaridan ko'rinib turardi; yostiqlarga tushdi, choyshabni tishlari bilan ushladi; va ko'z yoshlarim, azizim, oqishni davom eting.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- Xo'sh, keyin? Men so'radim. Natalya Savishna endi gapira olmadi: u yuz o'girdi va achchiq-achchiq yig'ladi.

Maman dahshatli azobda vafot etdi.

XXVII bob. TOG

Ertasi kuni, kechga yaqin, men unga yana qarashni xohladim; beixtiyor qo'rquv tuyg'usini yengib, sekingina eshikni ochdim va oyoq uchida zalga kirdim.

Xonaning o'rtasida stolda tobut turardi, uning atrofida baland kumush shamdonlarda shamlar yonar edi; narigi burchakda sekston o'tirar, psalterni jim, bir xildagi ovozda o'qiydi.

Men eshik oldida to'xtadim va qaradim; lekin mening ko'zlarim shu qadar yosh ediki va asablarim shu qadar xafa bo'ldiki, men hech narsani aniqlay olmadim; hamma narsa g'alati tarzda birlashtirilgan: engil, brokad, baxmal, katta shamdonlar, pushti, to'r bilan ishlangan yostiq, gulchambar, lentali qalpoqcha va boshqa shaffof, mum rangidagi narsa. Men uning yuzini tekshirish uchun stulda turdim; lekin u turgan joyda yana o'sha och sarg'ish tusli shaffof narsa paydo bo'ldi. Men uning yuzi ekanligiga ishonolmadim. Men unga sinchkovlik bilan nazar tashlay boshladim va asta-sekin unda tanish, yoqimli xususiyatlarni anglay boshladim. Bu uning ekanligiga amin bo'lganimdan dahshatdan titrab ketdim; lekin nima uchun yopiq ko'zlar shu qadar botib ketdi? Nima uchun bu dahshatli rangparlik va bir yonoqda shaffof teri ostidagi qora dog' bor? nega uning butun yuzidagi ifoda juda qattiq va sovuq? Nega lablar shu qadar rangpar va ularning bo'yanishlari shunchalik chiroyli, shu qadar ulug'vorki va shu qadar g'ayritabiiy xotirjamlikni ifoda etadiki, men uning ichiga qaraganimda orqamdan va sochlarimdan sovuq titroq oqadi? ..

Qaradim va sezdimki, qandaydir tushunarsiz, chidab bo'lmas kuch ko'zlarimni bu jonsiz yuzga qaratmoqda. Men undan ko'zlarimni uzmadim va xayolim men uchun hayot va baxt bilan gullab-yashnagan suratlarni chizdi. Men oldimda yotar va unda men xotiralar bilan hech qanday aloqasi yo'q edi ob'ekti sifatida, johil tikilib o'lik tanasi, deb unutib *uni*. Men uni hozir shu holatda va endi boshqa holatda tasavvur qildim: tirik, quvnoq, jilmayib; keyin birdan ko'zlarim suyanib turgan xira yuzimda qandaydir xususiyat meni hayratga soldi: men dahshatli voqelikni esladim, titrab ketdim, lekin qarashdan to'xtamadim. Va yana orzular haqiqatni almashtirdi va yana haqiqat ongi tushlarni yo'q qildi. Nihoyat, xayol charchab qoldi, meni aldashni to'xtatdi, haqiqat ongi ham g'oyib bo'ldi va men o'zimni butunlay unutdim. Bu lavozimda qancha vaqt bo'lganimni bilmayman, bu nimadan iborat bo'lganini bilmayman; Bilaman, bir muncha vaqt o'zimning borligimni anglab etmay, qandaydir yuksak, tushunarsiz yoqimli va g'amgin zavqni boshdan kechirdim.

Ehtimol, go'zal dunyoga uchib ketayotib, uning go'zal ruhi bizni tashlab ketgan kishiga afsus bilan qaradi; u mening qayg'uimni ko'rdi, unga achindi va sevgi qanotlarida afsuslangan samoviy tabassum bilan menga tasalli berish va duo qilish uchun erga tushdi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

Eshik g'ichirladi va dekon xonani egallash uchun xonaga kirdi. Bu shovqin meni uyg'otdi va birinchi kelgan fikr shu edi, chunki men yig'lamayman va hech narsaga tegmaydigan holatda stulda turaman, sekston meni beparvolik bilan yoki beparvolik bilan qabul qilishi mumkin qiziqish bilan stulga ko'tarildi: men o'zimni kesib o'tdim, egildim va yig'ladim.

Endi taassurotlarimni eslab, o'zimni unutganimning bir daqiqasi chinakam qayg'u ekanligini angladim. Dafn etishdan oldin va keyin men yig'lashni to'xtatmadim va xafa bo'ldim, lekin bu xafagarchilikni eslashdan uyalaman, chunki u har doim qandaydir mag'rur tuyg'u bilan aralashgan: yoki men eng muhimi xafa ekanligimni ko'rsatish istagi, keyin Men boshqalarga qarshi harakatlarim, ularni Mimi qalpoqchasi va hozir bo'lganlarning yuzlari haqida kuzatuvlar o'tkazishga undagan maqsadsiz qiziqish. Men faqat bitta qayg'u tuyg'usini boshimdan kechirganim uchun o'zimni xo'rladim va boshqalarni yashirishga harakat qildim; bu mening xafagarchilikni samimiy va g'ayritabiiy holga keltirdi. Bundan tashqari, men baxtsiz ekanimni bilib, qandaydir zavqni his qildim, baxtsizlik ongini uyg'otishga harakat qildim va bu egoistik tuyg'u boshqalardan ko'ra ko'proq mendagi haqiqiy xafagarchilikni yo'q qildi.

O'sha kecha qattiq qayg'udan keyin har doimgidek tinch va osoyishta uxlaganimdan, qurigan ko'z yoshlarim va tinchlangan asablarim bilan uyg'onib ketdim. Soat o'nda bizni dafn marosimiga chaqirishdi, u tashqariga chiqishdan oldin xizmat qilgan. Xona xizmatkorlari va dehqonlar bilan to'ldi, ular ko'z yoshlari bilan o'z bekasi bilan xayrlashish uchun kelishdi. Xizmat paytida men munosib yig'ladim, suvga cho'mdim va erga bosh egdim, lekin yuragimda ibodat qilmadim va ancha sovuqqon edim; Ular menga kiygan yangi yarim ko'ylagi qo'ltig'imga juda mahkam yopishganiga g'amxo'rlik qildim, qanday qilib shimimni tizzamga juda iflos qilmaslik haqida o'yladim va hozir bo'lganlarning hammasini kuzatdim. Ota tobutning boshida turar, ro'molcha singari rangpar edi va sezilarli qiyinchilik bilan ko'z yoshlarini tiydi. Uning qora tanli palto kiygan baland bo'yli qiyofasi, rangpar rang-barang yuzi va har doimgidek nafis va o'ziga ishongan harakatlari bilan o'zini kesib o'tayotganda, egilib, qo'li bilan erga cho'zilganda, ruhoniyning qo'lidan shamni oldi yoki tobutga yaqinlashdi, juda samarali edi; ammo, nega bilmayman, u o'sha paytda u shu qadar samarali bo'lib ko'rinishi mumkinligi menga yoqmadi. Mimi devorga suyanib, oyoqlarini arang ushlab turganday tuyuldi; uning kiyimi bukchayib pastga tushdi, kepkasi bir tomonga taqillatildi; shishgan ko'zlari qizargan, boshi qaltiragan; u hech qachon ruhni qaqshatadigan ovozi bilan yig'lamasdan to'xtamadi va yuzini ro'molcha va qo'llari bilan tinimsiz yopdi. Menga u buni shunday qildi, shunday qilib, tinglovchilarning yuzini berkitib, hiqillab yig'lab bir daqiqa dam olish uchun. Bir kun oldin u otasiga mamanning o'limi u uchun shunchalik dahshatli zarba bo'lganini aytganini esladim, u sabr qilishga umid qilolmadi, uni hamma narsadan mahrum qildi, bu farishta (u maman deb atagan) uning oldida o'lim uni unutmadi va Katenka va uning kelajagini abadiy ta'minlash istagini bildirdi. U buni aytib berayotganda achchiq ko'z yoshlarini to'kdi va ehtimol uning qayg'u hissi haqiqat bo'lgan, ammo bu toza va eksklyuziv emas edi. Yig'lagancha namlangan qora libosda Lyubochka boshini pastga tushirdi, vaqti-vaqti bilan tobutga ko'z tashladi va uning yuzida faqat bolalarcha qo'rquv bor edi. Katya onasining yonida turdi va cho'zilgan yuziga

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

qaramay, har doimgidek gulchambar edi. Volodyaning ochiq tabiati ochiq va qayg'uga botgan edi: u yoki xayolga berilib turar, harakatsiz nigohini qandaydir narsaga tikib turar, so'ng og'zi to'satdan bukilib keta boshladi va shoshilib o'zini kesib o'tib ta'zim qildi. Dafn marosimidagi barcha tashqi odamlar menga yoqimsiz edi. Ularning otamga aytgan taskinli iboralari - u u erda yaxshiroq bo'lishini, u bu dunyo uchun emasligi - mendagi g'azabni qo'zg'atdi.

U haqida gapirish va yig'lashga qanday huquqlari bor edi? Ulardan ba'zilari biz haqimizda gaplashib, bizni *etim* deb atashdi. Aynan ularsiz ular onasi bo'lmagan bolalar shu nom bilan chaqirilishini bilishmagan! Ehtimol, ularga birinchi bo'lib berganlar, xuddi birinchi marta turmushga chiqqan qiz odatda uni madam deb chaqirishga shoshilgani kabi.

Xonaning narigi burchagida, deyarli ochiq javon eshigi ortiga yashirinib olganida, egri kulrang sochli kampir tiz cho'kdi. U qo'llarini birlashtirib, ko'zlarini osmonga ko'tarib, yig'lamadi, lekin ibodat qildi. Uning ruhi Xudoga intilib, uni dunyodagi hamma narsadan ko'proq sevgan inson bilan bog'lashni iltimos qildi va bu tez orada bo'lishiga qat'iy umid qildi.

"Bu uni chinakam sevgan!" - deb o'yladim va o'zimdan uyaldim.

Dafn marosimi tugadi; marhumning yuzi ochiq edi va bizni hisobga olmaganda yig'ilganlarning hammasi birin-ketin tobutga yaqinlasha boshladilar.

O'tganlardan biri marhum bilan xayrlashishga keldi, uning qo'lida besh yashar qizaloq bo'lgan dehqon ayol, Xudo biladi, nega u bu erga olib kelgan. O'sha paytda men ho'l ro'molchamni tasodifan tashladim va uni olmoqchi edim; lekin engashganimdanoq dahshatga to'lgan dahshatli pirs-faryod meni hayratda qoldirdi, agar men yuz yil yashasam, uni hech qachon unutmas edim va esimda, har doim tanamdan sovuq titroq o'tib ketar edi. Men boshimni ko'tardim - taburetda, tobut yonida, o'sha dehqon ayol turar edi va qo'llarini silkitib, qo'rqib ketgan yuzini orqaga tashlab, marhumning yuziga tikilib turgan qizni qiyinchilik bilan qo'llarida ushlab turdi. , dahshatli, g'azablangan ovoz bilan baqirdi. Meni qo'rqitib, xonadan yugurib chiqqanidan ham battarroq deb o'ylagan ovozim bilan baqirdim.

Xushbo'y tutatqilar hidi bilan aralashib, xonani to'ldirgan nega shu qadar kuchli va og'ir hid borligini shu daqiqada angladim; va bir necha kun ichida men dunyodagi eng yaxshi ko'rganimning yuzi, go'zalligi va nazokatiga to'lgan bu yuz dahshatni qo'zg'atishi mumkin degan fikr, xuddi menga achchiq haqiqatni ochib berganday va umidimdan ruhim.

XXVIII bob. So'nggi qayg'uli xotiralar

Maman endi yo'q edi, lekin bizning hayotimiz xuddi shu ketma-ketlikda davom etdi: biz yotib, o'sha soatlarda va o'sha xonalarda turdik; ertalab, kechqurun choy, tushlik, kechki ovqat - hamma odatdagi vaqtda edi; stollar, stullar xuddi shu joylarda edi; uyda va bizning turmush tarzimizda hech narsa o'zgarmadi; faqat u yo'q edi ...

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulasimiz_1

Menimcha, bunday baxtsizlikdan keyin hamma narsa o'zgarishi kerak edi; bizning oddiy turmush tarzimiz uning nazarida menga uning xotirasini haqorat qilgan bo'lib tuyuldi va uning yo'qligini juda jonli ravishda eslatdi.

Dafn arafasida, kechki ovqatdan so'ng, men uxlashni xohladim va Natalya Savishnaning yotog'iga, yumshoq ko'ylagi ustiga, iliq choyshab ostida o'tirishga umid qilib xonasiga bordim. Men kirganimda Natalya Savishna karavotida yotgan va uxlab yotgan bo'lsa kerak; qadamlarimning ovozini eshitib, o'rnidan turdi va boshini pashshalardan qoplagan jun ro'molini orqaga tashladi va shapkasini rostlab, karavot chetiga o'tirdi.

Kechki ovqatdan keyin uning xonasida uxlab qolishim bundan oldin sodir bo'lganligi sababli, u nima uchun kelganimni taxmin qildi va menga yotoqdan turib dedi:

- Nima? to'g'ri, dam olishga keling, azizim? Yotmoq.

- Siz kimsiz, Natalya Savishna? - dedim men uning qo'lidan ushlab, - buning uchun men umuman emasman ... Men shunday keldim ... lekin siz o'zingiz charchadingiz: yaxshiroq yotishingiz kerak.

"Yo'q, ota, men etarlicha uxladim", dedi u menga (u uch kundan beri uxlamaganligini bilardim). "Va endi uxlamaydi", dedi u chuqur xo'rsinib.

Men Natalya Savishna bilan bizning baxtsizligimiz haqida gaplashmoqchi edim; Men uning samimiyligi va sevgisini bilardim, shuning uchun u bilan yig'lash men uchun quvonchli bo'lar edi.

- Natalya Savishna, - dedim men bir oz sukutdan keyin va karavotga o'tirib, - buni kutganmidangiz?

Kampir menga ajablanib va qiziqish bilan qarab qo'ydi, ehtimol nega men buni undan so'raganimni anglamagan edim.

- Buni kim kutishi mumkin edi? Men takrorladim.

"Eh, otam," dedi u menga eng mehr-shafqatli nigoh tashlab, - kutilgan narsa emas, hozir ham o'ylay olmayman. Xo'sh, men, keksa ayol, dam olish uchun eski suyaklarimni yotqizish vaqti keldi; va keyin shunday bo'ldi: eski usta - sizning bobongiz, knyaz Nikolay Mixaylovichning abadiy xotirasi, ikki aka-ukasi, singlisi Annushka, ular hammani ko'mishdi va hamma mendan yosh edi, otam, lekin hozir, ehtimol, chunki mening gunohlarim, va u orqali o'tishi kerak edi. Uning muqaddas irodasi! Keyin u uni olib ketdi, u biroz munosib edi, lekin u erda u ham yaxshi narsalarga muhtoj edi.

Ushbu sodda fikr menga yoqdi va men Natalya Savishnaga yaqinlashdim. U qo'llarini ko'kragiga qo'yib, yuqoriga qaradi; uning botgan va nam ko'zlari katta, ammo sokin qayg'uni ifoda etdi. U Xudo uni ko'p yillar davomida butun muhabbat kuchi jamlanganidan vaqtincha ajratib qo'yganiga qattiq umid qildi.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

- Ha, otam, anchadan beri, men hali ham uni emizganman, o'rab olgan edim va u meni bizniki deb atadi. Ba'zan, u menga yugurib kelib, qo'llarini qisdi va o'pishni boshladi:

- Nashikim, kelishganim, sen mening kurkimsan.

Men hazil qilardim - aytaman:

«Bu to'g'ri emas, onajon, siz meni sevmaysiz; faqat katta bo'lib o'sishga, turmush qurishga va biznikini unutishga ruxsat bering. - U ilgari o'ylardi. "Yo'q, deydi u, agar bizni o'zing bilan olib keta olmasang, men uylanmayman; men hech qachon o'zimizdan ketmayman." Ammo u ketdi va kutmadi. Va u meni sevdi, marhum! U kimni sevmagan, haqiqatni ayting! Ha, ota, siz onangizni unutmasligingiz kerak; bu odam emas, balki samoviy farishta edi. Uning ruhi osmon Shohligida bo'lganida, u erda sizni sevadi va u erda u sizdan xursand bo'ladi.

- Nega aytasiz, Natalya Savishna, qachon osmon shohligida bo'ladi? - deb so'radim, - axir u allaqachon u erda deb o'ylayman.

- Yo'q, ota, - dedi Natalya Savishna ovozini pasaytirib va karavotda menga yaqinroq o'tirib, - endi uning ruhi shu erda.

Va u ishora qilar edi. U deyarli pichirladi va shunday tuyg'u va ishonch bilan gapirdi, men beixtiyor ko'zlarimni yuqoriga ko'tardim, kornişlarga qaradim va nimanidir qidirdim.

- Solihlarning ruhi osmonga ko'tarilishidan oldin - yana qirq sinovdan o'tgan, otam, qirq kun, va u hali ham o'z uyida bo'lishi mumkin ...

Uzoq vaqt davomida u xuddi shu tarzda gapirdi va xuddi sodda va ishonch bilan gapirdi, go'yo u o'zi ko'rgan va hech kim zarracha shubhani o'ylab topolmaydigan eng oddiy narsalarni aytib berayotgandek. Nafasimni qisib uning gaplarini tingladim va garchi uning gaplarini yaxshi tushunmasam ham, unga to'liq ishondim.

- Ha, ota, endi u shu erda, bizga qarab, gapimizni tinglayotgandir, - deb xulosa qildi Natalya Savishna.

Va boshini egib, jim bo'lib qoldi, yiqilayotgan ko'z yoshlarini artish uchun ro'molcha kerak edi; u o'rnidan turdi-da, yuzimga tik qaradi va his-tuyg'ulardan titragan ovozda dedi:

“Rabbim meni ko'p qadamlar bilan qo'zg'atdi. Endi bu erda menga nima qoldi? kim uchun yashashim kerak? kimni sevish kerak?

- Siz bizni sevmaysizmi? - dedim malomat bilan va ko'z yoshlarimdan o'zini tiyib.

«Xudo biladi, mening azizlarim, men seni qanchalik sevaman, lekin men uni sevganim kabi sevaman, hech kimni sevmaganman va sevolmayman ham.

U endi gapira olmadi, mendan yuz o'girdi va qattiq yig'lab yubordi.

Men uxlashni xayolimga ham keltirmadim; biz indamay bir-birimizga qarama-qarshi o'tirib yig'ladik.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Fok xonaga kirdi; Bizning pozitsiyamizni payqab, va, ehtimol, bizni bezovta qilmoqchi emas, u indamay va uyatchan qarab, eshik oldida to'xtadi.

- Nima uchun, Fokasha? - so'radi Natalya Savishna ro'molcha bilan o'zini artib.

- Kutya uchun yarim mayiz mayiz, to'rt funt shakar va uch funt Sarachin tarig'i, janob.

- Endi, endi, ota, - dedi Natalya Savishna shoshilinch ravishda tamakini hidladi va tez qadamlar bilan ko'kragiga ketdi. Bizning suhbatimiz natijasida paydo bo'lgan xafagarchilikning so'nggi izlari, u juda muhim deb hisoblagan vazifasini bajarishda g'oyib bo'ldi.

"To'rt funt nima uchun?" - dedi u g'azab bilan, temirni olib tashlagan va po'lat hovlidagi vaznini tortgancha, - va uch yarim kifoya qiladi.

Va u balansdan bir nechta bo'laklarni oldi.

- Kecha xuddi shunday ko'rinishga ega edi, atigi sakkiz kilogramm tariq qo'yib yuborildi, yana so'rashdi: sizga yoqadimi, Foka Demidich, lekin men tariqni qo'yib yubormayman. Bu Vanka endi uyda shov-shuv bo'lganidan xursand: ular buni sezmasliklari mumkin deb o'ylaydi. Yo'q, men xo'jayinning foydasi uchun hech qanday yordam bermayman. Xo'sh, bu biznes hech qachon bo'lganmi - sakkiz funtmi?

- Qanday bo'lish kerak, janob? u hamma narsa ishlab chiqilganligini aytadi.

- Xo'sh, davom eting! uni qabul qilsin!

O'shanda u men bilan gaplashib turgan ta'sirchan tuyg'udan, g'amgin va mayda-chuyda hisob-kitoblarga o'tishdan hayratda qoldim. Bu haqda keyinroq o'ylab, u o'z qalbida nima qilayotganiga qaramay, u o'z ishi bilan shug'ullanish uchun etarlicha aql-idrokka ega ekanligini angladim va odat kuchi uni oddiy ishlarga jalb qildi. Qayg'u unga shunchalik kuchli ta'sir ko'rsatdiki, u chet ellik mavzular bilan shug'ullanishi mumkinligini yashirishni lozim topmadi; u bunday fikr qanday paydo bo'lishi mumkinligini hatto tushunmaydi.

Vanity - bu haqiqiy qayg'uga eng mos kelmaydigan tuyg'u, shu bilan birga, bu tuyg'u inson tabiatiga shunchalik mahkam bog'langanki, juda kamdan-kam hollarda ham uni eng kuchli qayg'u haydab chiqaradi. Xafagarchilikdagi behudalik g'amgin, yoki baxtsiz yoki qat'iy tuyulish istagi bilan ifodalanadi; va biz tan olmaydigan, ammo deyarli hech qachon - hatto eng kuchli qayg'uda ham - bu past istaklar bizni tark etmaydi, uni kuch, qadr-qimmat va samimiylikdan mahrum qiladi. Natalya Savishna o'zining baxtsizligidan shunchalik qattiq ta'sirlandiki, uning qalbida biron bir istak qolmadi va u faqat odat bilan yashadi.

Fokega kerakli ovqatlarni berib, ruhoniylarning taomlari uchun tayyorlanadigan keksni eslatib, uni qo'yib yubordi, paypoqni oldi va yana yonimga o'tirdi.

Suhbat xuddi shu narsa bilan boshlandi va biz yana yig'ladik va yana bir bor ko'z yoshlarimizni artdik.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Natalya Savishna bilan suhbatlar har kuni takrorlanib turardi; uning tinch ko'z yoshlari va bag'ishlangan nutqlari menga quvonch va yengillik keltirdi.

Ammo tez orada biz ajralib qoldik: dafn marosimidan uch kun o'tgach, barchamiz Moskvaga uyga keldik va men uni boshqa ko'rmasligim kerak edi.

Buvisi dahshatli xabarni faqat bizning kelishimiz bilan oldi va uning qayg'usi g'ayrioddiy edi. Biz uni ko'rishga ruxsat bermadik, chunki u butun bir hafta davomida behush edi, shifokorlar uning hayotidan qo'rqishdi, ayniqsa u nafaqat dori ichishni istamadi, balki u hech kim bilan gaplashmadi, uxlamadi, va hech qanday ovqat olmadi. Ba'zan xonada yolg'iz o'tirgan kreslosida u to'satdan kula boshladi, keyin ko'z yoshlarsiz yig'lab yubordi, u bilan konvulsiyalar paydo bo'ldi va u g'azablangan ovoz bilan ma'nosiz yoki dahshatli so'zlarni baqirdi. Bu uni birinchi qattiq qayg'u urdi va bu qayg'u uni umidsizlikka chorladi. U o'zining baxtsizligi uchun birovni ayblashi kerak edi va u dahshatli so'zlarni aytdi, birovni g'ayritabiiy kuch bilan qo'rqitdi, stuldan sakrab, tez, katta qadamlar bilan xonani aylanib o'tdi va hushidan ketib yiqildi.

Bir marta uning xonasiga kirdim: u odatdagidek kreslosida o'tirdi va xotirjam bo'lib tuyuldi; lekin uning nigohi meni hayratga soldi. Uning ko'zlari juda ochiq edi, lekin qarashlari noaniq va xira edi: u menga to'g'ridan-to'g'ri qarab turardi, lekin ko'rmagan bo'lishi kerak. Uning lablari asta jilmay boshladi va u ta'sirli, muloyim ovoz bilan gapirdi: "Bu erga kel, do'stim, kel farishtam". Men u bilan gaplashyapti deb o'yladim va yaqinroq keldim, lekin u menga qaramadi. "Eh, agar bilsangiz edi, jonim, qanday azob chekkanimni va hozir kelganingizdan juda xursandman ..." Men uning mamanni ko'rishni xayol qilayotganini angladim va to'xtadim. "Va menga sen emassan, deyishdi, - dedi u qovog'ini solib, - bu bema'nilik! Mendan oldin o'lishing mumkinmi?" - va u dahshatli histerik kulib kulib yubordi.

Faqat chuqur sevishga qodir bo'lgan odamlar qattiq qayg'u chekishi mumkin; ammo muhabbatning bir xil ehtiyoji qayg'uga qarshi kurashadi va ularni davolaydi. Bundan odamning axloqiy tabiati jismoniy tabiatga nisbatan yanada qat'iyatlidir. Qayg'u hech qachon o'ldirmaydi.

Bir hafta o'tgach, buvi yig'lab yuborishi mumkin edi va u o'zini yaxshi his qildi. O'ziga kelganida uning birinchi fikri biz edi va bizni sevgisi ortdi. Biz uning stulidan chiqmadik; u ohista yig'lab, maman haqida gapirdi va bizni mehr bilan erkaladi.

Bu hech qachon buvining qayg'usiga qarab, hech kimning boshiga kirmagan, shunda u uni bo'rttirib ko'rsatgan va bu qayg'u ifodalari kuchli va ta'sirli edi; lekin, nega bilmayman, men Natalya Savishnaga ko'proq hamdard bo'ldim va hali ham hech kim mamanni bu sodda fikrli va mehribon jonzot singari samimiy va sof sevmagan va afsuslanmaganiga aminman.

Onamning vafoti bilan mening baxtli bolalik davrim tugadi va yangi davr boshlandi - o'spirinlik davri; lekin men bundan oldin ko'rmagan Natalya Savishnaning xotiralari, mening yo'nalishimga va sezgirlikni rivojlantirishga juda kuchli va foydali ta'sir ko'rsatganligi sababli, men u va uning o'limi haqida yana bir necha so'z aytaman .

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Biz ketganimizdan so'ng, qishloqda qolgan odamlar keyinroq aytganidek, u bekorchilikdan juda zerikdi. Garchi barcha sandiqlar uning qo'lida edi va u u yoqdan-bu yoqqa yurishni, siljishni, osishni, ochilishni to'xtatmasada, unga bolaligidanoq odatlanib qolgan janoblar, qishloq uyi yashaydigan lordning shovqini va g'ayrati etishmasdi. Tez orada unga moyil bo'lgan senil kasalligida qayg'u, turmush tarzining o'zgarishi va muammoning etishmasligi. Onam vafot etganidan roppa-rosa bir yil o'tgach, uning suvi ochilib, u uxlashga yotdi.

Natalya Savishnaning qarindoshlarisiz va do'stlarisiz katta bo'sh Piterning uyida yashashi, hatto yolg'iz o'lishi qiyinroq edi, deb o'ylayman. Uydagilar Natalya Savishnani sevar va hurmat qilar edilar; ammo uning hech kim bilan do'stligi yo'q edi va u bilan faxrlanardi. U o'z uy xo'jayini sifatida o'z xo'jayinlarining ishonchnomasidan foydalangan holda va qo'lida har qanday yaxshilik bilan shuncha sandiqqa ega bo'lganligi sababli, kimdir bilan do'stlik uni shubhasizlikka va jinoiy bo'ysunishga olib keladi; shuning uchun, yoki, ehtimol, uning boshqa xizmatkorlar bilan aloqasi yo'qligi sababli, u hammaga nafaqaga chiqqan va uyida xudojo'y otalari va sovchilar yo'qligini va hech kimga xayr-ehson uchun yaxshilik bermaganligini aytgan.

Xudoga bo'lgan his-tuyg'ulariga iliq ibodat bilan ishonib, u tasalli izladi va topdi; lekin ba'zan, biz hammamiz bo'ysunadigan zaiflik paytlarida, ko'z yoshlari va tirik mavjudotning ishtiroki inson uchun eng yaxshi tasalli berganida, u kichkina itini yotog'iga qo'ydi (u qo'llarini yalab, unga tikilib qoldi uning sariq ko'zlari), u bilan gaplashdi va uni silab ohista yig'ladi. Pug achinish bilan uvillay boshlaganda, u uni tinchlantirishga urindi va dedi: "Bo'ldi, men sensiz bilaman, men tez orada o'laman".

O'limidan bir oy oldin u ko'krigidan oq kalika, oq muslin va pushti lentalarni oldi; qiz do'sti yordamida o'zini oq ko'ylak va kepkanini tikib, dafn marosimi uchun zarur bo'lgan barcha narsalarni eng mayda-chuydagacha tartibga keltirdi. U ham xo'jayinning ko'kragini ajratib oldi va inventarizatsiyaga ko'ra eng katta aniqlik bilan xizmatchiga topshirdi; keyin u buvisi tomonidan sovg'a qilingan oltindan tikilgan harbiy kiyimini, shuningdek, uning to'liq mulkiga berilgan ikkita shoyi ko'ylakni, eski sholni olib chiqdi.

Uning fidoyiligi tufayli forma ustidagi tikuv va dantellar butunlay yangi bo'lib, matoga kuya tegmagan.

O'limidan oldin u Volodyaga xalat yoki beshmet uchun bu platylardan birini - pushti rangni, ikkinchisini - pusovini, qafasda - men uchun xuddi shu foydalanish uchun berishini istadi; va Lyubochkaga shol. U ilgari ofitser bo'ladigan birimizga formani vasiyat qildi. Qolgan mol-mulki va pullari, dafn qilish va xotirlash uchun ajratgan qirq rublni hisobga olmaganda, u ukasini qabul qilish uchun jo'nab ketdi. Anchadan beri ozodlikka chiqarilgan ukasi, biron bir uzoq viloyatlarda yashagan va eng qarama-qarshi hayot kechirgan; shu sababli, hayoti davomida u bilan hech qanday aloqasi bo'lmagan.

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1

Natalya Savishnaning akasi merosni olishga kelganida va marhumning barcha mol-mulki yigirma besh rubllik kupyuralar bo'lib chiqqanida, u bunga ishongisi kelmadi va u yashagan keksa ayol bo'lishi mumkin emasligini aytdi. oltmish yil davomida boy uy, uning qo'lida hamma narsa bor edi, bir asr davomida u ozgina yashab, hech narsa qoldirmasligi uchun har bir latta ustida silkidi. Ammo bu haqiqatan ham shunday edi.

Natalya Savishna ikki oy davomida kasalligidan azob chekdi va chinakam nasroniy sabr-toqat bilan azob-uqubatlarga dosh berdi: u g'azablanmadi, shikoyat qilmadi, faqat odatiga ko'ra Xudoni doimo esladi. O'limidan bir soat oldin, u tinch quvonch bilan tan oldi, Muqaddas Jamiyatni qabul qildi va moyni yog 'bilan oldi.

U barcha uy xo'jaliklaridan ularga etkazishi mumkin bo'lgan haqorat uchun kechirim so'radi va o'zini tan olgan ota Ota Vasiliydan barchamizga rahm-shafqatimiz uchun minnatdorchilik bildirishni bilmasligimizni etkazishini so'radi va agar biz uni kechirishni iltimos qilsa. u o'zining bema'niligi bilan bironi xafa qildi .. qachondir, "lekin men hech qachon o'g'ri bo'lmaganman va aytishim mumkinki, men xo'jayinning ipidan foyda ko'rmadim". Bu uning o'ziga xos fazilati edi.

Tayyorlangan qalpoqchani va kepkanini kiyib, yostiqlarga suyanib, ruhoniylar bilan suhbatni oxirigacha to'xtatmadi, kambag'allarga hech narsa qoldirmaganini esladi, o'n so'm chiqarib, ularni cherkovga taqsimlashni iltimos qildi; keyin u o'zini kesib o'tib, Xudoning ismini aytib, quvonchli tabassum bilan oxirgi marta yotdi va xo'rsindi.

U hayotdan afsuslanmasdan chiqib ketdi, o'limdan qo'rqmadi va uni baraka deb qabul qildi. Bu tez-tez aytiladi, lekin bu haqiqatan ham kamdan-kam uchraydi! Natalya Savishna o'limdan qo'rqmasdi, chunki u beqiyos imon bilan va Xushxabar qonunini bajargan holda vafot etdi. Uning butun hayoti toza, fidoyi muhabbat va fidoyilik edi.

Xo'sh! agar uning e'tiqodi yuqoriroq bo'lishi mumkin bo'lsa, uning hayoti yanada yuqori maqsad sari yo'naltirilgan, bu pokiza qalb sevgi va hayratga loyiq emasmi?

U bu hayotda eng yaxshi va buyuk ishni qildi - u afsuslanmasdan va qo'rqmasdan vafot etdi.

Uni, uning iltimosiga binoan, onaning qabri ustida joylashgan ibodatxonadan uzoq bo'lmagan joyda dafn etishdi. Uning ostida yotgan qichitqi o'tlar va dulavratotlar bilan o'ralgan tepalik qora panjara bilan o'ralgan va men bu panjaraga cherkovdan yaqinlashib, kamonimni erga qo'yishni hech qachon unutmayman.

Ba'zan cherkov va qora panjara orasida indamay to'xtayman. Qalbidamda qattiq xotiralar birdan uyg'ondi. Xayolimga shunday bir fikr keladi: haqiqatan ham meni bu ikki jonzot bilan abadiy pushaymon qilishim uchungina bog'laganmi? ..

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulashamiz_1



utubxona UZ

t.me/kutubxona_uz_1

**Fursat borida ilm o'rgan!
Ilm kerak bo'lganda fursat
topilmasligi mumkin**

t.me/kutubxona_uz_1



[Kitoblar_ulaslamiz_1](https://t.me/Kitoblar_ulaslamiz_1)



[Xurshidbek_Rahmatullayev](https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev)

https://t.me/kutubxona_uz_1

https://t.me/Xurshidbek_Rahmatullayev

https://t.me/Kitoblar_ulaslamiz_1